

REŠETO

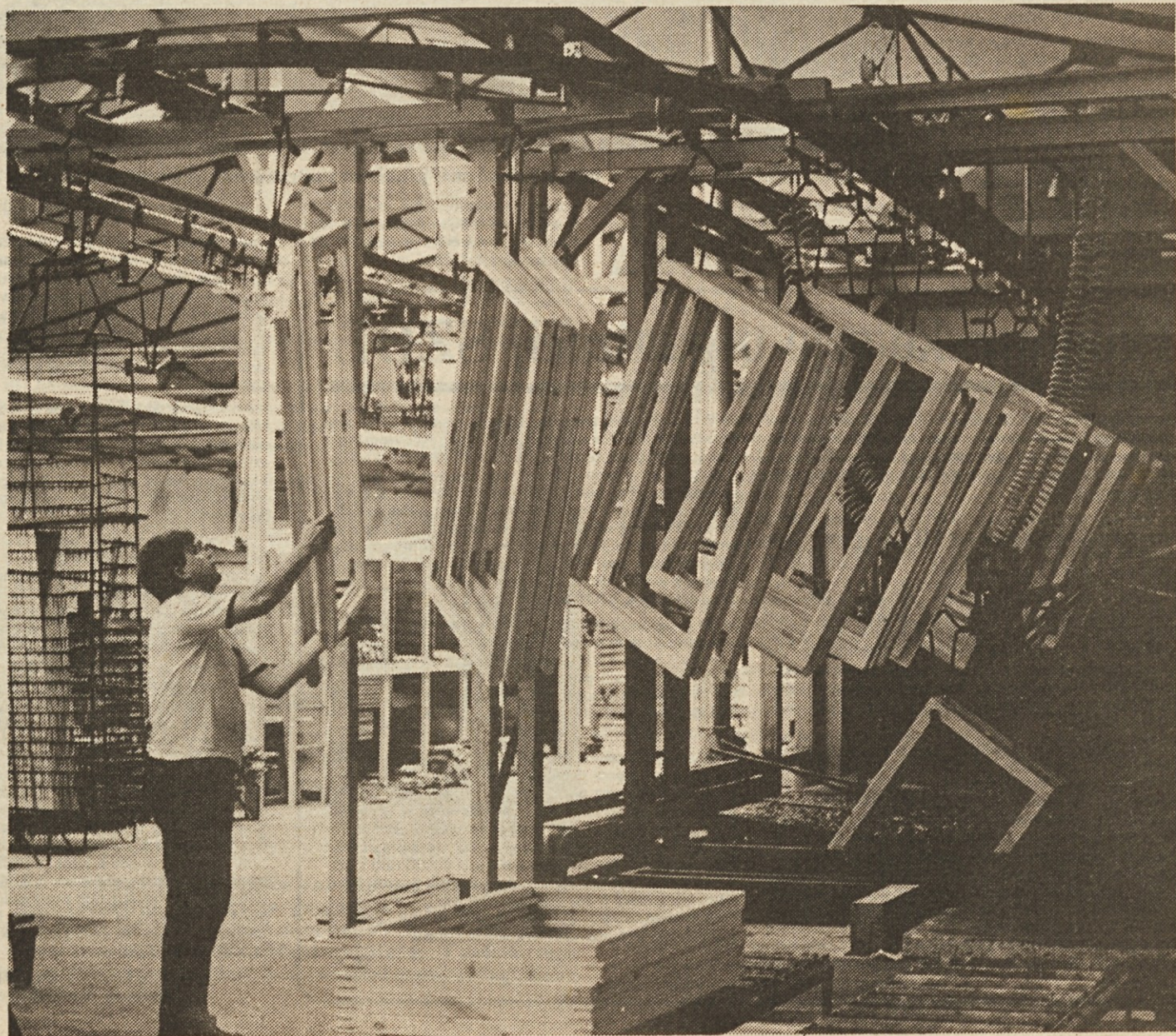
OKNO V SVET — Z mor-da nekaj simbolike smo za na-slovnico uporabili detajl iz Inlesove proizvodnje (TOZD Ribnica — sušilni kanal za površinsko zaščito okenskih elementov), okna, ki naj bi bi-la za to delovno organizacijo resnično okna v svet. Pa tudi za vso našo družbo, za katero je poseg, ne le pogled v svet, na tuja tržišča vedno večja ob-veznost in zahteva.

Tokratna številka Rešeta, na katero ste čakali kar nekaj mesecev, prinaša vrsto zani-mivih gradiv, poročil in vesti.

Za naš nadaljnji razvoj je vse-kakor pomembna posebna priloga, ki jo tokrat prvič uva-jamo, **Delegatsko Rešeto**. V njej objavljamo dva pomemb-na občinska dokumenta, ki so ju zbori skupščine občine Rib-nica obravnavali na sejah 22. in 23. novembra in posredova-li v široko javno razpravo. To je **resolucija o politiki družbe-nega in gospodarskega razvo-ja občine Ribnica v letu 1985** ter **osnutek smernic za dolgo-ročni plan občine Ribnica do leta 1995 oziroma za določene področja do leta 2.000**.

Z letom 1985 bomo načeli zadnje leto sedanjega srednje-ročnega obdobja, v katerem morajo biti sprejeti tudi že na-črti za naslednje petletje, do leta 1990 z dokaj jasnimi us-meritvami našega razvoja tu-di v kasnejših letih. Če je še za zdajšnje plansko obdobje ve-ljalo ponekod planiranje »na pamet«, na osnovi zbira želja, v prihodnje ne bi smeli več na-črtovati svojega razvoja tako. Razvoj naj bi temeljil de-jansko na možnostih, ne le potrebah in željah, temeljil naj bi na realnih ocenah

doseženega stanja in možnos-ti. In izvoz, predvsem na konvertibilna področja, je ta-ko v prihodnjem letu kot v vseh naslednjih ena najpo-membnejših nalog našega go-spodarstva, vse družbe. Zara-di tega kaže Delegatsko Rešeto temeljito preštudirati in se povsod, kjer to bo, ak-tivno vključiti v razpravo o obeh dokumentih. Naj bosta, ko bosta sprejeta, resnično naša dokumenta, Zanj, za naš razvoj pa želimo, da bi bil realno načrtovan in tak tudi uresničen.

USPEŠNO LETO

Poslovni rezultati ribniškega gospodarstva so glede na težke razmere poslovanja dobri. Vse organizacije so poslovale v obdobju januar — september pozitivno, medtem ko je v lanskem istem obdobju izkazala izgubo Slovenijales — Žičnica TOZD Proizvodnja naprav zračne in procesne tehnike v višini 9 milijonov din.

Industrijska proizvodnja, ki je izračunana po enotni metodologiji za vso Slovenijo in je zato za občine lahko le orientacijska stopnja, je porasla za 7,7%. Tudi podatki o izvozu in uvozu so zadovoljivi.

Izvoz je dosežen v devetih mesecih v višini 2.419 milijonov din (Ind 125,7), od tega na konvertibilno področje v višini 872 milijonov din (Ind 130,1) in na klirinško področje v višini 1.547 milijonov (Ind 123,4). Uvoz, ki je znašal v tem obdobju 526 milijonov din (Ind 168), od tega iz konvertibilnega področja v višini 397 milijonov din (Ind 127,9), je več kot dvakratno pokrit z izvozom na konvertibilno področje.

Celotni prihodek je dosežen v višini 11.045 milijonov din, kar je za 61% več kot pred enim letom. Porabljena sredstva, 8.111 milijonov din, so porasla za 60%, tako da je dohodek ustvarjen v višini 2.934 milijonov din ali za 56% več kot lani v tem obdobju.

Tudi kazalci poslovanja kažejo ugodno sliko, saj se je gospodarnost povečala za 1%, donosnost za 12%, akumulativna sposobnost za 24%, reproduktivna sposobnost pa za 20%. Dohodek na delavca je dosežen v višini 914.161 din ali za 54% več kot lani, povprečno izplačani čisti osebni dohodek na delavca pa v višini 25.875 din, kar pomeni 56% porast. Zaposlenost je zopet v močnem porastu in sicer 6% na podlagi ur kot tudi po stanju na koncu meseca.

in osebnih dohodkov 444 milijonov din (Ind 154), za financiranje splošnih družbenih potreb pa 52 milijonov din (Ind 121). Del dohodka za obresti se je v enem letu povečal za 55% in zanje je gospodarstvo razporedilo 331 milijonov din.

Za osebne dohodke je bilo v obdobju januar — september 1984 razporejenih 997 milijonov din ali 59% več kot lani v tem obdobju, za skupno porabo delavcev pa 122 milijonov din (Ind 174).

Naj navedemo še nekaj elementov poslovnih sredstev in njihovih virov:

— v obdobju januar — september 1984 je gospodarstvo uporabljalo v povprečju 7.597 milijonov din poslovnih sredstev (Ind 146),

— denarnih sredstev, ki obsegajo poleg žiro računa in deviznega računa še druga denarna sredstva in vrednostne papirje (razen prejetih čekov in menic) je bilo konec septemb-

RIKO TOZD Loški potok — v bližnji prihodnosti je načrtovana razširitev delovnih prostorov

Positivne spremembe so tudi v razporejanju dohodka. Za financiranje skupnih družbenih potreb je gospodarstvo razporedilo iz dohodka

Sredstva za akumulacijo so ustvarjena v višini 740 milijonov din (Ind 184), sredstva za reprodukcijo pa 1.006 milijonov din (Ind 176).

ra na razpolago za 205 milijonov din (Ind 127),

— vrednost zalog se je v enem letu povečala za 68% in znašajo 2.326 milijona din. Pretežni del — 58% tvorijo surovine in material, katere so se povečale za 73%, 18% delež predstavljajo zaloge nedokončane proizvodnje, zaloge blaga pa 17% delež. Najmanjši delež 8% predstavljajo zaloge gotovih izdelkov.

— terjatve do kupcev so porasle za 55% in znašajo 1.023 milijonov din, obveznosti do dobaviteljev pa za 149% oziroma na višino 843 milijonov din. Tako so terjatve do kupcev presegle obveznosti do dobaviteljev za 180 milijonov din

— kot že ob polletju ugotavljamo tudi ob devetih mesecih močno povečanje uporabe čekov in menic. Gospodarstvo jih je prejelo za 6.774 milijone din (Ind 193), izdalo pa za 648 milijonov din (Ind. 105), kar pomeni, da jih je prejelo za 6.126 milijonov več kot izdalo,

— krediti so se v enem letu povečali za 33%, na takšno rast pa so najbolj vplivali kratkoročni krediti za obratna sredstva, ki so udeleženi v kreditih z 68%.

Na poslovne rezultate, ki so nominalno visoki, so nedvomno v veliki meri vplivale visoke rasti cen, kiso po podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko v devetih mesecih letos porasli v primerjavi z istim obdobjem lani naslednje: cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za 61,1%, cene na drobno za 55,1% in cene življenjskih potrebščin za 53,9%.

ALOJZIJA ZAKRAJŠEK,
dipl. oec.

Programske seje organizacij SZDL

Vse organizacije SZDL krajevnega, občinskega in republiškega nivoja morajo opraviti obračun svojega enoletnega dela na rednih programskih konferencah, hkrati pa se dogovoriti o smereh aktivnosti in delovanja v prihodnjem letu.

Vse krajevne konference SZDL v naši občini so to že opravile, občinska konferenca SZDL bo to opravila do sredine decembra, republiška pa do konca decembra oziroma v začetku januarja 1985.

Delo v preteklem enoletnem obdobju je bilo zelo težavno, saj so se še bolj zaostriale mednarodne in tudi notranje razmere. Pričeli smo z uveljavljanjem prve faze dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, kar pomeni postavljanje kvalitetnejših odnosov v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih pa tudi večjo doslednost pri uveljavljanju postavljenih oblik političnega sistema.

Programske seje so priložnost, da ocenimo uspešnost delovanja organizacije SZDL, njeno učinkovitost predvsem v tem, koliko smo uspeli z našim delovanjem spreminjati obstoječe razmere in zagotoviti delovnim ljudem in občanom možnost za izražanje različnih interesov pri razreševanju skupnih vprašanj. Zaostrene razmere terjajo vključevanje kar največjega števila ljudi pri razreševanju posameznih problemov, lahko pa ugotovimo, da aktivnost slabi, zožuje se krog resničnih aktivistov SZDL, kar zmanjšuje mobilizacijsko moč te najmasovnejše organizacije. Ta ugotovitev ne more obveljati za vse sredine, ker imamo primere v posameznih okoljih, kjer organizacija SZDL vse bolj krepi svojo

moč, ugled, uživa zaupanje ljudi in resnično odigra svojo vlogo. Prav zaradi tega je potrebno predvsem tam, kjer temu ni tako, temeljito analizirati vzroke takšnega stanja in se dogovoriti za nujnejše pot za spremembe. Pri tem imajo veliko obvezo tudi vse družbenopolitične organizacije kot frontni deli SZDL. Merilo za ocenjevanje učinkovitosti dela SZDL ne sme biti število opravljenih sestankov, pač pa dobro ali slabo stanje na vseh področjih, ki jih pokriva SZDL. Učinkovitost pa je večkrat rezultat pravih oblik dela, prilagoditve delovanja SZDL posameznemu okolju.

Na programskih sejah bi morali biti obravnavani vsi problemi, ki so prisotni v življenju in delu ljudi, preveriti bi morali, kakšna je bila usoda pobud, kiso jih predlagali, podani pa tudi poštteni odgovori, zakaj posamezni problemi niso bili razrešeni. Le na ta način bomo krepili zaupanje ljudi pa tudi njihovo pripravljenost za razreševanje najrazličnejših problemov.

Iz temeljite ocene dosedanjega dela morajo slediti tudi prave usmeritve za prihodnje leto, ki bo nič manj kot preteklo zahtevalo polno angažiranost vsakega posameznika. Poleg rednih nalog v prizadevanju za nadaljnjo realizacijo dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, razvijanja delegatskega odločanja in drugih tekočih nalog bo potrebno mnogo truda vložiti tudi v pripravo novih srednjeročnih in dolgoročnih planov, pred nami pa je tudi zahtevna politična akcija priprave na volitve leta 1986, katerim bomo morali prav v prihodnjem letu posvetiti največ pozornosti.

S. K.

ČIMVEČ LESA PREDELATI DOMA

Dolgoročna zagotovitev surovinskih virov in redno oskrbovanje predelovalne industrije s surovinami je dandanes po pomembnosti vprašanje števila ena v vseh narodnih gospodarstvih sodobnega sveta, kajti splošno znano je, da je surovin — vsaj nekaterih — vedno manj, medtem ko so potrebe iz dneva v dan večje.

Les neizčrpna surovina

Les kot industrijska surovina ima nekatere specifične značilnosti, ki jih druge surovine nimajo in te so:

1. Les je po svojem nastanku neizčrpna surovina, ki je ne bo ob pametnem gospodarjenju z gozdovi nikoli zmanjkalo. Zaloge vseh drugih surovin kot so nafta, premog in rude se z izčrpavanjem zmanjšujejo in jih bo prej ali kasneje zmanjkalo, les kot surovina pa se nenehno prirodno obnavlja.
2. Les postaja univerzalna surovina. Uporablja se v lesni industriji, v industriji celuloze in papirja in drugi kemični industriji. Danes ne poznamo več lesnih odpadkov, kajti ostanki lesa, ki nastajajo v lesni industriji, se uporabljajo kot surovina v kemični predelavi lesa.
3. Les je na slovenskem obilna surovina, saj je Slovenija pomemben predelovalec lesa in obenem pomemben izvoznik lesa in lesnih izdelkov.
4. Za pridobivanje lesa kot surovine se porabi zelo malo energije, kar pa ni običajno pri pridobivanju drugih surovin.

Proizvodnja in poraba lesa v našem območju

Opredelili se bomo le na nekatere vidike preskrbe z lesno surovino v našem ožjem gozdno-gospodarskem območju (kočevsko-ribniško območje) s posebnim poudarkom na porabo lesa v INLES-u.

Najprej je treba razčistiti pojem, kaj je sploh lesna surovina. V našem primeru (velja za INLES) je to hlodovina iglavcev in žagan les iglavcev. V kočevsko-ribniškem gozdno-gospodarskem območju obstoja pet predelovalcev lesa iglavcev in to so: INLES Ribnica, LIK Kočevje, SNEŽNIK Kočevska Reka, HOJA Ljubljana (žaga Rob) in deloma tudi OPREMA Kočevje.

Vsi predelovalci razen INLES-a se ukvarjajo zgolj s primarno predelavo lesa, to je s proizvodnjo in prodajo žaganega lesa. INLES je torej edini predelovalec, ki lesno surovino predeluje v končne izdelke in jo seveda na ta način tudi najvišje ovrednoti. Obseg predelave lesa v končne izdelke pri INLES-u že danes krepko presega razpoložljive količine žaganega lesa, ki se proizvedejo na žagi v Ribnici in žagi v Loškem potoku in je za to prisiljen, da poleg lastne proizvodnje nabavi letno še več kot 30.000 m³ žaganega lesa od drugih proizvajalcev tako v območju (LIK in SNEŽNIK) kot izven njega.

INLES-ove potrebe po žaganemu lesu za predelavo v končne izdelke znašajo letno več kot 50.000 m³, če upoštevamo pri tem tudi žagan les eksotov in bukove elemente, kar pa predstavlja le majhen del porabe. Od skupnih potreb se jih približno polovica pokrije v samem območju s pripravo žaganega lesa na obeh

INLES-ovih žagah ter z nakupi žaganega lesa od LIK Kočevje in SNEŽNIK Kočevska Reka, vse ostale količine pa je potrebno nabaviti tako od drugih proizvajalcev izven območja kot iz drugih republik in deloma celo iz uvoza. Iz doslej povedanega je povsem jasno, da INLES-u močno primanjkuje lesne surovine (predvsem žaganega lesa iglavcev) in zato nisljučajno, da so se vsi TOZD-i INLES-a že leta 1976 odločili, da skupaj zgradijo Komp' ks za primarno predelavo lesa iglavcev v Ribnici. V sklopu tega Komplexa bo obratovala tudi sodobna žagalnica, ki naj bi razžagala letno 60.000 m³ jelovih hlodov, neupoštevajoč pri tem obstoječe žage v Loškem potoku, ki ima kapaciteto razreza 12.000 m³ hlodov na leto. Nova žaga v Ribnici bo predvidoma pričela z redno proizvodnjo meseca maja prihodnje leto.

Potrebno je poglobljeno sodelovanje med gozdarji in lesarji

Menimo, da je edina dolgoročna perspektiva, da si bo INLES trajno zagotovil potrebne surovinske vire v naslednjem:

- čimprejšnja izgradnja nove žage v Ribnici, kar naj bi omogočilo, da bo INLES razžagal letno cca 70.000 m³ jelovih hlodov namesto dosedanjih 50.000 m³,
- sklenitev samoupravnih sporazumov o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju tako z območno lesno industrijo (LIK Kočevje in SNEŽNIK Kočevska Reka) kot tudi z gozdarji, kar naj bi omogočilo, da se v območju proizvedeni žagani les iglavcev v čim večji možni meri predela v okviru INLES-a v končne izdelke in da v bodoče vsi skupaj prodajamo izven našega območja le tisti žagani les, ki v nobenem primeru ni sposoben za nadaljnjo predelavo in to ne glede na to, kdo ta žagani les dejansko proizvaja,
- v INLES-u je potrebno do skrajnih možnih meja uvesti takšno tehnologijo predelave, ki bo omogočala, da se lahko za proizvodnjo končnih izdelkov uporablja tudi žagani les slabših kvalitiet (tehnologija lepljenja lesa po dolžini, širini in debelini),
- nenehno razširjati in poglobljati spoznanje — zlasti med odgovornimi vodstvenimi delavci v gozdarstvu in lesni industriji — da je gozdna in lesna proizvodnja enoten in neločljiv reprodukcijski proces, ki ga je potrebno enotno obravnavati, enotno planirati, organizirati, usmerjati in tudi kontrolirati.

Opredelitev skupnih ciljev

Vse dokler bo imel vsak posamezni predelovalec ali proizvajalec lesa pred očmi samo svoje ožje cilje (ki so trenutno lahko za njegov TOZD koristni), ne bo nikoli dosežen skupni cilj in ta je, da se iz napadajoče lesne mase ustvari v našem območju maksimalni dohodek. Ta cilj pa je edino možno doseči le s tem, da se vsa lesna surovina čim višje ovrednoti in to na ta način, da se jo v okviru našega območja v čim večjem možnem obsegu predela v končne izdelke. Če pa hočemo ta izredno pomemben cilj doseči, je predvsem potrebno, da ga spoznamo, opredelimo, sprejmemo in ga vsak na svojem področju tudi dosledno izvajamo.

Dokler ne bomo vsi skupaj spoznali in tudi zavestno sprejeli skupni cilj, bodo še vedno odkrito ali prikrito obstajala nesoglasja in nezadovoljstvo pri oblikovanju lesno-bilančnih razmerij med porabniki lesne surovine v okviru območja. Že danes je slehernemu pametnemu človeku jasno, da se dela velika gospodarska škoda, če se prodaja les izven območja v nepredelanem stanju bodisi v obliki hloda ali v obliki kvalitetnega žaganja lesa. Da je to res, dokazuje že naslednja preprosta primerjava, ki temelji na predpostavki, da je (trenutna) nabavna cena za 1 m³ hlodov iglavcev 8.000 din:

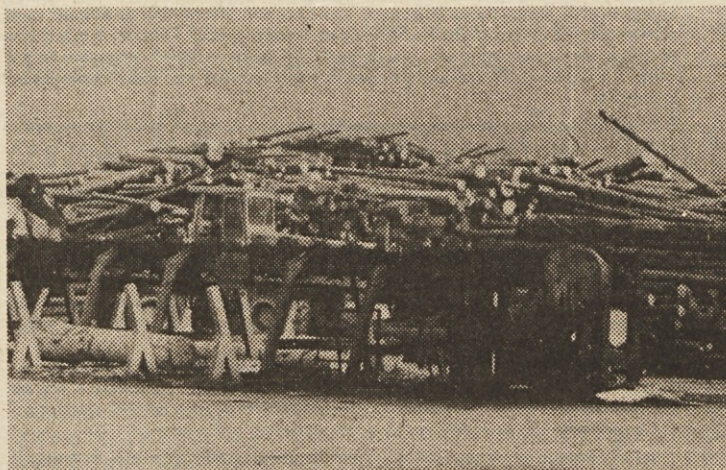
- če prodamo 1 m³ lesa v obliki hlodov izven območja, ostane doma (v območju) pač le 8.000.- din prihodka,
- če isto količino lesa (to je 1 m³) razrežemo v deske in te prodamo zunanjim kupcem, ostane v območju cca 15.000.- din prihodka,
- če isto količino lesne mase dalje predelamo v končne izdelke (na primer v okna in druge izdelke) pa ostane v območju najmanj 60.000.- din prihodka.

Če vemo, da v našem območju letno proizvedemo približno 100.000 m³ hlodov iglavcev, potem je tu vsak komentar o tem, v kakšni obliki naj se iz kočevsko-ribniškega gozdno-gospodarskega območja prodaja les, popolnoma odveč.

Iz vsega tega sledi, da je nujno potrebno opredeliti skupne cilje gozdarjev in lesarjev v območju, usmerjati lesno surovino tja, kjer jo je možno najvišje ovrednotiti, uvesti dolgoročno poslovno-tehnično sodelovanje med območnimi predelovalci lesa, trajno urediti blagovne tokove (tako hlodovine kot žaganega lesa in tudi drugih polizdelkov) in pravično urediti medsebojno razdelitev skupno ustvarjenega prihodka v posamezni fazi enotnega proizvodnega procesa. Za dosego teh smotrov pa je potrebno, da se čim prej pri vseh udeležencih gozdne in lesne proizvodnje v območju opredelijo in vskladijo dolgoročni razvojni cilji, oblike tehnološkega sodelovanja, načini poslovnega sodelovanja na področju trženja, oblika in vsebina povezovanja in podobno.

Končno naj ponovim že znano misel, da si naše življenje ustvarjamo misami, nič ne nastaja samo od sebe, ne velike ne male reči, ne uspehi ne neuspehi, ne zmage ne porazi, ne lepo ne grdo, vse je delo naših rok.

MIRKO ANZELJC

INLES — mehanizirano skladišče lesa v Ribnici, skupna investicija lesne industrije (Inlesa) in gozdarstva. Pogosti problemi preskrbe lesne industrije z lesom so tu dobro vidni, posebno pozimi in zgodaj spomladi, ko je skladišče skoraj prazno. V začetku tega leta je imel Inles velike težave in dvomesečni zastoj na žagi. Kako bo prihodnje pomlad?

● KAJ PRAVIJO GOZDARJI?

ZA VEČJI POSEK

Izkušnje iz preteklih let kažejo, da se domača lesna industrija, ki svoj razvoj gradi pretežno na lesu iz domačih gozdov, navadno pozimi in zgodaj spomladi znajde v hudi težavah. Primanjkuje lesa za razrez, gozdovi so zasneženi in gozdarska proizvodnja v njih mesec ali dva nemogoča, neizpolnjevanje plana tako pri gozdarjih kot v lesni industriji pa je kasneje izredno težko nadomestiti. Kako je bilo preteklo zimo, še dobro vemo, z nezaupanjem pa pričakujemo tudi novo zimsko obdobje.

Zdelo se nam je prav, da o teh vprašanjih, o problemih preskrbe lesne industrije v naših krajih, obširneje spregovorimo tudi v našem listu. Tudi v skupščini občine ter na konferencah občinskih družbeno političnih organizacij, predvsem SZDL in ZK, je bilo o tem v preteklosti veliko povedanega. Posebno problematična je dobava lesa iz zasebnega sektorja. Zaprošili smo dva najodgovornejša, naj nam o tem za širšo javnost nekaj napišeta. Predsednik kolektivnega poslovnega organa Inles Ribnica Mirko Anzeljc tako piše o problemih oskrbe Inlesa z lesno surovino, o vprašanjih blagovne proizvodnje v zasebnih gozdovih na območju gozdne gospodarstva Kočevje pa piše direktor TOK (temeljna organizacija kooperantov) gozdarstva inž. Stanko Pleterski. Zaradi izredne dolžine smo morali njegov zapis na nekaterih mestih močno skrajšati.

V okviru celotne proizvodnje GG Kočevje predstavlja letni plan blagovne proizvodnje — poseka lesa iz zasebnih gozdov le 22%. Do 27. nov. je bilo posekanega 38.411 m³ lesa ali 69,58% letnega plana, predvidevajo pa, da bodo do konca leta dosegli 75% letnega plana poseka. Nedoseganje plana blagovne proizvodnje v zasebnih gozdovih je že leta stalen pojav in so ga doslej pokrivali z večjo sečnjo v družbenih gozdovih. Ti pa so bili zaradi tega preobremenjeni. Z vrsto ukrepov v gozdarstvu poskušajo stanje normalizirati in vzpostaviti primerno ravnovesje. Sem sodijo tudi določeni posegi v reorganizacijo gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. V letu 1982 je bilo dogovorjeno v gozdnem gospodarstvu, da se gospodarjenje v zasebnih gozdovih strokovno tehnično tako organizira, da bo TOK poleg priprave dela tudi sama sposobna ta dela izvajati. Preoblikovanje TOK je trajalo od 1. 3. 1983 do 1. 7. letos. Pri gospodarjenju z gozdovi je popolnoma ločen družbeni sektor od zasebnega, kadrovske je TOK okrepljen, tako da ima 42 knjigovodsko strokovnih delavcev in 38 delavcev v neposredni proizvodnji (sečnja, spravilo, gojenje, izdelava vlak). TOK ima sedaj tri enote (Kočevje, Ribnica, Velike Lašče) s štirinajstimi revirji.

Podatki o gozdovih

Še nekaj drugih podatkov: 40% gozdov v območju je v zasebni lasti (27.921 hektarov). Lastnikov gozdov je 7.976, povprečno pa ima en lastnik 3,5 ha gozda. Povprečno odpade na posameznega lastnika gozda letno 13,35 m³ bruto etata, 12,17 m³ izvršenega poseka, 6,92 m³ planirane blagovne proizvodnje in 5,84 m³ realizirane blag. proizvodnje (podatki za leto 1983). Povprečno drevo v zasebnih gozdovih znaša 0,56 m³, gozdnih parcel je 40.833, povprečno pa ima vsak lastnik 5,12 parcele, katere povprečna velikost je 0,68 hektara. Povprečna odprtost zasebnih gozdov s cestami je 8 metrov na hektar, kar je še enkrat manj kot v družbenem sektorju. Zasebni gozdovi našega gozd. gospodarstva so v petih občinah (Kočevje, Ribnica, Ljubljana Vič, Grosuplje in Črnomelj). Pomembna je uvedba oddelčnih sečenj kot nove oblike gospodarjenja z gozdovi. Z reorganizacijo gospodarjenja z zasebnimi gozdovi so gozdarji želeli opešano voljo do sečenj posameznih lastnikov nadomestiti s povečanimi organiziranimi sečnjami, kar bi lahko storili le z okrepljenimi tehničnim kadrom in z delavci v neposredni proizvodnji. Pomembno pri tem je tudi odpiranje gozdov z gradnjo cest in vlak, saj so nekateri predeli res težko dostopni, s tem pa tudi otežena sečnja v njih. V letu 1984 je planirano 19.000 m³ blagovne proizvodnje iz organiziranih sečenj, kar predstavlja 34,4% vsega plana. Organizirana proizvodnja, ki jo je TOK opravil s svojimi delavci, predstavlja 28,25% vse letošnje realizacije, vsa organizirana proizvodnja pa 44,8% vse realizacije. Kar zadeva plan organizirane proizvodnje pomeni to 49,79% realizacije oz. dvomesečni zaostanek za dinamičnim planom, kar naj bi bila izključno posledica neugodne zime.

TOK gozdarstvo sklepa z lastniki gozdov posebne pogodbe oz. dogovore o sodelovanju, gojitvi in izkoriščanju gozdov, kar pa doslej še ne daje pričakovanih uspehov. Z lastniki gozdov bi radi vzpostavili takšen stik, da bi se le-ti predvsem zavezovali za delo v svojem in drugem gozdu in ne toliko na blagovni proizvodnji iz svojega gozda. Doslej je bil pretežni interes lastnikov pri sklepanju pogodb o trajnem sodelovanju pridobitev možnosti nakupa motorne žage, vitla ali česa podobnega. Zakon o združevanju kmetov pa združenim kmetom omogoča še vrsto drugih ugodnosti, ki jih morda premalo poznamo oz. izkoriščamo (dodatni zaslužek, pomoč pri plačilu soc. zavarov., nudenje kreditov ipd.). V zadnjem letu dni je opažena spet močnejša pripravljenost za sklepanje pogodb. Konec avgusta letos je bilo vseh članov s pogodbami 553, od tega v enoti Lašče 87, v Ribnici 425 in v Kočevju 41, kar tudi kaže na določeno miselnost lastnikov gozdov.

Zaviralni dejavniki blagovne proizvodnje

Na kratko lahko strnemo vzroke za zaostajanje blagovne proizvodnje takole:

- Demografski sestav prebivalstva se sicer počasi, vendar stalno spreminja v škodo kmečkega prebivalstva. To ima za posledico tudi vztrajno drobljenje gozdne posesti. K večjemu drobljenju gozdne posesti v zadnjih petih letih je prispeval tudi zakon o kmetijskih zemljiščih.
- Polproletarski značaj podeželskega prebivalstva oz. večjega dela lastnikov gozdov zmanjšuje interes za blagovno proizvodnjo ter na dohodek iz gozda, ki se v procesu delitve gozdne posesti že tako ali tako zmanjša, veča pa interes za domačo uporabo lesa.
- Lastnikom gozdov, ki se bavijo tudi z organizirano kmetijsko proizvodnjo, se v zadnjem času povečuje dohodek iz kmetijske proizvodnje, medtem ko že po ustaljeni tradiciji hranijo gozd za hude čase ali za pomembnejše družinske dogodke.
- Zelo hitro rastoča inflacija neposredno vpliva na s planom predpisan letni obseg sečnje. Z utemeljenim izgovorom večine lastnikov gozdov, da bodo les posekali in prodali, ko se bodo cene ustalele ter ko bo med ceno lesa in industrijskih izdelkov ter dav-

čnimi dajatvami vzpostavljena normalna cenovna pariteta, kar velja tudi za odnos med ceno okroglega in žaganega lesa.

- Vse bolj prisotna energetska kriza povzroča pritisk za izdajanje dovoljenj za povečan obseg domače uporabe lesa, katere del potem ali odtoka po nelegalnih kanalih raznim predvsem individualnim porabnikom ali pa v resnici uporabijo sami ali sorodniki in znanci.
- Ocenjujemo, da je iz istega razloga še vedno prisotna tako imenovana »črna sečnja«.
- Za les, prodan na črnem trgu, dobi lastnik gozda, če črne sečnje oz. nedovoljenega odtujevanja lesa gozdarji oz. drugi organi ne odkrijejo, okoli 50% več gotovine, kot če les proda preko TOK Gozdarstva.
- Zaradi energetske krize se je povečalo povpraševanje predvsem po bukovih drveh, kar je na črnem trgu močno dvignilo ceno temu sortimentu. Dogaja se, da zaradi boljše iztržka lastniki gozdov izdelujejo v drva tudi hlodovino buke (pa tudi drugih listavcev).
- Povečana kupna moč kmetijskih proizvajalcev v žitorodnih predelih naše države povzroča tudi precejšnjo črno prodajo iglavcev v te predele oz. »kompenzacijske posle« s koruzo.
- Odprtost zasebnih gozdov je močno izpod predpisanih normativov. Zaradi tega ostaja del gozdnih fondov neizkoriščen, medtem ko so gozdovi ob cestah in poteh prekomerno izkoriščeni.
- Zaostreni pogoji najemanja finančnih kreditov obvezujejo oz. zmanjšujejo uresničevanje potrebnega obsega gradenj gozdnih cest in vlak.
- Vse dražja gozdarska mehanizacija je dostopna razmeroma majhnemu številu lastnikov gozdov.
- Cene rezervnih delov so visoke, pa tudi težko jih je dobiti.
- Cene pogonskega goriva in neredna oskrba z njimi, neposredno in posredno vplivajo na proizvodnjo.
- Čeprav okrepljena naša kadrovska zasedba še vedno ni taka kot bi morala biti. Pri ustrezni zasedenosti s strokovnim kadrom je mogoče obvladovati stalno izobraževanje strokovnih kadrov in lastnikov gozdov.
- Poseben problem predstavlja nedovoljena predelava lesa na številnih zasebnih žagah.
- Nedefiniranost statusa kmeta — lastnika gozda otežuje uveljavljanje take davčne politike, ki bi stimulatивно vplivala na blagovno proizvodnjo lesa.
- Kazenski pregon pri sodnikih za prekrške je zapleten in počasen. Poleg tega so predpisane, še bolj pa odmerjene kazni v primerjavi s premoženjsko koristjo, ko jo pridobi lastnik gozda s črno sečnjo in prodajo, zgolj simbolične.

Predlogi in ukrepi za dvig blagovne proizvodnje

- Da bi pospešili proizvodnjo, smo s 1. septembrom 1984 povečali odkupne cene, intenzivno pa smo pristopili tudi k sečnji sušic (z okrožnico obveščeni lastniki so imeli rok do konca septembra). Vse, česar lastniki niso posekali do sedaj, bomo v družbeni režiji posekali, dokler bo dopuščalo vreme.
- Mnenja smo, da bi lastništvo nad gozdovi ne smelo biti ovira za strokovno in družbeno usmerjeno gospodarjenje z zasebnimi gozdovi in delovanje organiziranja, legalnega trga. Zato moramo še naprej spreminjati kadrovsko strukturo (in številčnost) naše TOK, kajti naš glavni argument pri delu z ljudmi je strokovnost, opravičilo pred družbo pa doseganje plana blagovne proizvodnje. Tudi na TOK moramo doseči cilj, da bomo imeli delo pripravljeno eno leto vnaprej, tako kot je to urejeno v družbenem sektorju. Doseči moramo tudi to, da bodo naši gozdarji imeli več neposrednih strokovnih stikov s kmeti oz. lastniki gozdov in da bodo poleg neposredne strokovne in nadzorne službe opravljali tudi pospeševalno dejavnost. Sposobni bodo morali biti prislusniti vsem problemom, s katerimi se ubadajo kmetje oz. lastniki gozdov. Okrepi in razvijati je potrebno vse možne oblike sodelovanja med TOK in kmeti (člani s pogodbo) ter jim nuditi čim več uslug. To sodelovanje bomo še naprej razvijali v povezavi s kmetijskimi združenji.
- Potrebno je urediti kompletno evidenco blagovne proizvodnje. Vse podaritve, odtujitve ipd. je potrebno tako kot na drugih TOK evidentirati kot blagovno proizvodnjo. Prav tako je potrebno še temeljito razmisliti o politiki domače uporabe drv, ki sedaj dopušča 20 m³ na leto na lastnika. Da bi lahko vse te stvari tekoče zasledovali, bo potrebno evidenco sečnje bruto etatov, blagovne proizvodnje, odtujitev in domače uporabe po lastnikih prenesti na avtomatsko obdelavo podatkov.
- Da se seznanji s problemi gospodarjenja v zasebnem sektorju že mladi strokovni naraščaj — bomo gozdarske tehnike — pripravnike usmerili na področje zasebnih gozdov, kjer bodo v času pripravnštva v pomoč stalnemu strokovnemu kadru, obenem si bodo pa nabirali izkušnje za poznejše samostojno delo na tem področju.

Ko bo znana situacija v zvezi z novim zakonom o gozdovih, bomo lahko dokončno prilagodili in uredili naš pravilnik o poslovanju z gozdovi, nad katerimi je lastniška pravica glede na organiziranost TOK in aktualnih razmer. Razčišeni pojmi o načinu poslovanja v takih razmerah bodo vsekakor pripomogli k večji blagovni proizvodnji.

Kot smo že omenili, je neizpolnjevanje plana blagovne proizvodnje lesa iz zasebnih gozdov na našem območju dejansko stalen pojav, zato menimo in pogosto ugotavljamo, da navedeno stanje pogosto predvsem objektivni razlogi, ki temeljijo predvsem na zakonskih predpisih ter tekočih gospodarskih problemih naše družbe (visoka inflacija, gozd je rezerva za najhujše stike). Ker na te pogoje ne moremo bistveno vplivati, poskušamo ugotoviti vsaj subjektivne razloge, čigar negativni vpliv je odvisen predvsem od našega angažiranja in naših posegov v gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Ne delamo si utvar, da smo razrešili že vse, kar je v naši domeni, prisotnih je še dovolj lastnih slabosti, zato jih poskušamo z vsemi merami odpraviti ali vsaj omiliti, da bi se stanje gospodarjenja v zasebnih gozdovih izboljšalo in trendi blagovne proizvodnje normalizirali.

● 75 LET ZADRUŽNIŠTVA

VEDNO NOSILEC
RAZVOJA KMETIJSTVA

V Sodražici so že leta 1945 ustanovili nabavno-prodajno zadrugo. Vodil jo je Cigale Anton.

Pod vodstvom Evgena Ivanca je delovala obnovitvena zadruga. Živinorejska zadruga je obstajala do leta 1969, ko se je vključila kot živinorejski odsek v Kmetijsko zadrugo. Od leta 1946 do leta 1949 je bila v Sodražici tudi zadruga suha raba—izdelovalcev izdelkov domače obrti in rešetarjev pod predsedstvom Janka Trošta, tajnik je bil France Levstik, upravnik pa Adolf Ivanc. Prenehala je delovati zaradi spora z oblastjo. Od leta 1949 do leta 1952 je delovala obdelovalna zadruga. Predsednik je bil Ivan Kovačič, upravnik pa Levstek Franc. Bila je ena najuspešnejših obdelovalnih zadrug.

Vse zadruge razen suhe robe so se vključile v kmetijsko zadrugo. Do leta 1952 jo je vodil predsednik Ivan Fajdiga, od leta 1952 pa Ivan Kovačič. Upravnik je bil France Levstik. Zadruga je zgradila destilarno eteričnih olj in hlev. Obnovila je pašnik na Travnici gori. V zadrugo so se vključile vse okoliške zadruge (Žimarice, Gora, Zamostec, Zapotok in kot zadnja Sv. Gregor). Leta 1963 se je zadruga Sodražica združila z zadrugo v Ribnici.

Med močnejšimi zadrugami je bila zadruga Dolenja vas, ki je delovala od leta 1947. Prvi predsednik je bil Anton Tekavec. Upravnika sta bila Mate Nande in Alojz Zbašnik.

Zadruga Loški potok, ki je združila manjše zadruge tega področja (Travnik, Retje in druge), se je

vključila v zadrugo Ribnica z letom 1974. Najdlje je bil njen predsednik Alojz Bambič, direktor pa Car Alojz.

Ribniška zadruga (NAPROZA) je bila ustanovljena 1. 8. 1945. Prvi predsednik je bil Anton Andoljšek, nato so se zvrstili še Jože Pucelj, Janez Kozina, Matija Lesar, Ludvik Češarek, Alojz Oblak, Janez Ravnikar in Jože Rigler. Prvi upravnik zadruge je bil Smuk Mato do 53. leta, nato Jože Kušlan do leta 1959, ko je prevzel mesto direktorja Jože Benčina. V tem času je delovala še obnovitvena zadruga in živinorejska zadruga.

Članski deleži so znašali leta 1945 20 din, leta 1946 po 100 din. Leta 1947 so se iz zadrugah poslovalnic ustanovljale samostojne zadruge v Dolenji vasi, Goriči vasi, na Bregu in Jurjevici.

20. 8. 1947 se je preimenovala v Kmetijsko zadrugo Ribnica. Leta 1948 je bila ustanovljena potrošniška zadruga. Kmetijska zadruga se je usmerila v kmetijsko proizvodnjo in razvoj ostalih gospodarskih dejavnosti. Leta 1949 je bila ustanovljena kmetijsko obdelovalna zadruga, ki je bila leta 1952 ukinjena.

V zadrugo so se vključili še: vrtnarija, ekonomija, obnovitvena in živinorejska zadruga, mesarija, lesni odsek in druge dejavnosti. Postopoma so se vključile okoliške zadruge, oddajali in zopet prevzemali smo trgovine. Leta 1957 smo začeli z lastno proizvodnjo v Ortneku, leta 1962 pa smo gradili hleve na Ugarju. V letu 1962 smo organizirali gozdarsko službo in jo konec leta 1963

oddali. S težavo pa vendar vztrajno gradili kooperantske odnose s kmeti. Odkup kmetijskih pridelkov je rastel. Mleko je bilo prvič odkupljeno leta 1941. Leta 1949 je bilo odkupljeno 565.000 litrov, leta 1973 pa preko 4 milj. litrov. Rastel je tudi organiziran odkup pitancev in ostale klavne govede. Dolgoletna redna selekcija pa je omogočila redno prodajo živine za plemo. Obdobje od leta 1967 do leta 1974 pomeni razcvet pospeševalne službe in krepitev vezi med kmeti in zadrugo. To so leta uvajanja usmerjenih kmetij in pašnokošne rabe travinja.

Hranilna služba, ki je vseskozi obstajala, je v teh letih prevzela vlogo kreditne banke za kmetijstvo. Vse investicije na kmetijah so se financirale preko zadruge hranilne službe. Zelo malo bi bilo narejenega, če kmetje ne bi zaupali svojih prihrankov zadrugi hranilni službi in ta ne bi preko zveze HKKS Slovenije v dogovoru z bankami uveljavljala ugodnih pogojev za kmetijske kredite. Tudi tu se pozna 95.-letna tradicija hranilništva v Ribnici.

Svojo vlogo so v razvoju zadrugištva odigrale Okrajna in Poslovna zveza v Kočevju, Kmetijski zavod in Zadruga zveza v Ljubljani.

Odhod mladih kmetov v tovarne je spremenil starostno strukturo na kmetijah. V ravnini so se praznile tako, da smo z usmerjenimi kmetijami in hlevskimi skupnostmi komaj obdržali proizvodnjo iz leta 68—69. Kriza pa prinaša tudi nekaj dobrega. Celotno gospodarstvo se je zavedlo važnosti pridelave hrane in ga je

podprlo preko občinskih in republiških skladov.

Paša se je ponovno uveljavila. Sprejeti so bili kmetijski zakoni in zakon o pokojninskem invalidskem zavarovanju kmetov, ki je pravo izhodišče za pomladitev kmečkih gospodarstev.

Mehanizacija je preplavila naša polja, ki pa zaradi razdrobljenosti niso primerna za gospodarno uporabo traktorjev. O zloži zemljišče že dolgo pogovarjamo. Do sedaj bi stroške krila družba. Visoke cene goriva in strojev bodo morda le premagale zaljubljenost v svojo parcelo, čeprav meri le dva metra v širino.

To je telegrafski prelet skozi povojni razvoj zadrugištva, ki pa skriva v sebi obdobje obveznih oddaj kmetijskih pridelkov, pritiske za vstop v obdelovalne zadruge, arondacijo zemljišč za družbeno proizvodnjo, kontrahažo ali prostovoljno »obvezno oddajo« in nato usmeritev v organiziranje zadrug—organizacij združenih kmetov. To zadnje je začetek posodabljanja kmetij in usmerjene proizvodnje. Izhodišča so dobra, uspeh pa zavirajo nezaupanje iz preteklosti in ekonomski pogoji, ki sproti rušijo razmerja med cenami v škodo kmetijstva.

Zadruga je tudi danes strokovna in poslovna organizacija kmetov, preko katere se kmetije povezujejo z ostalim gospodarstvom z vključevanjem v SOZD in druge organizacije ali poslovne skupnosti.

J. B.

● ŽIVINOREJSKA RAZSTAVA V RIBNICI

ZA ŠE HITREJŠI NAPREDEK ŽIVINOREJE

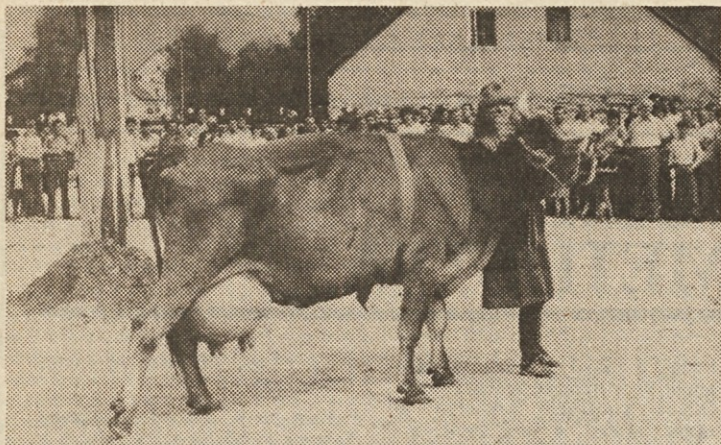
1. septembra je bil lep sončen dan. Na grajskem marofu je stal mogočen mlaj, ki je visoko dvigal našo zastavo. Obzidje je skrivalo čudovit pogled na stoglavo čredo naših sivk, 17 lepih kobil in žrebet ter trop ovac, ki so jih rejci pripeljali na ogled in v oceno nepristranski strokovni komisiji, ki so jo sestavljali naši znani strokovnjaki prof. dr. Jože Ferčej, dr. Janez Verbič, mag. Jože Bergant, mag. Anton Grabljevec, prof. dr. Jože Jurkovič, Franc Potočnik, dipl. ing. agr. spec. Nace Lovšin, dipl. ing. agr. Metod Marolt, dipl. ing. Andrej Mihelič, dipl. vet. Arko Alojz in kmet Jože Ahčin iz Velikih Lašč.

Okrog 1500 glavi množici so spregovorili: direktor zadruge Mirko Pirc dipl. ing. agr., predsednik občinske skupščine Ribnica Rus Stanko in pokrovitelj predsednik zadrugne zveze Leo Frelih dipl. ing. in predstavnik DO Riko Ribnica Franc Petek dipl. ing.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Živinorejska razstava v Ribnici je bila ob jubileju zadrugištva velik dogodek in odlično obiskana.

Ena od krav Jožeta Riglerja iz Praproč, dobil je tri prve in eno drugo nagrado za kvalitetno živino.

Prikazali so zgodovino razvoja živinoreje v 75 letih, pomen Ribnice pri razvoju rjavega goveda v Sloveniji in mesto kmetijstva v ribniškem gospodarstvu.

Specialist Nace Lovšin, direktor Kmetijskega zavoda Ljubljana, je v imeu Zavoda podelil častne zvonce za uspešno delo pri selekciji. Prejeli so jih: Zadruga Ribnica, bivši direktor Jože Benčina, dolgoletni rodovnikar Domin Zobec in Kontrolor Ivan Levstek. Zadrugi svet je podelil velike in male lesene plakete ter priznanja in zahvale za dolgoleno sodelovanje z zadrugo in pomoč pri organiziranju razstave organizacijam in posameznikom:

Veliki krožniki:

Živinorejska poslovna skupnost Slovenije, Inles Ribnica, Riko Ribnica, KIT—Ljubljanske mlekarne Ljubljana, KIT—Kmetijski zavod Ljubljana, ITPP—Ribnica, SUKNO Zapuže TOZD Jurjevica, spec. Lovšin Nace Ljubljana, prof. dr. Jože Ferčej Ljubljana, Zorc Tone Ljubljana.

Mali krožniki:

ZKGP—Kočevje, Zavarovalna skupnost TRIGLAV, Univerza Edvarda Kardelja Ljubljana, Biotehniška fakulteta VOZD za živinorejo, Livarstvo Šebenik Ljubljana, Zveza hranilno-kreditnih služb Slovenije, Posestvo Snežnik Kočevja Reka, DONIT TOZD Pletilnica Sodražica, Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljanska banka Kočevje, Škulj Jože, Kočevje.

Priznanja so prejeli:

ZKGP TOZD Mesarija Kočevje, Rus Stanko Ribnica, Škrabec Stane Ribnica, Anzelj Mirko Ribnica, Rus Milan Ljubljana, Korošec Silvo Vel. Lašče.

Zahvale so prejeli:

Guma Grosuplje, Eurotrans Ribnica, Mercator TOZD Jelka Ribnica, Mercator TRGOPROMET Kočevje, Oprema Kočevje.

Priznanja veteranom zadrugištva in bivšim direktorjem zadrug:

Arko Marija — Bukovica, Knol Ana — Ljubljana, Klun Jože — Ribnica, Gregorič Frančiška — Velike Poljane, Rigler Jože — Gorenji Lazi, Kovačič Ivan — Sodražica, Car Alojz — Retje, Zbašnik Alojz — Dolenja vas, Franc Levstek — Sodražica.

To je bila 19. razstava na našem področju. Pokazala je očiten napredek živinoreje tako po teži živali kot obliki vimena in mlečnosti krav. Za primerjavo navajamo povprečno mlečnost razstavljenih živali:

kraj	mleka letno na kravo
Sodražica 1970	4911 l
Slemena 1977	4411 l
Ribnica 1984	4872 l

Strokovna ocena je bila, da bi se naša živina lahko vključila v konkurenco evropskega rjavega goveda.

Višek razstave je odbira najboljših živali, razdelitev nagrad, diplom in častnih zvoncov.

Krave so bile razdeljene na štiri starostne skupine:

I. starejše krave, II. krave starosti od 5 - 8 let, III. mlajše krave, IV. prvesnice.

Častne zvonce, diplome, denarne nagrade po 8.000.- din in po 200 kg gnojil so prejeli:

- I. št. 15 rejec Rigler Jože Praproče 9
- II. št. 43 rejec Rigler Jože Praproče 9
- III. št. 61 rejec Anton Gorjup. Gor. Podpoljane 1
- IV. št. 68 rejec Jože Marolt Dol. Podpoljane 6

Drugo nagrado po 6.000.- din in 100 kg gnojil so prejele krave

- I. štev. 14 rejec Jože Rigler, Praproče 9
- II. štev. 25 rejec Anton Hočvar, Jurjevica 15
- III. štev. 51 rejec Ivan Čampa Slatnik 3
- IV. štev. 71 rejec Franc Arko, Zapotok 18

Tretja nagrada po 4.000.- din in 50 kg gnojila je bila podeljena kravam:

- I. štev. 10 rejec Janez Peterlin Škrajnek 1
- II. štev. 31 rejec Viktor Oberstar Jurjevica 15
- III. štev. 63 rejec Jože Marolt Gor. Podpoljane
- IV. štev. 74 rejec Anton Drobnič Vel. Poljane 30

Častni zvonce in I. nagrado za plemensko telico v znesku 6.000.- din in 200 kg gnojila je prejela telica štev. 80 rejca Jožeta Riglerja iz Praproč 9.

Drugo nagrado v znesku 4.000.- din in 100 kg gnojila je prejela telica štev. 89 last Staneta Čampa iz Sušja štev. 19.

Tretjo nagrado 2.000.- din in 50 kg gnojila je prejela telica štev. 81, rejec Ivan Prelesnik, Hrovača 32.

Žrebec, ki ga oskrbuje Janez Lovšin, Goriča vas, je prejel lepo uzdo in diplomu. Petletna kobilica last Poldeta Kožarja iz Kota je prejela nagrado 5.000. din, dveletna kobilica rejca Franca Cvara iz Lipovšice pa 3.000.- din.

Nagrado 2.000.- din je prejela enoletna žrebica, ki jo je vzredil Novak Matija Velike Poljane.

Trop ovac, ki jih je razstavil Franc Bartol Loški potok je nagrajila tovarna SUKNO iz Jurjevica.

Posebno priznanje in nagrado tovarne LEK Ljubljana je prejela kravja družina Rejca Jožeta Riglerja iz Praproč 9.

Nagrade so podeljene, rejci zaslužijo vse priznanje. Komisija je ocenjevala živali in ne njihove lastnike.

Jože Rigler, ki je prejel največ nagrad, je razstavljal 12 živali. Lani je prejel republiško priznanje kot eden najboljših rejcev rjavega goveda.

Vsako podeljevanje nagrad zbudi tudi »fovšijo« in drugačne ocene. Prav pa je, da razstava vzbudi zdravo tekmovanje za še hitrejši napredek živinoreje.

Splošna ocena je bila, da je razstava uspela tako po kvaliteti razstavljenih živali kot tudi po organizacijski plati. Zato gre vsem, ki so razstavo pripravili in kmetom za razstavljenе živali iskrena zahvala.

V Petkovi galeriji je bil prikazan 75-letni razvoj zadrugištva in kmetijstva pri nas v besedi, sliki in grafikonih. Razstava je bila odprta tudi na dan Ribniškega sejma. Množica domačinov in tujcev je v knjigo obiskov vpisala pohvalo in zahvalo za pregleden prikaz naše preteklosti.

Riko Ribnica je zastavljal traktor opremljen za kopanje in nakladanje, PIONIR Novo mesto maketo montažnega hleva in prospekte raznih betonskih elementov, Livarstvo Franc Šebenik pa je prikazalo kompletne priveze za živino. Naprodaj so bili izdelki »suhe robe«.

Mladi Zadrugišniki so poskrbeli za prijetno počutje obiskovalcev in razstavljalcev.

Razstave ne bi bilo, če ne bi pokazalo velikega razumevanja ribniško gospodarstvo, poslovni prijatelji zadrug, poslovne skupnosti ter skladi za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane mesta Ljubljane in SO Ribnica.

Vsem samoupravljalcem in delovnim kolektivom iskrena hvala.

J. B.

● ZAKLJUČNA SLOVESNOST OB PROSLAVI 75-LETNICE ZADRUŽNIŠTVA

Praznično v Slemenih

Zadnjo nedeljo v septembru smo se zadrugi zbrali pri Sv. Gregorju. Najprej smo se oddolžili rojaku Janezu Ev. Kreku s ponovnim odkritjem plošče, ki jo je leta 1924 naredil kipar Kralj in je bila prvič vzidana leta 1927 na osnovni šoli, kjer se je rodil pred 120. leti.

Šola je med vojno pogorela in je porušena. Plošča je vzidana na zadrugnem domu. O življenju in delu Janeza Ev. Kreka je govoril predsednik zbora KS Stanko Lovšin, ki je ploščo tudi odkril. Zapel je mešani pevski zbor Slemen, mladinec Drobnič pa je recitiral pesem o Kreku.

Zadrugi in gostje smo v dvorani prisostvovali zboru zadrugnikov. Začel ga je predsednik zadrugnega sveta Jože Rigler, ki je pozdravil navzoče zadrugnike in goste.

V delovno predsedstvo je bil izvoljen poleg predstavnikov KS in družbenopolitičnih organizacij Slemen tudi Alojz Jaklič, ki je bil že leta 1929-to je pred 55 leti, prvi predsednik živinorejske zadruge Sv. Gregor.

O zgodovini in sedanjem razvoju Krajevne skupnosti Sv. Gregor je govoril Stanko Lovšin. Razvoj zadrugništva v Ribniški dolini je predstavil Jože Benčina, ing. Mirko Pirca je prikazal proizvodnjo Slemenskega kmetijstva in izhodišča srednjeročnega plana kmetijske proizvodnje do leta 1995.

Ing. Tone Mastnak, predsednik poslovnega odbora SOZD KIT, je seznanil zadrugnike s pomenom združevanja SOZD-KIT s SOZD MERCATOR.

Ing. Tone Kandare je poročal o rezultatih živinorejske razstave v Ribnici ter o doseženih priznanjih naših rejcev na kmetijskem sejmu v Novem sadu in Gornji Radgoni.

Učenci osnovne šole Marolt in Adamič sta prebrala zelo lepo sestavljene domače naloge o delu in napredku na domači kmetiji.

Za kulturni del je poskrbel moški pevski zbor Slemen.

Podeljena so bila tudi priznanja za dolgoletno in uspešno sodelovanje z zadrugo priznanja za proizvodne uspehe, zlate kolajne in priznanja Novosadskega sejma in priznanja Radgonskega sejma.

Prejeli so jih:

1. Za dolgoletno uspešno in požrtvovalno vodenje kmetijske zadruge tov. Benčina Jože;

2. Za dolgoletno delo na področju zadrugništva in uspešno sodelovanje tov. Petelin Andrej;

3. Za dolgoletno in uspešno sodelovanje s Kmetijsko zadrugo Ribnica: Kandare Anton — Kmet. zavod Ljubljana, Marolt Metod — Kmet. zavod Ljubljana, Rigler Alojz — Kmet. zavod Ljubljana, Stefančič Bogomir — vet. inšpektor, Šobar Anton — SO Ribnica, Arko Alojz — Veterinar, KRIM Postaja Ribnica, Gregorič Tone — osemenjevalec — vet. zavod KRIM Postaja Ribnica;

4. Za dolgoletno delo v kmetijski zadrugi Ribnica na področju pospeševanja kmetijstva — Mihelič Andrej;

5. Za pionirsko delo na področju sadjarstva v zadrugi ter za dolgoletno sodelovanje Merhar Janez;

6. Za dolgoletno sodelovanje s kmetijsko zadrugo Ribnica Arko Janez — Ribnica;

7. Za dolgoletno uspešno sodelovanje s KZ Ribnica SDK Kočevje — expozitura Ribnica;

8. Za uspešno in prizadevno organiziranje izdelovanja suhe robe, odkupa in prodaje izdelkov domače obrti — DE ZADRUGE — SUHAROKA;

9. Za požrtvovalno delo pri organizaciji letošnje živinorejske razstave v Ribnici in današnje proslave ter udeležbi na tekmovanjih — AKTIVMLADIH ZADRUGNIKOV — NAŠE ZADRUGE;

10. Priznanje Zadrugne zveze Slovenije za delo v zadrugništvu je prejel Zidar Anton — Sušje;

11. Za dolgoletno uspešno delo pri prevozu mleka: Gačnik Janez — Kot, Gornik Jože — Žimarice;

12. Za uspešno in dolgoletno sodelovanje v samoupravnih organih zadruge: Kozina Janez — Žlebič, Lesar Matija st. — Gor. cesta Ribnica, Fajdiga Jože — Ravni dol, Jaklič Alojz — Andol, Trdan Franc — Dolenja vas, Lovšin Stanko — Gašpinovo, Oblak Alojz — Graben, Ravnikar Janez — Hrib, Adamič Anton st. — Zadolje;

13. Za dosežene proizvodne rezultate v preteklih letih: Hlevska skupnost — Pusti Hrib, Zidar Anton — Sušje, Rigler Jože — Praproče, Vintar Janez — Vintarji, Petrič Majda — Sodražica, Mate Martina — Gor. Podpoljane, Lovšin Franc — Hrovača, Debeljak Ivana — Hrib;

14. Gospodarska zbornica Jugoslavije — splošno združenje za kmetijstvo in prehrambeno industrijo je podelilo

diplome z zlato medaljo rejcem rjavega goveda za razstavljene živali na Novosadskem sejmu naslednjim rejcem: Pirnat Jože — Sodražica, Mihelič Ivan — Kot, Košir Alojz — Jurjevica, Peček Franc — Petrinci, Kožar Franc — Nemška vas, Čampa Franc — Zamostec, Klun Mirko — Zamostec, Arko Franc — Zamostec, Rigler Jože — Praproče;

15. ŽPS Slovenije je podelila diplome za sodelovanje na razstavi goveje živine na mednarodnem živilskem sejmu v Gornji Radgoni naslednjim rejcem: Zabukovec Alojz — Zamostec, Lovšin Vinko — Sušje, Andoljšek Alojz — velike Poljane, Starc Jože — Žlebič, Klaus Franc — Jurjevica.

V imenu prejemnikov priznanj se je zahvalil spec. Lovšin Nace, naš rojak in direktor Kmetijskega zavoda Ljubljana, ki je izrekel priznanje živinorejcem za rejske uspehe prikazane na razstavi, saj je kvaliteta živine na evropski ravni.

Ker so mladi zadrugniki poskrbeli za dobro počutje, so zadrugniki in gostje še precej časa izmenjavali izkušnje in mnenja.

Zadrugni svet se je pri podeljevanju priznanj zavedal, da jih ne morejo prejeti vsi, ki bi jih zaslužili. Zato je sklenil, da se bodo priznanja podeljevala enkrat letno, delila pa se bodo po kriterijih, določenih s pravilnikom.

J. B.

Delovno predsedstvo z zbora zadrugnikov pri sv. Gregorju. Tretji z leve je Alojz Jaklič, ki je bil že leta 1929 prvi predsednik živinorejske zadruge pri sv. Gregorju.

RAZPRAVA O ZAŠČITENIH KMETIJAH

V zadnji številki »REŠETA« je bil objavljen seznam predvidenih zaščitnih kmetij in obrazložitev odloka o določitvi zaščitnih kmetij v občini Ribnica z namenom, da se vsi občani seznani z namenom zaščite kmetij in da s svojimi mnenji, predlogi in pripombami pomagajo, da bo to, za našo občino občutljivo vprašanje optimalno rešeno. Kmetijsko zemljiška skupnost je osnutek odloka posredovala tudi vsem krajevnim skupnostim z namenom, da po vaških odborih organizirajo razpravo in z ozirom na poznavanje dejanskih razmer pomagajo pri dopolnitvi seznama predvidenih zaščitnih kmetij oziroma predlagajo spremembe.

Tudi Svet za kmetijstvo in gozdarstvo pri Občinski konferenci SZDL Ribnica je obravnaval to vprašanje in sprejel sklep, da se v razpravo vključijo tudi vse kmetijske sekcije v krajevnih skupnostih v sodelovanju s kmetijsko pospeševalno službo in gozdariji. Razprava je bila izvedena v vseh krajevnih skupnostih, pristop do obravnave tega

vprašanja pa je bil dokaj različen po posameznih krajevnih skupnostih. V posameznih sredinah so obravnavali seznam predvidenih zaščitnih kmetij, v nekaterih pa so odpirali tudi vsebinska vprašanja, ki jih prinaša navedeni odlok.

Dosedanja razprava je pokazala, da je smisel zaščite kmetij nesporen, da pa so kriteriji, ki opredeljujejo zaščito kmetij nejasni oziroma premalo definirani in precizirani. Tudi obseg zaščitnih kmetij je v danih razmerah prevelik. Večina kmetij je tako majhnih in razdrobljenih, da v sedanjih razmerah ne omogočajo redno zaposlitev posameznika in s tem normalno preživljanje. Na pretežni večini kmetij se odvija proizvodnja le zaradi vlaganja sredstev iz drugih virov — večinoma osebnih dohodkov članov gospodinjstev, ki so v rednem delovnem razmerju. Vzporedno z zaščito kmetij bi morali razmišljati tudi o zložbi kmetijskih zemljišč.

S pretiranim obsegom zaščitnih kmetij se bo pojavilo veliko primerov v postopku delovanja, ko prevzemnika ne bo

mogoče zagotoviti. Kmetija bo postala družbena lastnina, družba bo morala plačati odškodnino in zagotoviti, da bo takšna kmetija obdelana. Ali smo v danih razmerah materialno in organizacijsko sposobni za to?

V občini bi moral obstojati perspektivni program razvoja kmetijstva, temu programu pa bi moral biti prilagojen tudi obseg zaščitnih kmetij. Zaščita kmetij le na osnovi sedanje tržne proizvodnje posameznih kmetij ni sprejemljiva. Merilo za zaščito kmetij bi moral biti predvsem obseg in kvaliteta kmetijskih zemljišč, ki omogočajo sodobno kmetijsko proizvodnjo in s tem tudi tržne viške. Ta merila oziroma kriterije pa je potrebno precizneje postaviti.

Število predvidenih zaščitnih kmetij je v danem trenutku preveliko. Zakonodajca dopušča spreminjanje odloka o zaščitnih kmetijah, zato bi bilo umestno, da se v prvi fazi zaščiti le tiste kmetije, ki omogočajo sodobno tržno proizvodnjo, to pomeni, da se zaščiti tiste kmetije, ki že dajejo

občutno tržno proizvodnjo in tiste, na katerih se tržna proizvodnja ne odvija, pa bi se glede na obseg in kvaliteto kmetijskega zemljišča morala.

To so le najpomembnejša vprašanja, ki so bila izpostavljena v dosedanjih razpravah, čeprav je bilo izpostavljenih še vrsto drugih vprašanj, o katerih bo ponovno razpravljala Svet za kmetijstvo in gozdarstvo pri Predsedstvu OK SZDL Ribnica in stališča posredoval tudi predlagatelju odloka.

O razpravi o predvideni zaščiti kmetij so spregovorile tudi vse programske konference SZDL v krajevnih skupnostih predvsem z vidika ali je bila razprava dovolj organizirana in učinkovita in se dogovorili, da bodo razpravo nadaljevali povsod tam, kjer je to še potrebno. Obveljalo je prepričanje, da naj se vse zadeve temeljito pretehtajo in poiščejo takšne rešitve, ki bodo omogočile realizacijo ciljev, ki se s tem odlokom predvidevajo.

K. S.

Trgovina in kmetijstvo — nov SOZD

Letos so se začeli razgovori o morebitni združitvi članic SOZD KIT in SOZD MERCATOR, kasneje se je razgovorom priključilo še K. G. Kočevje. Na osnovi teh razgovorov naj bi se formiral nov SOZD MERCATOR — KIT in sicer z letom 1985.

Zakaj združevanje:

1. Blagovni tokovi med članicami obeh SOZD so izredno veliki. SOZD Mercator je največji kupec proizvodov članic SOZD KIT, istočasno je SOZD KIT največji dobavitelj v Mercatorju.

Nekaj manjša je izdoba članic SOZD Mercator članicam SOZD KIT, vendar so tudi ti blagovni tokovi izredno veliki.

Združitev obeh SOZD omogoča ureditev nekaterih reprodukcijskih vezi, posebno za kmetijske proizvode.

2. Povezovalni element so tudi devize, saj je Mercator največji izvoznik s področja agroživilstva v Sloveniji in ima s področja mednarodne menjave suficit, SOZD KIT pa ima velike potrebe po devizah in manjši izvoz, tako da je v deficitu. S povezavo bomo usmerjali devize s področja izvoza agroživilskih proizvodov nazaj za potrebe kmetijstva.

3. S povezavo bomo dosegli tudi prednosti pri nabavi deficitarnega materiala z domačega tržišča, predvsem preko izredno močne maloprodajne mreže obeh SOZD.

4. Združevanje KIT in MERCATOR omogoča sorazmerno veliko organizacijskih sprememb in dopolnitev in s tem racionalnejše poslovanje. Organizacijske spremembe bodo predvsem na področju maloprodajne mreže, koncentracijo nabave in distribucije izdelkov, zagotovitve hitrejšega obračanja zalog in izb-

oljšanja grosistične oskrbe. S tem bomo dosegli bistvene premike pri organizirani preskrbi potrošniških centrov. Za naše področje bistvenih organizacijskih sprememb ni predvidenih.

Velikost novega SOZD

Izražajo se dvomi o tem, če je lahko tako velik sistem v agroživilstvu sploh lahko uspešen. Vendar dosedanje izkušnje kažejo, da so veliki sistemi tudi zelo uspešni (PKB, UPI). V velikem sistemu so dane tudi večje razvojne možnosti pri združevanju oz. zaključevanju finančnih transakcij, pri reševanju likvidnostnih problemov in podobno.

V velikem sistemu je zelo pomembno združevanje sredstev, saj se bo interna banka po obsegu sredstev uvrščala med večje poslovne banke v Jugoslaviji. To bo omogočalo članicam večjo denarno sigurnost v tekočem poslovanju in omogočala koncentracijo kapitala za izvedbo investicij.

V okviru tega sistema bodo manjše tudi težave pri odpravljanju poslovnih in drugih rizikov v poslovanju ter uveljavljanju medsebojne solidarnosti.

Kaj prinaša novi SOZD združenim kmetom?

Združeni kmetje in delavci bomo imeli v novem SOZD večjo sigurnost, saj bodo povezane mnoge dejavnosti v reprodukcijski verigi od primarne proizvodnje do prodaje. Stalno usklajevanje interesov ter pristnost naših kmetov in delavcev v raznih organih bo omogočilo učinkovitejše posredovanje interesov združenih kmetov v širši družbeni skupnosti in tudi učinkovitejše reševanje problemov.

Delegatsko REŠETO

Ribnica, december 1984

Na podlagi 23. in 30. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 1/80) in 165. člena Statuta občine Ribnica (Skupščinski Dolenjski list št. 11/78) ter Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o pripravi in

sprejetju dolgoročnega družbenega plana občine Ribnica za obdobje od leta 1985 do leta 1995 oziroma za določena področja tudi do leta 2000 (Skupščinski Dolenjski list št. 2/84) so zbori Skupščine občine Ribnica dne 22. in 23. 11. 1984 sprejeli

SMERNICE

za dolgoročni plan občine Ribnica do leta 1995 oziroma za določena področja tudi do leta 2000

UVOD

S smernicami za pripravo dolgoročnega družbenega plana občine Ribnica ob upoštevanju skupnih ciljev, izhodišč in usmeritev ter okvirov politike družbenega razvoja Slovenije za dolgoročno obdobje, analize dosedanjega razvoja in razvojnih možnosti v dolgoročnem obdobju ter temeljnih usmeritev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, opredeljuje Skupščina občine Ribnica izhodišča, skupne cilje in usmeritve družbenega razvoja občine do leta 2000.

Smernice so osnova in usmeritev nosilec in udeležencem planiranja pri oblikovanju in sprejemanju svojih smernic in drugih dolgoročnih planskih aktov, s katerimi bodo delavci in občani zagotavljali gospodarski in družbeni razvoj na območju občine Ribnica ter pospeševali nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

I. CILJI IN IZHODIŠČA ZA OPREDELITEV POLITIKE DRUŽBENEGA RAZVOJA OBČINE RIBNICA

1.1. Ključni razvojni problemi, omejitve in prednosti

Območje občine Ribnica se je dokaj naglo razvijalo šele v zadnjem desetletju. Gibanje družbenega proizvoda v občini v obdobju 1965-1969 kaže, da je ta makroekonomska kategorija še do leta 1969 izrazito zaostajala za republiško dinamiko družbenega proizvoda. V obdobju 1968 do 1974 po tempu rasti močno prehiteli republiški indeks, v obdobju od 1975 do 1979 dosežemo v občini republiško poprečno stopnjo rasti, po tem letu pa zopet ugotavljamo hitrejšo rast. Dinamična gospodarska rast v zadnjem desetletju in v tem srednjeročnem obdobju pa je v preveliki meri temeljila na ekstenzivnem zaposlovanju in sicer tako, da je občina v dvajsetih letih spremenila svoj gospodarski profil iz pretežno kmetijskega v industrijski. Naglemu razvoju industrije je z isto oziroma še hitrejšo dinamiko sledila deagrarizacija. Ker je v industriji in sploh v družbenem sektorju dobivalo zaposlitev vse več delovnih ljudi, jim je bilo s tem omogočeno višanje življenjskega standarda.

Že z dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije za občino Ribnica in z analizo razvojnih možnosti za dolgoročni plan so bili ugotovljeni naslednji ključni problemi, ki ovirajo hitrejši gospodarski in sploh celovit družbeni razvoj:

1.1.1. neskladen in neenakomeren razvoj posameznih gospodarskih področij:

— industrija prispeva v občini Ribnica v letu 1982 90,4% družbenega proizvoda sekundarnega sektorja in 58,6% celotnega družbenega proizvoda, v Sloveniji sta ta deleža 77,3% in 47,3%. Pomeni, da so ostala gospodarska področja v občini slabo razvita.

1.1.2. Izobrazbena struktura delavcev ni ugodna

— delež delavcev je v združenem delu z visoko in višjo izobrazbo v Ribnici 5,8%, v Sloveniji 9,5%, delež pol in nekvalificiranih delavcev pa je v Ribnici 46,2%, v Sloveniji 36,9%.

1.1.3. Zastarelost in izstroženost osnovnih sredstev je omejevalni faktor, ki zahteva intenzivno aktivnost že v sedanjem času.

1.1.4. Podatki o avtomatizaciji delovnih priprav v industriji za leto 1982 kažejo na to, da je stopnja avtomatizacije delovnih priprav v ribniški občini izredno slaba, saj predstavljajo od celotne nabavne vrednosti delovnih priprav ciklusni avtomati le 4,4% (v SRS 12,8%), višje stopnje avtomatizacije še ne premoremo (v SRS 33,7%) medtem ko je delež strojev in naprav na pogon toda z ročno strežbo kar 79,8% (v SRS 26,6%).

1.1.5. Nezadostna raven razvoja dejavnosti, ki absorbirajo kupno moč in obenem pomenijo višjo stopnjo vitalnosti gospodarskega razvoja in ob enem višjo raven zadovoljevanja osebne in splošne porabe kot npr.

- specializirana trgovina za oskrbo industrijskih in drugih podjetij in storitvene obrti z repromateriali
- grositična trgovina
- obrtno-servisne dejavnosti

1.1.6. Nezadovoljivi uspehi pri proizvodnji hrane, kljub sorazmerno ugodnim naravnim pogojem in dovolj obsežnim površinam primarnih kmetijskih zemljišč:

- vlaganja v nove investicije niso prinesla sorazmernega povečanja fizičnih količin proizvodnje,
- lastniška razdrobljenost kvalitetnejših kmetijskih zemljišč povzroča težave pri izvajanju politike združbe zemljišč in ustvarjanju pogojev za povečano proizvodnjo hrane
- pogosto so bile, zaradi neurejenega tržišča, težave z oskrbo nekmetijskega prebivalstva s kmetijskimi proizvodi, ki jih pridelujejo naši kmetijski proizvajalci.

1.1.7. Absolutno prenizka vlaganja sredstev v razvojno-raziskovalno in inovacijsko delo in pomanjkanje povezave med proizvodnim in raziskovalnim delom:

- na področju tehnoloških raziskav smo bili v veliki meri odvisni od napredka tehnologije in novih dosežkov zunaj ali pa smo celo vlagali in uvajali le zastarelo tehnologijo.

1.1.8. Nezadovoljliva produktivnost dela kot posledica zastarele tehnologije in tudi pomanjkljive organizacije dela.

1.1.9. Neskladje med potrebami po določenih profilih kadrov in poklici, ki jih dajejo naše šole usmerjenega izobraževanja kot posledica pomanjkljivega planiranja kadrov v združenem delu, kar povzroča strukturno nezaposlenost.

1.1.10. Premajhna povezanost med gospodarskimi subjekti v občini in regiji:

- integracijski procesi — dohodkovno povezovanje in poslovno sodelovanje naših temeljnih organizacij združenega dela ne poteka s potrebno intenzivnostjo, pri čemer se zlasti negativno odraža nerazvitost dohodkovnih povezav v lesni industriji in gozdarstvu.

1.1.11. Neksladja glede razvitosti posameznih področij kolektivne potrošnje in družbenega standarda:

- medtem ko so na področju stanovanjske izgradnje modernizacije lokalnih cest, športnih objektov, zdravstva, izgradnje gasilskih domov in družbenih prostorov po posameznih naseljih narejeni veliki premiki, je ostalo področje vodne preskrbe, kanalizacija in otroško varstvo nezadovoljivo rešeno. Prav tako so opazna tudi neskladja v razvitosti družbenega in kolektivnega standarda med posameznimi območji oziroma krajevnimi skupnostmi.

Prednosti, ki jih ima naša občina in jih je nujno upoštevati pri načrtovanju njenega nadaljnjega razvoja pa so:

- a) hitrejši vzpon družbenega proizvoda v zadnjem desetletju in še posebno v tem srednjeročnem obdobju v primerjavi z republiko daje ravno osnovo za sklep, da je gospodarstvo občine že doseglo tisto kvaliteto in kvantiteto, ki lahko mobilizira mnoge do sedaj premalo izkoriščene proizvodne faktorje oziroma rezerve v živem delu, naravnih bogastvih in drugo;
- b) čeprav naše industrijske organizacije občutijo težo stabilizacijskih ukrepov in predpisov z devizno monetarnega in kreditnega področja, pa se proces proizvodnje ob manjših zastojih dokaj normalno odvija. To se rezultira skozi visoke rasti dohodka, čistega dohodka, akumulacije;
- c) glede na pozitivne poslovne rezultate niso potrebna sredstva za sanacijske programe, kar omogoča vlaganja kreditnih sredstev in združevanje sredstev v razvojne programe;
- d) pozitivni premiki v uspešnem uveljavljanju našega gospodarstva na svetovnem trgu in spreminjanje strukture delitve dohodka v korist akumulacije;
- e) naravne danosti — kmetijska zemljišča in gozdovi

1.2. Temeljni skupni cilji in izhodišča

Na podlagi razvojnih teženj v svetu in glede na doseženo stopnjo razvoja v SFR Jugoslaviji izhajajoč iz dokumentov družbenopolitičnih organizacij in upoštevajoč dolgoročni program gospodarske stabilizacije in analize možnosti razvoja za dolgoročno obdobje ter s tem omejitve materialnega, socialnega in prostorskega razvoja, bodo v dolgoročnem obdobju naslednja skupna izhodišča in cilji:

1.2.1. Temeljni dolgoročni cilj naše družbe je krepitev družbenega in materialnega položaja človeka, ki mora sloneti na delu in rezultatih živega in minulega dela. Zato je nujno zagotavljanje dinamične gospodarske rasti na temelju kvalitetnih dejavnikov ter na zagotavljanju usklajenega in stabilnega razvoja.

1.2.2. Vztrajali bomo, da se v praksi izvaja načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

1.2.3. Zagotoviti moramo bogatejšo vsebino in kakovost družbenoekonomskega razvoja, zasnovano na višji ravni samoupravne družbene organiziranosti v celoti, na znatno večjem vplivu znanstvenega in tehnološkega napredka, razvoju domače znanosti in tehnologije, še večjem upoštevanju ekonomskih zakonitosti in kriterijev produktivnosti ter uspešnosti gospodarjenja v razvitejšem svetu.

1.2.4. Združeno delo v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih bomo samoupravno organizirali tako, da se bodo nadalje razvijali in poglobljali samoupravni družbenoekonomski odnosi kot temeljne smeri in vsebine procesa osvoboditve človeka in dela.

1.2.5. Skladno s tem bomo uresničevali načelo enakopravnosti in z učinkovitim gospodarjenjem ustvarjali zaposlitvene možnosti za ustvarjalno delo. Ohranjali bomo polno zaposlenost. V zaostrenih gospodarskih razmerah bomo težili k produktivnemu zaposlovanju tako, da bomo prestrukturirali gospodarstvo, da bo mednarodno konkurenčno. Skladno s tem bomo tudi racionalno organizirali družbene dejavnosti.

Novo 1984 — Že sredi decembra lani je bil dograjen poslovni objekt v Dolenji vasi — trgovina in pošta. Trgovina posluje že leto dni, pošta se je vselila pred kratkim, pripravlja pa se aktiviranje nove telefonske centrale z 200 priključki.

1.2.6. Izkoristili bomo dane prednosti in združevali sredstva za naložbe, ki bodo dajale večjo družbeno korist. Izkoristiti moramo predvsem možnosti na področju kmetijstva, drobnega gospodarstva in bolje izkoristiti našo naravno danost — les.

1.2.7. Izboljšali bomo prostorsko dostopnost občanov do dobrin življenjskega standarda. To bo doseženo z optimalnim razmeščanjem novih gospodarskih oskrbnih in družbenih zmogljivosti v prostoru, zato je potrebno preprečiti tako težnje k preveliki koncentraciji kot preveliki razpršenosti teh zmogljivosti s čimer bo omogočena večja učinkovitost gospodarjenja na območju celotne občine.

1.2.8. Utrjevati moramo varnost in neodvisnost SFR Jugoslavije, da se bo slovenski narod skupaj z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije z naprednim notranjim razvojem in s krepitvijo neuvrščene politike uveljavljal kot enakopraven subjekt v družbi narodov sveta.

To bomo dosegli tudi z nadaljnjim razvojem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in nenehnim povečevanjem učinkovitosti, mobilnosti in celovitosti obrambne in samozaščitne sposobnosti in odpornosti družbe za preprečevanje vseh vrst družbeno škodljivih pojavov in delovanj. Ob tem bomo stalno krepili vlogo, pobude in zavestno pripravljenost delovnega človeka in občana, organiziranega v samoupravnih organizacijah, skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah. Krepili bomo materialne možnosti družbe, načrtno oblikovali vse vrste rezerv ter sprotno in stalno usklajevali obrambno samozaščitno dejavnost s celotnim družbenim razvojem.

1.3. Cilji in izhodišča gospodarskega razvoja

1.3.1. Uresničevali bomo usmeritev opiranja na lastne sile, pomeni, da bomo gradili razvojne plane na lastni reprodukcijski sposobnosti, predvsem na lastni akumulaciji in tudi na že vgrajenih zmogljivostih in na naravnih resursih. Razpoložljivi naravni viri terjajo selektivno razvojno strategijo pri izboru proizvodnje, čim višjo stopnjo finalizacije in oplemenitenje proizvodnih vložkov ter ustvarjalno prizadevanje v vseh fazah produkcijskega procesa.

1.3.2. Pri načrtovanju naložb bomo izhajali iz predpostavke, da se mora obvezno varčevati z materialnimi in denarnimi sredstvi, z energijo in prostorom. Tehniško-tehnološko zaostajanje organizacij združenega dela je eden temeljnih razlogov, ki narekujejo njihovo reorganizacijo in prestrukturiranje na tehnološko zahtevnejšo raven in na višji delež zahtevanega znanja na enoto proizvoda.

1.3.3. Razvoj gospodarskega potenciala je v veliki meri odvisen od uvoza opreme, repromateriala in znanja s konvertibilnega območja. Zato moramo proizvajati za konvertibilno tržišče tehnološko dosti bolj zahtevne izdelke kot doslej in obenem izkoristiti pri tem prednost naravnih danosti. Večji dohodek in akumulacijo bomo dosegli z višjo stopnjo tehnološke obdelave. Produkcijske oblike in metode bodo slonele v veliki meri na avtomatiziranih in računalniško vodenih proizvodnih sistemih.

1.3.4. Pospešeno bomo prešli v fazo kvalitetne preobrazbe gospodarstva, kar pa zahteva:

- korenite spremembe v obsegu in usmerjenosti naložb,
- višjo stopnjo motiviranosti za ustvarjalno delo,
- boljšo organizacijo dela,
- uvajanje sodobne tehnologije,
- tesnejšo povezavo med proizvodnimi in raziskovalnimi organizacijami združenega dela,
- višjo stopnjo integriranosti celotnega gospodarstva.

1.3.5. Prizadevali si bomo za večjo proizvodnjo hrane na podlagi smotrne in optimalne namenske rabe kmetijskih zemljišč.

Kmetijsko proizvodnjo bomo povečali za tolikšen obseg, da bo zagotovljena višja stopnja samooskrbe občine s tistimi kmetijskimi pridelki, za pridelavo katerih obstajajo naravne možnosti.

1.3.6. Drobno gospodarstvo bo prispevalo k skladnejšemu oblikovanju gospodarske strukture, izboljšanju izvozne ponudbe in izbire dobrin in storitev na domačem trgu, veliko pa lahko pripomore k hitrejšemu zaposlovanju.

1.4. Cilji in izhodišča socialnega razvoja

1.4.1. Socialnemu razvoju moramo v dolgoročnih planih nameniti več pozornosti zaradi kompleksnosti in dolgoročnega značaja socialnih sprememb. Zavzemati se moramo za čimboljše in vsestransko zadovoljevanje materialnih in nematerialnih potreb prebivalstva, delitev razpoložljivih sredstev po načelu dela in solidarnosti ter humanizaciji delovnih in življenjskih pogojev, kar skupno lahko opredelimo kot osnovni socialni cilj materialne proizvodnje.

1.4.2. Ohraniti moramo visoko stopnjo zaposlenosti in s tem povezano socialno varnost delavcev. Razvoj kadrov moramo usmerjati skladno z načrtovanim razvojem gospodarstva in družbenih dejavnosti, tako da bo znanje v večji meri vplivalo na rast družbenega proizvoda.

1.4.3. Pri posodobljanju proizvodnih procesov ter pri razvijanju in uporabi nove tehnologije ter znanosti moramo izboljšati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih ter povsod posodabljeni oblike in metode strokovnega usposabljanja določenih delavcev.

1.4.4. Družbene dejavnosti omogočajo prebivalstvu zadovoljevanje skupnih pa tudi osebnih potreb, vedno pa se moramo tudi zavedati, da pogojujejo razvoj ustvarjalnih sil družbe. Skladen razvoj družbenih dejavnosti bomo zagotovili predvsem s smotrnejšo uporabo sredstev, učinkovitejšo organizacijo teh dejavnosti, z razvitejšimi odnosi v svobodni menjavi dela, z ustreznješo delitvijo družbene akumulacije ter z regulacijo prispevkov.

1.4.5. Raziskovalno delo in znanje moramo kvalitetnejše vključevati v družbeno reprodukcijo. Zagotoviti moramo primerne delovne razmere za raziskovalce, izboljšati opremo za raziskovalno delo ter usmeriti raziskovalne sile s ključnim razvojnim projektom in povezati raziskovalne kapacitete. Razvijati je potrebno učinkovitejši sistem materialnih in moralnih spodbud za inovacijske dosežke.

Novo 1984 — Že spomladi je bil dograjen prizidek vrtca v Ribnici, prvi rezultat najnovejšega samopriskpeva v občini. Kljub temu je vrtec še premajhen, saj čaka na sprejem spet skoraj 60 otrok.

1.4.6. Družbeni sistem informiranja mora postati pomembnejši dejavnik socialnega razvoja. Uvedbo sodobnih informacijskih sistemov mora omogočiti vpogled v celoto odnosov in tokov družbene reprodukcije v vseh pogledih kot tudi povečati učinkovitost gospodarjenja, dela raznih služb ter uprave ter kvaliteto samoupravnega odločanja.

1.5. Cilji in izhodišča razvoja v prostoru

1.5.1. Enakomeren razvoj celotnega območja občine je osnovno izhodišče in cilj bodočega razvoja. Hitrejši razvoj dejavnosti, ki v posameznem območju zaostaja, je pogoj za preprečevanje neenačrtne preobrazbe prostora.

1.5.2. Za vsa zemljišča mora biti opredeljena funkcija v prostoru, ki bo izhajala iz najoptimalnejše možne izrabe naravnih danosti.

1.5.3. Pri načrtovanju bodoče poselitve oziroma urbanizacije bomo izhajali iz naslednjih ključnih ciljev:

- a) zagotoviti moramo usklajen razvoj stanovanjskih, proizvodnih in oskrbostoritvenih dejavnosti;
- b) izboljševati in postopno izenačevati pogoje bivanja izraženo z urejenim okoljem, dobro komunalno in cestno infrastrukturo, ter dobro dostopnostjo do delovnega mesta, oskrbnih in drugih centrov;
- c) ohranitev poselitve in vzdrževanje kulturne krajine zlasti hribovitih območij s ciljem razvoja primarnih dejavnosti ter krepitvijo obrambne sposobnosti dežele;
- d) načrtnejše urejanje in oblikovanje naselij predvsem iz vidika zagotavljanja zdravega okolja ter racionalne komunalne in cestne infrastrukture.

2. USMERITVE PO PODROČJIH IN OBMOČJIH

2.1. Razvoj gospodarskih dejavnosti in gospodarske infrastrukture

2.1.1. Globalni materialni viri razvoja

Analiza razvojnih možnosti občine Ribnica kaže manj ugodne pogoje za materialni razvoj kot v preteklih petnajstih letih. Smernice za dolgoročni plan SR Slovenije to prav tako potrjujejo in prognozirajo dve obdobji materialne rasti naše družbe:

- prvo obdobje približno sovпада z obdobjem uresničevanja prihodnjega srednjeročnega plana (1986-1990), ko se bomo še borili za odplačevanje dolgov v tujini, odpravljali žarišča izgub, uresničevali program gospodarske stabilizacije in pospešeno delovali v smeri prestrukturiranja gospodarstva,
- v naslednjem obdobju predvidoma po letu 1990 pa bomo delovali na višji ravni samoupravne družbene organiziranosti v celoti in ob znatno večjem vplivu znanstvenega in tehnološkega napredka ter ob večjem upoštevanju ekonomskih zakonitosti in kriterijev produktivnosti.

Odločen preobrat v učinkovitosti gospodarjenja in uspešen prodor na zunanje tržišče sta tudi osnova za načrtovanje rasti družbenega proizvoda v dolgoročnem obdobju.

Zaradi pričakovanih tehnoloških, potrošnih in zaposlitvenih sprememb je težko in negotovo predvidevati bodoče spremembe in rast gospodarstva za posamezne občine, predvsem pa za gospodarsko slabše razvite občine. Globalne usmeritve dolgoročnega razvoja moramo zato obravnavati kot integralni del razvoja v ljubljanski regiji.

Rezultati izdelanih analiz razvojnih možnosti v ljubljanski regiji kažejo, da bo hitrejši gospodarski razvoj celotne regije mogoče doseči predvsem z zmanjšanjem razlik v gospodarski razvitosti občin.

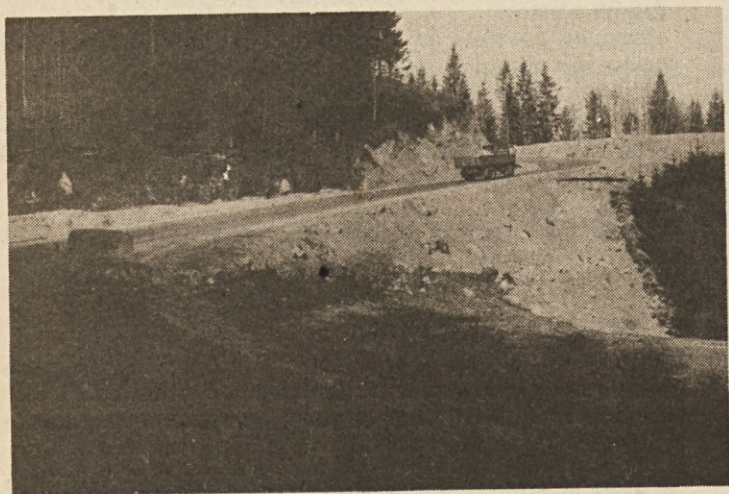
Usmeritve za enakomernješi gospodarski razvoj v regiji, ki so tudi zajete v osnutku dogovora o skupnih temeljnih dolgoročnih planov občin v širšem prostoru Ljubljane so:

- Enakomernješi gospodarski razvoj v regiji in s tem tudi zmanjšano dnevno delovno migracijo bomo dosegli z višjo stopnjo rasti družbenega dohodka in višjo stopnjo zaposlovanja v manj razvitih občinah regije v primerjavi z razvitimi občinami. Del primanjkljaja sredstev za investicije v osnovna sredstva v teh občinah bo v tem primeru moralo pokrivati ljubljansko gospodarstvo, ki bo predvidoma ustvarilo več sredstev, kot jih bo potrebovalo v primeru umirjenega razvoja.
- Usklajevanje investicijskih pobud in nastajanje skupnih projektov mora biti predpogoj za skladnejši razvoj v regiji. Sredstva za investicije moramo usmerjati v razvojno obetavne programe.

- Za pospešeni prenos močnejšega razvoja delovnih mest v manj razvite občine bo treba v regiji ugotoviti primerjalne prednosti možnih lokacij industrijskih con, opredeliti skupne kriterije za razmeščanje proizvodnih delovnih mest in vložiti več naporov v prelivanje sredstev in ustvarjanje pogojev za pridobivanje novih investicij v okoliške občine.
- Poleg industrije je potrebno v regiji razvijati predvsem tudi dejavnosti, katere zaostajajo v strukturnem deležu in učinkovitosti: intenzifikacija kmetijske proizvodnje, razvoj drobne-ga gospodarstva, razvoj manjših turističnih in gostinskih zmogljivosti.
- Za hitrejši razvoj osnovnih gospodarskih področij je pomembna tudi učinkovita in organizirana trgovina ter prometna dejavnost in infrastruktura: na teh področjih ima Ljubljana izrazite prednosti, ki jih mora izkoristiti tudi z boljšo povezavo v regiji.

SR Slovenija planira 3,6% na poprečno stopnjo rasti družbenega proizvoda v obdobje 1986-2000, na prebivalca pa okoli 3% letno.

V ljubljanski regiji je v izdelanih analizah ocenjena relativno nizka načrtovana stopnja rasti družbenega proizvoda in sicer v

NOVO 1984 — dograjena cesta do Loškega potoka. Velika akcija zadnjih dveh let je uresničena, čeprav se je to pred nekaj leti zdelo skoraj nemogoče.

regiji poprečno 2,8%, v ljubljanskih občinah 2,4%, v okoliških občinah 3,3% in v ostalih občinah regije 3,6%.

V preteklih 15-tih letih je bila v rasti DP v poprečju v občini Ribnica hitrejša od slovenskega poprečja, vendar je tako rast pripisati predvsem predhodni gospodarski zaostalosti.

Upoštevajoč realne razvojne možnosti predvidevamo, da bomo zadržali hitrejšo rast družbenega proizvoda od slovenskega poprečja. Ob aktiviranju novih naložb, z združevanjem sredstev v širšem prostoru in ob relativno visoki rasti zaposlitve pričakujemo 4% letno rast družbenega proizvoda.

Nizka stopnja rasti družbenega proizvoda bo vplivala tudi na umirjeno rast zaposlovanja. Ocenjena poprečna stopnja zaposlovanja je v regiji 0,8%, v Ljubljani 0,6%, v okoliških občinah 1,4%, v ostalih občinah regije 1,1%.

V analizi razvojnih možnosti občin v osrednji slovenski regiji je za občino Ribnica (in še Grosuplje ter Vrhniko) ocenjena potreba po najvišji stopnji rasti zaposlovanja v regiji (2,07%) kar pomeni približno 1770 novih delovnih mest. Ta ocena je za občino Ribnica spejemljiva, vendar pa občinsko gospodarstvo ne more zagotoviti za bodoče petnajstletno obdobje takšne rasti zaposlovanja na osnovi lastne akumulacije, zato bo mogoče intenzivnejši gospodarski razvoj in zaposlovanje doseči le z združevanjem sredstev in z usklajevanjem razvojnih programov v regiji in širšem prostoru.

Na področju izvoza bomo zadržali ugodne stopnje rasti zadnjih let, prioriteto pa moramo doseči večjo preusmeritev na konvertibilna tržišča. Celoten uvoz je občina namreč v letu 1983 pokrivala s konvertibilnim izvozom približno v višini 230%, vendar pa ni tako zadovoljivo stanje po posameznih organizacijah združenega dela.

Globalna usmeritev naše zunanje trgovinske menjave bo, da z izvozom na konvertibilno področje pokrijejo svoj uvoz prav vse organizacije združenega dela.

2.1.2. Kmetijstvo

Ocene naravnih danosti in poznane tehnologije glede dolgoročnega razvoja kmetijstva nam narekujejo, da damo kmetijstvu v dolgoročnem obdobju večji pomen, saj po obsegu zemljiških površin in po potrebi za čim večjo samopreskrbo predstavlja pomemben dejavnik pri razvoju gospodarstva in prostora v občini.

V občini je po oceni 8621 ha kmetijskih obdelovalnih zemljišč, zemljišč v I. II. in III. kategorije za 4724 ha. Občina Ribnica ima večji obseg obdelovalnih površin na prebivalca kot republika in sicer 0,71 ha, SR Slovenija pa le 0,38 ha. Obdelovalne površine pa so močno razdrobljene, tako da znaša površina posamezne parcele le 28 a, njivska pa okrog 15 a. Kmetijska zemlja je ne-načrtno prehajala v gozd, tako da je občina v povojnem obdobju zgubila predvsem na račun gozdov cca 3856 ha kmetijskih zemljišč.

Število kmečkega prebivalstva se že bliža minimalnemu številu kmečko potrebnega prebivalstva, zato v prihodnje ne bi smeli zniževati deleža kmečkega prebivalstva na manj kot 9% od skupnega prebivalstva v občini.

Ocena bodočega deleža kmečkih prebivalcev sloni na poznavanju razpoložljivih kmetijskih površin, predvideni boljši mehanizaciji in dejstvu, da bodo del kmetijskih površin obdelovali polkmetje in da se bo popravila dosedanja neugodna starostna struktura. Slednja starostna struktura je slaba in pričakovati je nadaljnje postopno zniževanje števila kmečkih prebivalcev, ter nadaljnje vendar manj intenzivno deagrarizacijo. Pri nadaljnjem razvoju kmetijstva bo tudi v prihodnje potrebno upoštevati obstoječo lastniško strukturo in s tem povezano vlogo mešanih kmetij. Z ustrezno izbiro usmeritve ter z intenziviranjem proizvodnje, bodo te kmetije lahko prav tako pomembni proizvajalci tržnih viškov kot čiste kmetije. Dosedanje analize potrjujejo tako usmeritev kmetijske proizvodnje, ki bo dolgoročno vključevala v proizvodnjo vse razpoložljive kmetijske površine in intenzivno izrabo kmetijske zemlje, predvsem tam kjer je mogoča uporaba ustrezne mehanizacije.

Najboljše kmetijske površine bo prvenstveno treba nameniti pridobivanju poljščin predvsem koruze in žita, krompirja, krmnih rastlin ter preprečevati nadaljnje zaraščanje njivskih površin. Voluminizirano krmo za prehrano živine bo treba pridelati na naravnih travnikih in v večji meri izkoriščati pašnike in tako preprečevati zaraščanje obstoječih pašnih površin. Vse to pa narekuje, da bodo razvojne usmeritve kmetijstva v občini v dolgoročnem obdobju naslednje:

- ohranjanje kvalitetnih kmetijskih zemljišč pred spremembo namembnosti,
- pridobivanje novih obdelovalnih površin in izboljšava rodnosti obstoječih zemljišč z agromelioracijami in hidromelioracijami,
- vključevanje v proizvodnjo vseh neobdelanih in slabo obdelanih kmetijskih zemljišč,
- združevanje kmetijskih zemljišč z medsebojno menjavo in komasacijami s čimer se bo zagotovila racionalna obdelava,
- povečati hektarske donose z večjo intenzifikacijo obdelave kmetijskih zemljišč,
- oblikovanje kmetij optimalne velikosti in zaustavitev spreminjanja čistih kmetijskih gospodarstev v nekmečka gospodarstva,
- boljša izraba proizvodnih zmogljivosti,
- pospešeno vnašanje znanja v kmetijsko proizvodnjo,
- stimuliranje kmečke mladine da v večji meri v naslednjih letih ostaja na kmetijah, pri čemer morajo imeti pomembno vlogo tudi vzgojni procesi v šoli in razvoj infrastrukture v hribovitih območjih,
- krepiti vse oblike združevanja dela, sredstev in zemlje preko temeljnih združenih organizacij,
- preprečevati nadaljnje drobljenje parcel in kmetij,
- strokovno spremljati in večati število usmerjenih in zaščiteneh kmetij,
- širiti ustanavljanje živinorejskih in pašnih skupnosti,
- na hribovitem svetu razvijati kmetijske panoge za katere obstajajo naravni pogoji (ovčereja),
- pospeševati spreminjanje travnih površin v njivske,
- omogočiti razvoj dopolnilnih dejavnosti kot so kmečki turizem, domača obrt, čebelarstvo itd.,
- preprečevati nadaljnje zaraščanje kmetijskih površin in z gozdarskimi organizacijami podpisati samoupravni sporazum o gospodarjenju s temi zemljišči dokler se ne uskladi trajen namen rabe teh zemljišč

- pospeševati konjerejo,
- izdelati agrokarte,
- organizacijsko in strokovno krepiti veterinarsko in pospeševalno službo, ki bo zagotavljala hiter prenos znanja do vseh kmetijskih proizvajalcev,
- povezovanje kmetijstva, predelovalne industrije in trgovine v agrocelote,
- izboljšanje življenjskih in delovnih razmer kmetovalcev,
- povečati strokovno izobrazbo kmetov z rednim in izrednim izobraževanjem, predavanji, razstavami, ekskurzijami in ustrezno štipendijsko politiko.

Prioritetno bomo razvijali živinorejo predvsem v zasebnem sektorju ker to narekuje kvaliteta in struktura kmetijskih zemljišč. Govedoreja bo slonela na doma pridelani krmi in predvidevamo, da se bo stalež živine povečal za 40% s čimer se bo povečala tudi tržna proizvodnja mleka in mesa. Da bi dosegli ta cilj bo potrebno:

- povečati stalež krav in izboljšati genetske lastnosti živali z učinkovito selekcijo
- izboljšati kvaliteto domače krme z ustreznimi agrotehničnimi ukrepi
- vlagati v izgradnjo novih hlevskih kapacitet in izboljšati obstoječe
- uveljavljati družbeno stimulacijo in kreditiranje s primerno obrestno mero
- urediti higienski odkup mleka
- zgraditi in opremiti zbiralnice mleka z ustreznimi napravami, da bi se tako izboljšala kvaliteta mleka.

Za celovit razvoj podeželja in kmetijstva kot ključnega dejavnika v prostoru bo potrebno poleg izboljšanja infrastrukture po vaseh urediti tudi preskrbo kmetijstva z repromaterialom, rezervnimi deli, umetnimi gnojili in zaščitnimi sredstvi. V ta namen bo potrebno opremiti prodajna mesta v vseh lokalnih centrih in večjih naseljih predvsem v hribovitih območjih. Poleg tega bo potrebno tudi izboljšati organizacijo odkupnih mest in zagotoviti organiziran odkup izdelkov domače obrti in zdravnih zelišč.

V naši občini bo glavni nosilec razvoja kmetijstva Kmetijska zadruga Ribnica, ki bo še nadalje razvijala kooperacijske odnose z individualnimi proizvajalci, pospeševala združevanje kmetov v različne skupnosti na osnovi združevanja zemlje, dela in sredstev in skupaj s Kmetijsko zemljiško skupnostjo izvajala različne oblike kmetijsko ureditvenih operacij.

Vloga kmetijstva izražena v deležu družbenega proizvoda se je vsa povojna leta zmanjševala, tako da je leta 1983 delež kmetijstva v družbenem proizvodu znašal le 10,5%. Spoznanje, da je pridelovanje hrane strateškega pomena pa nam narekuje, da kmetijstvo upoštevamo kot pomemben dejavnik družbenega razvoja in z opredeljenimi usmeritvami omogočimo realno rast kmetijske proizvodnje po stopnji 3% letno, s čimer si bomo zagotovili večjo stopnjo samopreskrbe in obenem ustvarjali tudi pomembne tržne viške mleka, mesa in plemenske živine.

2.1.3. Lovstvo, ribištvo in čebelarstvo

Lovstvo, ribištvo in čebelarstvo so dejavnosti splošnega pomena katerih dolgoročni razvoj je v tesni soodvisnosti z načinom poselitve, varovanja okolja in skrbi za biološko ravnotežje. Lovske in ribiške družine ter čebelarska društva bodo pogoje in možnosti svojega razvoja usklajevale z razvojem kmetijstva, gozdarstva in turizma, pri čemer bodo pravočasno opozarjale na vse negativne učinke, ki jih veko sistemu povzroča razvoj proizvodnih dejavnosti, vodnogospodarski posegi, prometne ureditve, monokulture ipd. Divjad kot integralni del eko sistemov, je le pogojno obnovljiva dobrina, ki je izključno odvisna od ustrezne ohranjenosti okolja, zato je dolgoročna naloga lovskih organizacij rajonizacija prostora posameznih vrst divjadi in zagotavljanje njenih osnovnih življenjskih pogojev. Bistvenega pomena pri tem pa je dolgoročna usklajitev gojitve divjadi z razvojem kmetijstva in gozdarstva, kjer so konflikti zaradi škod po divjadi najpogostejši. Da bi škode po divjadi dolgoročno zmanjšali na znosno mero je potrebno:

- opredeliti ukrepe za zmanjševanje škod po divjadi tako v kmetijstvu kot tudi v gozdarstvu
- s smotrnim odstrelom urejevati stalež divjadi, tako da ne bo prihajalo do prekomerne razmnožitve nekaterih vrst divjadi predvsem jelenadi, ki povzroča največjo škodo.

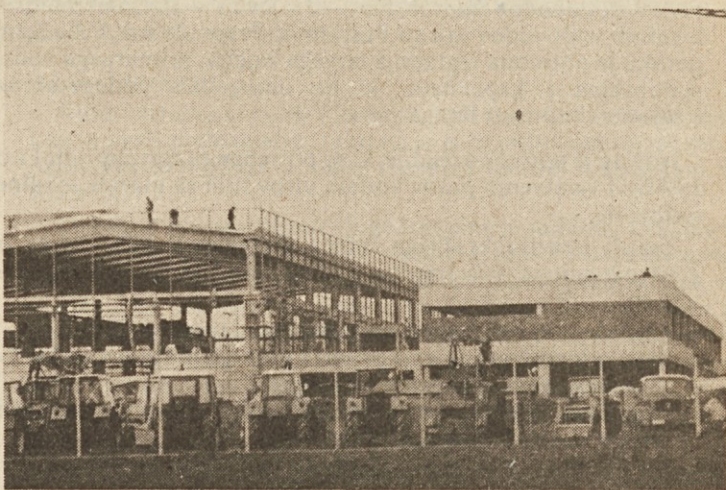
Osnovna naloga ribištva pa je ohranjanje avtohtone flore in favne in skrb za čistočo voda ter skrb za preprečevanje onesnaževanja vodotokov predvsem z naftnimi derivati, pesticidi, fekalnimi odplakami in različnimi kemičnimi odpadki iz industrije. Zato

je pri načrtovanju različnih vodnogospodarskih, komunalnih in drugih posegov v prostor, ki prizadevajo interese ribištva obvezno usklajevanje z ribiškimi družinami.

Čebelarstvo ima poleg gospodarskega pomena tudi posreden vpliv na večje hektarske donose in večji pridelek sadnega drevja zato bo potrebno razvoj čebelarstva v bodoče vzpodbujati z različnimi ekonomskimi ukrepi, strokovnim izobraževanjem in večjo skrbjo za organizirano zdravstveno varstvo čebel.

2.1.4. Gozdarstvo

Na območju občine Ribnica je 15.890 ha gozdov kar predstavlja 62% njene površine. Z zaraščanjem pašnikov in travnikov ter tudi ostalih kmetijskih površin pa se gozdne površine še povečujejo. Občina Ribnica spada v VI. gozdno območje v katerem gospodarji Gozdno gospodarstvo Kočevje. Ribniški gozdovi predstavljajo 22,6% površine celotnega VI. gozdnega območja in 23,5% njegove lesne zaloge ter 25,6% prirastka in 26,7% etata. Gozdov na najboljših rastiščih je 12.940 ha na dobrih rastiščih pa 1.631 ha kar kaže na to, da so ribniški gozdovi med najkvalitetnejšimi v republiki. Zaradi gojitvenih naložb v preteklem obdobju pa se pričakuje, da se bo letni prirast še povečal. Osnovna usmeritev gozdarstva ostaja še **nadljudna načrtna** gojitev gozdov in sicer tako, da bi ostajalo oziroma se usklajevalo razmerje med gojitvenimi deli in obsegom sečnje po posameznih letih in obdobjih. Tako smotrno izkoriščanje gozdov bo prispevalo k večji preskrbljenosti predelovalne industrije z lesom, hkrati pa omogočalo ohranitev in krepitev splošno koristnih funkcij gozdov. Pri tem bomo upoštevali pogoje, ki bodo zagotavljali predvsem trajnost gozdov in njihovih funkcij, naraščanje prirastka in donosov ter zagotovili trajno racionalno obnavljanje gozdov. Pri dohodkovnem povezovanju z lesno predelovalno industrijo bodo morali nosilci primerne proizvodnje gozdnih sortimentov in pridelave lesa skrbeti za čim boljše izkoriščanje gozdnih sortimentov in prvenstveno usmerjati lesne surovine izvozno naravnani lesnopredelovalni industriji.

NOVO1984 — gradnja novih proizvodnih prostorov v Riko Ribnica, največja investicija v občini in ena največjih v Sloveniji. Prostori bodo dograjeni spomladi 1985.

Gozdarstvo in lesna industrija VI. gozdnega območja se bosta tehnološko usposobila tudi za obdelavo in predelavo drobnega lesa listavcev tako, da v gozdovih ne bo ostajala uporabna biomasa. Manj kvaliteten droben les pa bomo uporabljali za ogrevanje in tako prihranili druge vire energije. Pričeli bomo z melioracijami degradiranih gozdov zasebnikov, posebej pa bomo varovali:

- gozdove, ki so zavarovani kot naravna znamenitost
- gozdove, ki imajo varovalno funkcijo zaradi obrambe pred rušenjem in odnašanjem terena in
- gozdove, ki imajo ekološko varstveni namen.

2.1.5. Vodno gospodarstvo

Na področju vodnega gospodarstva so osnovne naloge:

- a) varstvo pred škodljivim delovanjem voda
- b) varstvo vodnih količin
- c) varstvo kvalitete vode

Za izgradnjo zadrževalnika Prigorica, katerega izgradnja je po planu Območne vodne skupnosti predvidena še v tem

srednjeročnem obdobju, se bo pa brez dvoma zavlekla najmanj v prvo leto naslednjega, so osnovne naloge na področju varstva pred škodljivim delovanjem voda:

- ureditev vodnega režima Rakitnišnice z Obrhom. Ta problem bo potrebno reševati skupaj z občino Kočevje.
- regulacija potoka Bistrice med Sodražico in Ribnico na odsekih, ki še niso regulirani (20 letne vode)
- regulacija potoka Bistrice nad Sodražico
- regulacija potoka Bistrice pod Ribnico do požiralnikov v Gorici vasi
- regulacija potoka Tržišča od Žlebiča do izliva v Tentero
- večja vzdrževalna dela na potoku Sajevec nad pretočnim kanalom
- regulacija spodnjega dela Globelšnice v Globeli
- ureditev požiralnikov na Tržišči, Bistrici, Ribnici in Rakitnišici.

Poleg navedenih investicijskih del so za varstvo pred škodljivim delovanjem voda najpomembnejša redna vzdrževalna dela. V tem okviru se bodo izvajale tudi regulacije manjših vodotokov (Loški potok).

Naloge vodnega gospodarstva na področju varstva vodnih količin so:

- raziskave novih vodnih virov
- ureditev zajetij in črpališč
- izgradnja čistilnih naprav in vodohramov
- izgradnja primarne vodovodne mreže

Pri vseh zgoraj navedenih delih je vodnogospodarstvo samo soinvestitor.

Za zagotovitev zadostnih količin vode regionalnega vodovoda je potrebno nadaljevati začete raziskave vodnih virov (vrtine, dre-naže) v Sodražici. Začetni rezultati so vzpodbudni tako glede količine kot kvalitete dobljene vode, tako da bi v primeru aktiviranja le teh odpadle drage čistilne naprave.

Vzporedno z raziskavo vodnih virov je potrebno izdelati študijo porabe in distribucije vode, pristopiti k obnovi primarnih vodov, vodovodov Sajevec, Kot — Jurjevica — Breže ter manjših lokalnih vodovodov kot so Pusti hrib, Praproče itd. V Loškem potoku je potrebna izgradnja novega zajetja, primarnega voda, vodohrama s kapaciteto, ki bo omogočala vodopreskrbo Krajevne skupnosti Draga.

Izdelati je potrebno študije, ki so potrebne za sprejem odloka o določitvi varstvenih pasov vodnih virov tudi za manjše lokalne vodovode.

Zaradi izrazito kraškega terena pretežnega dela občine je varstvo kvalitete vode izredno pomembno. Naloge na tem področju so:

- izgradnja kanalizacije z novo čistilno napravo v Ribnici
- dokončanje izgradnje ter pričetek polnega obratovanja kanalizacije s čistilno napravo v Sodražici
- izgradnja kanalizacije z lokalnimi čistilnimi napravami v vseh večjih naseljih območja občine

Hidromelioracije

Vzporedno z izvedbo regulacijskih del na posameznih odsekih potoka Bistrica se bodo izvajale hidromelioracije. V naslednjem

NOVO 1984 — izgradnja modernejših servisnih delavnic Evrotransa.

srednjeročnem obdobju bo ob vodotoku Bistrica melioriranih 302 ha zemljišč, do leta 2000 pa na celotnem območju občine 519 ha.

2.1.6. Energetika

Ocenjena letna rast porabe električne energije v občini Ribnica za naslednje obdobje je 4,2%. Ob upoštevanju navedene rasti porabe bo potrebno v občini Ribnica zgraditi naslednje elektroenergetske objekte:

- izgradnja razdelilne transformatorske postaje (RTP) 110/20 KV z močjo 20 MVA. Lokacija je predvidena ob cesti na Ugar. Predvideno leto izgradnje 1988.
- vzporedno z izgradnjo transformatorske postaje se bo zgradilo 20 KV vozlišče
- posodobitev 20/20 KV razdelilne postaje v Sodražici
- novogradnja ali obnova 30 km 20 KV dalnovodov in kablovodov, 15 transformatorskih postaj z vgrajeno inštalirano močjo 2450 KVA ter 35 km nizkonapetostnega omrežja.

Poleg navedenih objektov, ki se bodo zgradili v naslednjem srednjeročnem obdobju bo izgradnjo srednje napetostnih in nizkonapetostnih objektov v dolgoročnem obdobju pogojevala porast odjema električne energije.

Od večjih objektov je v dolgoročnem planu potrebno planirati izgradnjo razdelilne postaje 20/20 KV v Loškem potoku ter izgradnjo novega 20 KV kablovoda iz Ribnice preko Velike gore do Loškega potoka.

Raziskati je potrebno možnost izgradnje malih hidroelektrarn, čeprav so z ozirom na razpoložljive vodne vire možnosti minimalne.

Sorazmerno visoka rast prebivalstva, blokovna gradnja ter hiter razvoj industrijskih obratov v mestnem naselju Ribnica pogojujejo izgradnjo centralne kotlovnice, ki bo poleg obstoječe kotlovnice DO Inles Ribnica zadovoljevala potrebe po toplotni energiji industrije družbenih dejavnosti ter stanovanjskih območij. V zvezi z izgradnjo centralne kotlovnice v Ribnici in z njo povezane toplifikacije celotnega naselja je potrebno v dolgoročnem planu opredeliti:

- dejansko lokacijo predvidenega objekta
- možnost povezave z obstoječimi industrijskimi toplovodi
- opredeliti vrsto energetskega vira

Z ozirom na predvideno izgradnjo plinovoda Koper — Novo mesto — meja Hrvaške, morajo delovne organizacije ter ostali porabniki energije proučiti možnosti oskrbe oziroma izrabe tega kvalitetnega vira toplotne energije.

V večji meri bo potrebno izkoristiti druge energije kot so sončna energija, energija pridobljena iz biomase itd.

K racionalni izrabi razpoložljivih virov energije mora bistveno prispevati pravilna razvrstitev večjih stanovanjskih in industrijskih območij ter ustrezna tehnologija gradnje.

2.1.7. Industrija

Industrija je in bo ostala še **vnaprej** najpomembnejša gopodarska dejavnost v občini tako po družbenem proizvodu, zaposlenosti, obsegu izvoza in naložbah. Njena osnovna naloga je usmeritev v intenzivno gospodarjenje, ki dolgoročno zagotavlja visok dohodek na zaposlenega in na vložena sredstva. Predpogoj za to pa je prestrukturiranje v smeri tehnološko naprednejših proizvodnih programov in procesov in razvojno zahtevnejših programov z uporabo in izrabo najnovejših tehnoloških dosežkov. Zaradi zastarelosti in iztrošenosti opreme ter nizke stopnje avtomatizacije so potrebni takojšnji ukrepi v modernizacijo obstoječih zmogljivosti.

Posodobitev in bistveno izboljšanje kakovosti proizvodov je nujni pogoj za njeno intenzivno proizvodno usmeritev, kar je eden najpomembnejših ciljev celotnega gospodarskega razvoja.

Pri planiranju dolgoročnega razvoja naj organizacije združenega dela upoštevajo nove tehnološke dosežke v istovrstni in konkurenčni proizvodnji ter kriterije in merila za prestrukturiranje, ki zahtevajo večji izvoz izdelkov na konvertibilno področje in obenem omogočajo racionalno nadomestitev programov in njihovih sestavnih delov iz uvoza.

Naložbe v industrijo bodo v večjem deležu slonele na lastni akumulaciji in interesnem združevanju sredstev kooperantov kot členov reproverige in tehnološke soodvisnosti v regiji in širšem prostoru.

Možne smeri dolgoročnega razvoja industrije v občini niso glede surovin, energije in repromateriala nič drugačne kot v regiji.

Občina nima velikih naravnih bogastev: najpomembnejši sta kmetijska zemljišča in gozd. Ti dve surovinski osnovi morata v večji meri pogojevati gospodarski razvoj kot v preteklosti. Kvalificirani kader so tisti, katerih znanje in delo mora postati še vitalnejša osnova **nadaljnega** razvoja industrije v občini. Ker akumulacija ne v občini ne v regiji ne bo veliko na razpolago, bo le-to potrebno zelo smotrno vlagati sredstva v opremo, lastno raziskovalno delo, kadre in inovativno delo.

Kovinsko predelovalna industrija je poleg lesno predelovalne industrije vodilna panoga v občini. Še **vnajprej** bo vodilno mesto zavzemala delovna organizacija Riko, ki bo oblikovala proizvodnjo v tehnološke celote, kar pomeni, da bo nudila kompletne programe s tehnologijo koriščenja na področju cestne in gozdarske mehanizacije ter predelave odpadnih snovi. Kompletno ponudbo bo omogočala z razvojem lastne in kooperacijske proizvodnje.

Lesno predelovalna industrija bo nadaljevala specializacijo lastne proizvodnje v smislu masovne velikoserijske proizvodnje, krepila kooperacijsko proizvodnjo še posebno z vključevanjem drobnega gospodarstva, krepila lastno proizvodnjo tehnološke opreme za potrebe tehnologije lameliranja, pospešeno nadaljevala uvajanje sistema lameliranja oziroma tehnologije integralne predelave lesa, realne pa so tudi možnosti razvojnega in projektnega dela na **proizvodno** programskem in tehnološkem področju tako za potrebe lastne in kooperacijske proizvodnje kot tudi za prodajo in izvoz »inženiring« storitev.

Tekstilna industrija se vse bolj uveljavlja na zunanjem trgu. Narekujejo se možnosti razvoja te industrije z **nadaljnjim** posodabljanjem opreme in razvojem asortimana proizvodov, ki se bodo stalno prilagajali zahtevam trga.

Pri prostorski razmestitvi industrije moramo upoštevati naslednje usmeritve:

- obsežen in primeren prostor za razvoj industrije je industrijska cona na SV delu mestnega naselja Ribnica, območje Mlake, opuščnem peskopu Pesek pri Sodražici, na območju Malega Humca v Dolenji vasi ter v Malem logu ob obstoječem Rikotovem obratu. Obstoječe industrijske organizacije pa imajo možnosti prostorske širitve v skladu z veljavno prostorsko ureditveno dokumentacijo tudi v neposredni bližini obstoječih obratov.

2.1.8. Drobnno gospodarstvo in obrt

V zadnjem obdobju je drobnemu gospodarstvu in njegovemu razvoju posvečeno mnogo več pozornosti kot v preteklosti, saj se ugotavlja, da je drobnno gospodarstvo pomemben dopolnilni in spremljajoči dejavnik ZD, ter tudi člen za razvoj proizvodnih sil družbe kot celote. Povsod v Jugoslaviji primanjkuje majhnih delavnic in storitvenih obratov in to predvsem zaradi enostranske razumljene industrializacije v razvojni politiki — favoriziranje razvoja velikih industrijskih objektov. Kljub različnim družbenoekonomskim sistemom je potrebno opozoriti na dejstvo, da je v razvitih deželah vsak tretji delavec zaposlen v drobnem gospodarstvu, pri nas pa le vsak deseti.

Izkušnje po svetu in v zadnjem času tudi pri nas nam kažejo na sledeče prednosti drobnega gospodarstva:

- nižje vlaganje na opremljenost delavnega mesta
- hitrejša obračanja vloženih sredstev
- večja rentabilnost manjših serij
- hitrejša prilagajanje potrebam trga in spreminjanje **proizvodnih** programov v času kriz
- hitrejša vključevanje inovacij v proizvodnjo
- manjši režijski stroški — večja produktivnost naprav v **zdrženem delu**.

Ravno ti dejavniki lahko ob programsko usmerjenem razvoju drobnega gospodarstva v veliki meri prispevajo za:

- hitrejši in stabilnejši razvoj gospodarstva
- racionalnejše zaposlovanje
- proizvodnjo, ki dopolnjuje izvozno ponudbo
- proizvodnjo proizvodov, ki dopolnjuje velikoserijsko industrijsko proizvodnjo
- proizvodnjo, pri kateri se uporabljajo domačesurovine oziroma odpadni materiali velike industrije

Razvojne možnosti drobnega gospodarstva bodo tudi v bodoče odvisne od splošne gospodarske politike, zavedajoč se tega da je politika razvoja zasebne obrti mnogo bolj avtonomna v občini kot na drugih področjih, zato je toliko bolj pomembno, da zastavimo ustrezno strategijo.

Osnovne naloge za uresničitev takšne usmeritve so:

- opredeliti v prostorskem delu dolgoročnega plana razvoja občine Ribnica področja, ki bodo rezervirana za obrtne cone ali posamezne lokacije
- pod ugodnimi pogoji usposobiti opuščene objekte, ter za storitveno dejavnost rezervirati poslovne prostore v novih objektih ali preučiti možnosti za spremembo namembnosti uporabe prostorov v centru naselij
- intenzivno širjenje materialne osnove obrti z vsemi razpoložljivimi sredstvi pri čemer bomo dajali poudarek kooperaciji OZD s samostojnimi obrtniki, ki bi temeljile na skupnih vlaganjih, na skupnem riziku in skupnem prihodku in dohodku
- modernejši pristop k nudenju uslug individualnim potrošnikom ter pospeševanje le-teh
- zagotavljanje sredstev za **nadaljnji** razvoj drobnega gospodarstva z ustanovitvijo posebnega sklada pri obrtnem združenju Ribnica
- z davčno politiko (odvisno od sprememb republiške zakonodaje) stimulativnejše pospešiti vlaganje sredstev občanov v razširjeno reprodukcijo ter razširiti in poglobiti obstoječi sistem olajšav, pri čemer bo imela prioriteto obrt usmerjena v **kooperacijo** z ZD, deficitarna storitvena obrt, obrt ki dopolnjuje izvozno ponudbo, obrt ki na novo zaposluje,
- zagotoviti možnosti ugodnega kreditiranja z upoštevanjem zgoraj navedenih prioritet (prednostne dejavnosti)
- pritegniti tuji kapital — oziroma kapital vračajočih zdomcev
- organiziranje vsestranskega pretoka informacij glede potreb industrije in drugih subjektov po proizvodnih in storitvah drobnega gospodarstva
- preučiti možnosti organiziranja dela na domu
- pospeševati razvoj domače obrti, ter ustanoviti center domače obrti — suhe robe in vključevati »suho robo« v osnovne šole preko krožkov
- legalizacija — zmanjševanje šušmarstva

Pri tem se bo treba v začetni fazi orientirati predvsem na tiste obrtne dejavnosti, ki se bodo najracionalneje vključile v gospodarski razvoj, istočasno pa podpirati deficitarne dejavnosti, ki olajšujejo življenje občanov.

2.1.9. Trgovina

Kljub hitremu razvoju v zadnjih letih trgovina ni sledila rasti kupne moči prebivalstva, tako da se je še vedno del kupne moči prebivalstva prelival v večje trgovske centre v Ljubljani in Kočevju.

Temeljna dolgoročna naloga trgovine je stabilna, kvalitetna in dobro dostopna preskrba prebivalstva, zato bo morala trgovina prevzeti večjo odgovornost za preskrbo prebivalstva in družbenega sektorja, še posebej pa drobnega gospodarstva z reprodukcijskimi materiali in rezervnimi deli. Obenem bo morala postati tudi vezni člen v reproverigi kmetijstvo-predelovalna industrija-trgovina-integralni promet in potrošnik. Iz tega izhaja, da bodo na področju trgovine nujno potrebne nove naložbe, in da bo njen razvoj usmerjen v naslednje:

- specializacija in modernizacija trgovskih lokalov v Ribnici
- modernizacija lokalov po naseljih
- izgradnja prodajnega skladišča predvsem gradbenega materiala in sanitetne keramike
- opremljanje novih stanovanjskih sosesk z zmogljivostjo za dnevno oskrbo, pri čemer morajo biti tovrstne trgovine vključene kot sestavni del investicijskih programov za izgradnjo celovitih stanovanjskih sosesk
- ureditev odkupa in skladiščenje kmetijskih in gozdnih proizvodov z izgradnjo primernih skladišč za repromaterial, umetna gnojila in močna krmila.

V območjih, kjer ni družbenega interesa za ureditev trgovske mreže bomo spodbujali razvoj trgovske obrti.

Ker so naložbe nosilcev razvoja DO Mercator TOZD Jelka Ribnica in tudi KZ Ribnica realne šele po letu 1990 bomo morali iskati tudi druge možnosti za investicije v razvoj trgovske mreže v Ribnici.

2.1.10. Turizem in gostinstvo

Glede na preskromno sedanjost razvitost turizma v odnosu do celotne Slovenije je potrebno področju turizma v občini Ribnica posvetiti večja razvojna prizadevanja.

Med turistično-rekreacijskimi viri in pogoji so najpomembnejše ugodne naravne razmere s krajinsko pestrostjo (gozdovi), predvidoma povečanim rekreacijskim povpraševanjem.

vanjem, tradicija suhe robe ter tranzitni promet občine, kar vse pogojuje razvoj različnih vrst turizma. Zato je tudi ena najpomembnejših nalog za **nadaljnji** razvoj turizma varstvo in ustrezno urejanje naravnih in kulturnozgodovinskih posebnosti in znamenitosti.

Smeri nadaljnega razvoja turizma se prednostno kažejo v oblikovanju turističnih jeder:

- športno-rekreativni center Travnica gora
- dopolnilna jedra se oblikujejo ob posebnih točkah in sicer v Loškem potoku, Sodražici, Danah (rekreativni zimski turizem), Francetovi jami, Grmadi, Novi Štiti
- spremljajoče turistične ponudbe so kulturni, planinsko-izletniški, **lovski, ribiški** in kmečki turizem.

Pri proučevanju turističnih razvojnih možnosti pa je pomembno upoštevati tudi dejstvo, da zanimiva turistična ponudba tudi sama ustvarja oziroma pritegne popraševanje. Tu ima zelo pomembno vlogo človeški — subjektivni faktor, ki se kaže že pri izgradnji in opremljenosti turističnih **zmogljivosti** predvsem pa v nudenju storitev. Šele z ustvarjanjem vse splošnih pogojev dobre turistične ponudbe se bo postopoma izletniški in tranzitni turizem začel spreminjati v stacionarni turizem, ki pa je dohodkovno bolj privlačen.

Turizem in gostinstvo moramo razvijati predvsem kot:

- motelski-hotelski tip izgradnje za tranzitne goste in poslovne partnerje (prenočišča so že danes kritičen problem v Ribnici)
- penzione v privlačnih naravnih in kulturnih območjih
- turistično privlačne kmetije v hribovitih območjih
- izboljšati ponudbo v obstoječih lokalih, ter z olajšavami spodbujati gostilne, ki nudijo toplo hrano
- postopoma izboljšati in dograditi športne rekreacijske objekte
- negovati in še popestriti tradicijo Ribniškega sejma
- urediti razstavno-**prodajni** paviljon »suhe robe«.

2.1.11. Integralni promet

Dolgoročno bomo v občini razvijali integralni transport kot povezan proces transporta blaga **kontejnerskem** sistemu »od vrat do vrat« z različnimi prevoznimi sredstvi (železnica, tovorni cestni promet, letalski, pomorski promet itd.). Ker razvoj integralnega transporta zahteva poleg kontejnerjev tudi izgradnjo terminala, bomo s prometno ureditvenimi dokumenti predvideli tudi lokacijo za izgradnjo manjšega terminala, ki bo zadovoljeval količini blaga, ki ga potrebuje in ustvari ribniško gospodarstvo.

S tem bomo dosegli:

- znižanje skupnih transportnih stroškov
- znižanje stroškov vtovarjanja, pretovarjanja in iztovarjanja
- boljši izkoristek transportnih sredstev, kar bo za koristnike pomenilo cenejši, hitrejši in varnejši prevoz blaga ter zmanjšanje transportnih stroškov v ceni proizvodov in storitev.

2.1.12. Cestni promet

Analiza dosedanjega razvoja cestnega gospodarstva kaže da se standard na tem področju zelo izboljšuje. Od 32 km regionalnih cest ima sodobno (asfaltno) vozišče 27,5 km, kar predstavlja 85%. Stanje na lokalnem cestnem omrežju je nekoliko slabše. Skupna dolžina lokalnih cest znaša 107,5 km. Sodobnih (asfaltnih) vozišč je 51,8 km, kar je 48%, makadamskih vozišč pa je 55,7 km to je 52%.

Z intenzivnim posodabljanjem cestnega omrežja je treba nadaljevati tudi v bodoče.

Prioritetne naloge so naslednje:

- priprave in začetek gradnje magistralne obvoznice v Ribnici
- posodobitev regionalne ceste Travnica — Lazec v **dolžini 4,5 km**
- ojačitev vozišča regionalne ceste Žlebič — Sodražica
- izgradnja prometnice v mestnem naselju Ribnica z navezo na bodočo hitro cesto
- posodobitev (asfaltiranje) lokalnih cest Sodražica — Sv. Gregor, Ortnek — Sv. Gregor — Slevica
- Bukovica — Dane
- rekonstrukcija lokalne ceste Velike Poljane — Vrh
- izgradnja avtobusnih postajališč

Ko bodo izvedene zgoraj navedene prioritetne naloge, se bodo rekonstruirale in posodobile vse ostale lokalne ceste, tako da bo do leta 1995 vsa regionalna in lokalna cestna omrežja asfaltirana.

2.1.13. Javni promet

Javni promet v občini Ribnica vršita dve temeljni organizaciji, DO Integral Ljubljana. Celoten prevoz potnikov, delovna migra-

cija in prevoz šolarjev, dijakov in študentov se vrši z avtobusi.

S predvideno rekonstrukcijo in usposobitvijo proge Ljubljana — Kočevje za potniški promet se bo del prevoza preusmeril na železnico, vendar bo to zahtevalo izredno usklajeno funkcioniranje lokalnega avtobusnega prometa in železnice.

Izboljšanje prometne povezave bomo dosegli:

- z boljšim organiziranjem organizacij, ki vršijo javni promet na območju občine
- z uskladitvijo voznega reda z zahtevami in potrebami delovnih ljudi in občanov z območij, kjer je promet še zelo redek ter z uvajanjem javnega prometa, kjer tega še ni
- z ustrežno koncentracijo prebivalstva v območjih, kjer je javni transport racionalen
- z upoštevanjem kombinacij osebnega, javnega, cestnega ter železniškega prometa.

2.1.14. PTT Promet

Razvoj sodobnega PTT sistema v občini močno zaostaja za republiškim povprečjem. Na nižjo rast telegrafskih in telefonskih storitev so vplivale nerealizirane investicije in varčevalni ukrepi v preteklosti, tako da ni bilo mogoče zmanjšati razkola med zahtevami gospodarstva in družbe ter stopnjo razvitosti PTT prometa.

Boljše obvladovanje potreb po PTT storitvah, dvig kakovosti in vse zahtevnejše oblike medsebojnega komuniciranja zahtevajo povečanje avtomatizacije procesa dela in uvajanje novih zahtevnejših storitev.

Za zagotovitev nujnega razvoja celotnega PTT sistema bo potrebno:

- zagotoviti PTT prometu kot dejavnosti posebnega družbenega pomena prioriteto v razvoju
- postopno zagotoviti ekonomsko raven storitev, ki morajo pokrivati enostavno in razširjeno reprodukcijo
- izenačiti kreditne pogoje in ugodnosti pri družbenih obveznostih, ki veljajo za druge infrastrukturne dejavnosti.

V občini Ribnica bo pri razvoju PTT storitev dan enak poučar na povečanju zmogljivosti na območjih najbolj intenzivnega razvoja kot na zagotovitvi predvsem telefona vsem naseljem, zaselkom in osamljenim kmetijam.

2.1.15. Stanovanjsko gospodarstvo

Analiza dosedanjega razvoja stanovanjskega gospodarstva kaže, da se je stanovanjski standard v preteklosti izredno izboljšal. Trenutni stanovanjski primanjkljaj, ki je večali manj računski kaže, da v občini manjka 63 stanovanj, kar je 1,7% celotnega stanovanjskega sklada.

Osnovne razvojne usmeritve na področju stanovanjskega gospodarstva bodo:

- delež družbenega proizvoda namenjenega stanovanjski graditvi, se bo z ozirom na sorazmerno zadovoljivo raven števila stanovanj zmanjševal
- odpraviti bo potrebno obstoječi stanovanjski **primanjkljaj** ter zagotoviti potrebe po stanovanjih, ki jih bo narekoval bodoči demografski razvoj. Ta potreba je ocenjena na 450 stanovanj do leta 2000
- večjo pozornost bo potrebno posvetiti prenovi in vzdrževanju obstoječega stanovanjskega fonda. Z organiziranimi posegi prenove zlasti starega mestnega jedra Ribnice zagotoviti določeno število funkcionalnih stanovanj
- občan naj sam v skladu s svojimi možnostmi skrbi za rešitev svojega stanovanjskega problema
- stanovanjska gradnja naj bo načrtovana racionalno ter prilagojena racionalnejšemu komunalnemu opremljanju, varčevanju z energijo ter prostorom
- izboljšati funkcionalnost stanovanj ter hitrejšo prilagajanje strukture oziroma velikosti stanovanj zlasti v družbeni gradnji izkazanim stanovanjskim potrebam
- že pri projektiranju stanovanjske graditve predvideti stanovanja za potrebe starejših ljudi in invalidnih oseb
- stanarje morajo zagotavljati potrebe enostavne reprodukcije, da ne bo prihajalo do propadanja obstoječega stanovanjskega sklada.

Gradnja stanovanj v družbeni lastnini se bo do leta 2000 odvijala predvsem v mestnem naselju Ribnica na površinah, ki bodo v zazidalnih načrtih za to detaljno opredeljeni. V manjši meri se bodo v okviru izkazanih potreb gradili stanovanjski objekti v družbeni lasti tudi v Sodražici, Dolenji vasi in Loškem potoku, predvsem v sklopu več namenskih objektov.

Graditev individualnih stanovanj bomo usmerjali pretežno v naselja, ki so nosilci policentričnega razvoja posameznega območja in to predvsem na komunalno opremljenost zemljišča. Pri izdelavi zazidalnih načrtov ali drugih prostorsko ureditvenih aktov je potrebno upoštevati usmeritev, da se doseže večja gostota na stanovanjskih območjih, predvsem iz vidika varovanja prostora, ter racionalizacije same gradnje. Izgradnjo posameznih stanovanjskih sosesk mora spremljati sočasna gradnja oskrbnih in drugih objektov.

Zaradi racionalizacije stanovanjske gradnje bomo ustanavljali stanovanjske zadruge, ki bodo širile oblike združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo ter prispevale k racionalizaciji stanovanjske gradnje.

2.1.16. Komunalno gospodarstvo

Čeprav smo v občini Ribnica v preteklem obdobju vlagali znatna sredstva za razvoj komunalne infrastrukture, katere sestavni del so bile do sprejetja novega zakona o cestah tudi kategorizirane lokalne ceste, predstavlja neurejena komunalna vsaj na nekaterih področjih ključni omejitveni faktor pri izvajanju poselitvene politike. Sanacija ali nova izgradnja komunalnih objektov v obstoječih stanovanjskih soseskah ter v starem mestnem jedru Ribnice bo predstavljala tudi v bodoče veliko breme komunalnega gospodarstva.

Cene komunalnih storitev morajo v bodoče pokrivati potrebe enostavne reprodukcije komunalnega gospodarstva. Učinkovito zajemanje mestne rente predvsem pa dolgoročno kreditiranje investicij mora zagotoviti hitrejšo vlaganje v razširjeno reprodukcijo komunalnega gospodarstva.

Dolgoročne usmeritve komunalnega gospodarstva so:

- zagotovitev zadostnih količin kvalitetne pitne vode
- izgradnja kanalizacijskih sistemov ter čistilnih naprav
- odvoz in ustrezna deponija odpadkov
- urejanje stavbnih zemljišč

Kljub temu, da je območje občine sorazmerno bogato z izviri vode, je oskrba velikga števila naselij tako po kvaliteti kot po količini nezadostna. Za rešitev problema vodopreskrbe je potrebno:

- nadaljevati z začetimi raziskavami pri iskanju novih vodnih virov ter postopno vključevanje le teh na centralni vodopreskrbni sistem
- dograditi cevovodni sistem regionalnega vodovoda ter postopno vključevati na ta sistem naselja, ki jih lahko oskrbuje in v katerih je oskrba iz lokalnih virov nezadostna
- nadaljevati z obnovo dotrajanih vodnih sistemov zlasti tam, kjer so izgube vode največje
- postopno uvajati redno vzdrževanje in izvajati kontrolo kvalitete vode v vseh večjih lokalnih vodovodih kar pomeni, da mora upravljanje le teh preiti v komunalno organizacijo

Z izjemo mestnega naselja Sodražica in dela mestnega naselja Ribnica v občini ni zgrajenega kanalizacijskega sistema ali je ta neustrezen, zato bo potrebno:

- dograditi kanalizacijsko mrežo v mestnem naselju Ribnica vključno z novo čistilno napravo. Na sistem se bodo priključile tudi vasi v neposredni bližini Ribnice.
- dograditi kanalizacijski sistem v Sodražici
- v navedena kanalizacijska sistema bo potrebno postopno vključevati ali reševati ločeno z lokalnimi čistilnimi napravami obstoječe in nove stanovanjske soseske
- izgradnja kanalizacije s čistilnimi napravami v vseh ostalih večjih naseljih občine
- stroške obratovanja sistemov — zbiranja in čiščenja odplak prevzamejo uporabniki

V organiziran odvoz in neškodljivo deponiranje smeti in industrijskih odpadkov se mora v naslednjem obdobju vključiti celotno območje občine. V vseh večjih naseljih občine bo potrebno organizirati redno odvažanje hišnih smeti in odpadkov, v pretežno ruralnih naseljih pa kontejnerski odvoz kosovnih odpadkov. Proučilo in določilo se bo najprimernejšo lokacijo za centralno odlagališče odpadkov in jo primerno sanitarno-tehnično uredilo. Odlagališče mora biti usposobljeno za postopno sprejemanje mulja iz čistilnih naprav.

Pri zbiranju in ravnanju s posebnimi odpadki se mora občina postopno vključevati v regionalni sistem.

Pravočasno pridobivanje in opremljanje stavbnih zemljišč je pogoj za uresničevanje urbanistične in poselitvene politike zato bomo:

- pridobili in komunalno v celoti ali delno opremlili za potrebe individualne stanovanjske gradnje cca 360 lokacij in sicer v okviru zazidalnih načrtov mestnega naselja Ribnica, Sodražica ter ostalih naselij, ki se urejajo s prostorsko izvedbenimi načrti
- pridobiti in urediti za potrebe družbene stanovanjske gradnje zemljišča za gradnjo cca 150 stanovanjskih enot predvsem v mestnem naselju Ribnica, v manjši meri tudi v Sodražici, Dolenji vasi in Loškem potoku

V prostorskih elementih prostorskega plana je potrebno predvideti površine za lokacijo pokopališča v Dolenji vasi ter površine za razširitev pokopališča v Ribnici. Usposobiti in aktivirati bo potrebno mrliške vežice v Sodražici in Loškem potoku, ter to dejavnost pripojiti komunalni delovni organizaciji.

Pridobivanje in oskrbo z dolomitnimi in apnenčastimi agregati bomo centralizirali lahko tudi v okviru komunalne organizacije združenega dela. Zaprli in dokončno sanirali se bodo peskokopi na dolomitih ter zemljišča usposobila za primarno funkcijo oziroma določilo na teh zemljiščih drugačen namen rabe. Iz vidika zagotavljanja kvalitetnih materialov je perspektivno samo odpiranje večjega kamnoloma z ustrezno separacijo. Lokacija je detalneje že opredeljena (Petračev laz).

2.1.17. Urbanizem

Razvoj sistema poselitve v občini do leta 2000 bo nadaljevanje dosedanje usmeritve policentričnega razvoja. Taka usmeritev zagotavlja vsem območjem občine približno enake možnosti naravnega razvoja in je najboljši ukrep za preprečevanje nesmoternega razseljevanja ter preobrazbe celotnega prostora.

Mestno naselje Ribnica je v preteklih 20 letih beležilo najhitrejšo rast števila prebivalstva. Gradnji stanovanj tako družbenih kot individualnih ni sledil razvoj komunalne infrastrukture. Zato se zlasti v zadnjem času zaostrejo problemi na področjih oskrbe z vodo, odvajanjem odplak in ogrevanja. Industrijski obrati so se gradili ob prvotnih lokacijah, ki so iz vidika sedanjega razvoja mestnega naselja preblizu stanovanjskih sosesk.

Nadaljnji razvoj zahteva celovito reševanje in prostorsko razmejitev osnovnih namenov rabe prostora v naseljih:

- površine namenjene nadaljnjemu razvoju industrije bodo detalneje opredeljene v prostorskih sestavinah dolgoročnega plana: pretežno so to rezervati v smeri Male gore in delno na Mlaki
 - družbena stanovanjska gradnja bo locirana na sicer kvalitetnih zemljiščih v neposredni bližini centralnega dela mestnega naselja. Individualna gradnja se bo usmerjala na izrazito slaba kmetijska in gozdna zemljišča območje Lepovč v smeri Dolenji Lazi ter Mlake
- V okviru površin namenjenih individualni stanovanjski gradnji bodo rezervirane večje parcele za potrebe drobnega gospodarstva. Za večje enote zlasti proizvodnjega dela drobnega gospodarstva bodo opredeljene dodatne površine na severnem delu mestnega naselja
- detaljna opredelitev funkcije revitaliziranega mestnega jedra bo opredeljena z načrti prenove
 - prostor za razvoj oskrbnih dejavnosti bo opredeljen s prostorsko izvedbenimi akti posameznih stanovanjskih območij, centralni oskrbni funkciji pa bo tudi v bodoče namenjeno sedanje in revitalizirano mestno jedro.

Hitrejša rast osnovne družbene infrastrukture in prebivalstva bodo imela tudi ostala tri naselja, nosilci policentričnega razvoja: Sodražica, Dolenja vas, Loški potok.

Ob upoštevanju nekoliko hitrejši rasti stanovanjske gradnje v mestnem naselju Sodražica, kot je bila v preteklem obdobju bo prostor opredeljen v sprejetih prostorsko izvedbenih aktih zadostal za naslednje srednjeročno obdobje. Razširitve obstoječih sosesk so iz vidika kvalitete zemljišč možne, rešiti bo potrebno predvsem komunalno infrastrukturo. Oskrbo funkcijo naselja, kakor tudi širšega gravitacijskega območja bo še vedno imel centralni del naselja.

Oba centralna industrijska obrata sta iz vidika dolgoročnega prostorskega razvoja omejena, možna pa je lokacija obrata v opuščnem peskokopu na Pesku.

Naselje Dolenja vas, ki je funkcionalno povezano z naseljem Prigorica, bo poselitveni razvoj usmerjalo predvsem na višjo ležeča manj kvalitetna zemljišča na Južni jugovzhodni in jugozahodni strani obeh naselij. Razvoj obstoječega industrijskega obrata v Prigorici je iz vidika prostora zelo omejen, na eni strani z

obstoječim naseljem, po drugi strani pa s kvalitetnimi kmetijskimi površinami. V prostorskih sestavinah dolgoročnega plana bo potrebno opredeliti območje za industrijski razvoj kraja — predvideno lokacijo Mali Humec.

Iz vidika kvalitetnih zemljišč ima Hrib kot center širšega območja Loškega potoka ob povezavi z domala strnjena naselja Travniki in Retje praktično neomejene možnosti. Zaradi urejenosti in racionalnosti gradnje predvsem pa opremljenosti z ustrežno infrastrukturo bo potrebno izdelati prostorsko izvedbeni načrt najprej na območju Retij pozneje pa tudi na območju Travnika in Hriba.

Prostorski razvoj lesne industrije je omejen predvsem zaradi neprimernosti tal in bližine naselij. Novo industrijsko območje je ob obstoječem obratu Riko v Malem logu.

V vseh ostalih naseljih občine bodo novogradnje usmerjene na manj kvalitetna kmetijska ali gozdna zemljišča. V večji meri bo potrebno izkoristiti obstoječa nepozidana stavbna zemljišča znotraj samih naselij. Na območjih, kjer je prisoten proces depopulacije, bomo zagotavljali možnost za ohranitev naseljenosti z razvojem dejavnosti, za katero so v določenem področju najugodnejši pogoji predvsem kmetijstvo, gozdarstvo, drobno gospodarstvo.

Površine predvidene za gradnjo počitniških in rekreacijskih objektov so opredeljene v prostorskem delu družbenega plana 1981-1985 v znatno večji površini kot bodo do leta 1985 realizirane, zato se površine predvidene za to dejavnost ne bodo povečevale.

2.1.18. Varstvo okolja in kulturne dediščine

Večina nalog, ki smo si jih zastavili v srednjeročnem obdobju 1981-1985 na področju varstva okolja, krajine in kulturne dediščine je ostala neuresničljivih, zato bomo v bodoče pri opredelitvi namenske rabe prostora gospodarili tako, da bo zadovoljeno osnovnim ekološkim zahtevam.

a) Varstvo naravne in kulturne dediščine

Naravno in kulturno dediščino bomo smotrno vključevali v urejanje prostora in iskali možnosti za poglobljanje stikov med interesi družbenega razvoja ter potrebo po njeni ohranitvi in vzdrževanju. Zato bomo izdvojili in zavarovali tiste objekte in območja, ki imajo poseben kulturni, znanstveni, ekološki, rekreacijski ali krajinsko estetski pomen.

Pooblaščen strokovna služba mora predlagati Skupščini občine objekte in območja kulturne in naravne dediščine, ki po strokovnih kriterijih ustrezajo kriterijem za kulturni oziroma naravni spomenik. S tem bomo družbeno verificirali potrebo po njihovem obstoju, obnovi in razvoju ter tako tudi sprejeli obveznosti za njihovo vzdrževanje.

Okvirne usmeritve za varstvo narave in kulturne dediščine:

a) kulturni spomenik z njegovo okolico

graščina v Ortneku, razvalina gradu Ortnek, kapela Sv. Jurija, razvalino gradu Wilingrad na Bregu, Ribniški grad in jedro mesta Ribnica, cerkev Sv. Tomaža na Velikih Poljanah, Cerkev Nova Štifta, cerkev v Maršičih, kapela Sv. Florjana nad Retjami, Tabor Loški potok, kapelice križevega pota od Jurjevice do Brež.

b) arheološka mesta in področja

Makoša z okolico, področje med Otavicami in Ogrado, del ob Dolenjih Lazih in Seljanom, področje Sv. Ane, najdišče pri Zlebiču, Slatniku, Zapotoku in Vincah, hrib Blatnik, področje južno od Benet in severozahodno od Kračal

c) arhitekturne značilnosti

v naseljih Rakitnica, Prigorica, Hrovača, Grebenje, Retje, Dolenja vas, Gorička vas, Pugled

d) spomeniki NOB

Jelenov žleb z okolico, bolnica Ogenca z okolico.

e) pokrajinska območja in naravne znamenitosti

izvir Bistrice s Kadičami, dolina vrat do Podklanca do Žimarič, dolina potoka Tržiščice (Ortneška vrata), izvir Ribnice, predel Sv. Marka nad Zapotokom, predel Sv. Frančiška nad Sajevcem, območje Slemen ter kraške jame Tentera, Žiglovica, Francetova jama, Vrtače

Konkretna naloge pri ohranjanju, izboljšanju in varovanju naravne in kulturne dediščine so:

- izdelava konkretnih konzervatorskih programov za posamezne objekte
- registracija naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov s topografskimi podlogami

- valorizacija dediščine in njeno vključevanje v družbeno življenje
- oblikovanje naravnih rezervatov
- sprejetje odloka o varstvu okolja

2. Varstvo okolja

Med nalogami in usmeritvami razvoja, ki so dolgoročno pomembnejši na področju varstva okolja v občini so varstvo voda, zraka in tal pred najrazličnejšimi oblikami onesnaževanja so naslednje:

- kakovostnim kmetijskim zemljiščem ne bomo spreminjali namembnosti
- varovalne gozdove ter gozdove s posebnim namenom bomo varovali pred vsemi posegi, ki bi prizadeli njegovo funkcijo
- varovali razpoložljive vodne vire za zagotovitev oskrbe s pitno vodo ter, pri tem upoštevali tudi potrebe Kočevske občine
- da bi izboljšali kvaliteto voda bomo zgradili potrebne čistilne naprave in osnovne kanalizacijske sisteme v vseh večjih naseljih
- preprečevali vse nepotrebne regulacije potokov
- zavarovali nekatera močvirja in barja ter preprečila njihovo melioracijo
- preprečevali zaraščanje krajine
- smotrno bomo pridobivali rudnine in uporabljali kamenite materiale tako, da ne bo zmanjšana kvaliteta kulturne krajine
- vse opuščene peskokope bomo sanirali
- ohranjali in urejali bomo vrtno arhitekture in druge tipe ohranjanja narave (parki, zelenice, pokopališča itd.)
- pokrajinska območja in objekte, ki imajo zaradi svoje naravne znamenitosti redkosti in posebnih lepot izrazit znanstveni, kulturno vzgojni, ekološki, krajinsko oblikovni in rekreacijski pomen urejali tako, da bomo zagotovili ohranitev lepote in prvobitnosti naravne in kulturne krajine ter ohranili značilnosti flore in faune
- na področju varstva zraka bomo pričeli z izgradnjo enotnega sistema oskrbe s toplotno energijo za potrebe stanovanjskih sosesk in industrijskih con v mestnem naselju Ribnica, vzdrževali mestne zelene površine in uredili prometni režim v naselju Ribnica z izgradnjo obvoznice, parkirišč in upadnic
- zaprli za tranzitni avtobusni in tovorni promet Šeškovo ulico in avtobusno postajališče locirali na primernejšo lokacijo
- v industrijskih conah bomo razvijali le tako industrijo, ki bo s svojimi emisijami čim manj onesnaževala okolje
- pri ravnanju z odpadki bomo skrbeli na njihovo redno dovažanje v vseh naseljih občine in preprečevali nekontrolirano odlaganje odpadkov v prostoru ter prešli na višji nivo (re ciklaža) ravnanja z komunalnimi in industrijskimi odpadki
- na področju varstva pred prekomernim hrupom bomo žarišča le tega sanirali na samem izvoru in ga protihrupno izolirali od ostalega okolja

3.2. SOCIALNI RAZVOJ IN RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

3.2.1. Globalni okvir planiranja socialnega razvoja

Dolgoročni, srednjeročni družbeni plan predstavljajo integracijo socialnih, gospodarskih in prostorskih razvojnih možnosti, ciljev in usmeritev ter načinov njihovega uresničevanja.

Ostro mejo med posameznimi vidiki planiranja je težko postaviti saj izhajajo eni iz drugih in se med seboj prepletajo.

Cilji gospodarskega razvoja so socialni, saj se zavzemajo za čimboljše in vsestransko zadovoljevanje materialnih in nematerialnih potreb prebivalstva. Po drugi strani pa je gospodarski razvoj pogojen s kvaliteto človeških dejavnikov.

Ožje gledano bo treba v dolgoročnem planu občine sprejeti koncepcijo in strategijo razvoja, ki bo podlaga za željeni razvoj življenjskih, delovnih in družbenih pogojev, v katerih posameznik obstaja.

Izhodišča za planiranje socialnega razvoja so:

- prognoza demografskih in kadrovskih potencialov, starostne in socialne strukture prebivalstva
- razvoj socialističnih samoupravnih odnosov
- možnosti izboljšanja delovnih in življenjskih pogojev
- možnosti razvoja družbenih dejavnosti.

Razvojna usmeritev dolgoročnega družbenega razvoja občine Ribnica mora temeljiti na vsestranskem zadovoljevanju osebnih, družbenih, materialnih in nematerialnih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov.

Prebivalstvo, zaposlovanje, kadri

V okviru priprave analize dolgoročnih razvojnih možnosti občine Ribnica je izdelana bilančna projekcija prebivalstva: projekcija je usklajena z demografskimi potenciali Slovenije in medobčinskih območij (projekcija po naravi rasti) z upoštevanjem ocenjenih bodočih medrepubliških in medobčinskih selitvenih tokov.

Analiza vsebuje kvantitativne in kvalitativne ocene demografskega in socioekonomskega razvoja, kar je podlaga za oblikovanje dolgoročnih konceptov družbeno gospodarskega razvoja in njihovo vrednotenje.

Zaradi ugotovljenih neskladij v dosedanjem gibanju prebivalcev ter v prostorski razmestitvi proizvodnih in oskrbnih dejavnosti so v okviru osnutka dogovora o skupnih temeljnih dolgoročnih planov občin v širšem prostoru Ljubljane predlagane na regijski ravni usklajene usmeritve zaskladnejšo organizacijo dejavnosti v prostoru in s tem povezano razmestitev prebivalcev in delovnih mest po občinah.

S projekcijo prebivalstva, ki temelji na naravnem razvoju prebivalstva ob upoštevanju nižje stopnje izselitev, predvidevamo, da bo leta 2000 v občini približno 13.200 prebivalcev. Letna stopnja rasti bo znašala 0,42% ali 53 prebivalcev povprečno letno.

Slaba starostna struktura kmetov bo pogojevala v srednjeročnem obdobju še nadalje upadanje kmečkega prebivalstva, katero pa bo bistveno nižje kot v preteklem obdobju. Ob popisu prebivalstva leta 1981 je bilo v občini Ribnica 1094 kmetov. Da bi bila obdelana vsa kmetijska površina v občini ocenjujemo kot potrebno število kmečkega prebivalstva tolikšno kot je bilo v letu 1981. Zato bo potrebno spodbujati mlade, da bodo v večjem obsegu ostajali v kmetijstvu.

Demografski razvoj območij občine bo temeljil na tem, da se prirast prebivalstva usmerja v občinski center Ribnica in v krajevne centre Sodražica, Dolenja vas in Loški potok.

V vseh ostalih naseljih je potrebno z izboljšanjem osebnega standarda in osnovne opremljenosti zagotoviti kvalitetnejše pogoje bivanja in s tem zavreti intenzivnejše odseljevanje.

Skladno z gospodarskim razvojem, starostno strukturo prebivalcev in predpostavljeno višjo zaposlenostjo pričakujemo, da se bo stopnja aktivnosti nekmečkih prebivalcev povečala od sedanje 41,7% na 48%.

Ob predpostavljani rasti števila prebivalcev, zadrževanju deleža kmečkega prebivalstva in višji stopnji aktivnosti se bo število aktivnih nekmečkih prebivalcev povečalo na približno 5800. (1200 prebivalcev ali povprečna letna stopnja rasti 1,16%).

Poprečna letna stopnja zaposlovanja okoli 2% ne bo omogočala zaposlitev celotnega kadrovskega potenciala zato bo delovna migracija leta 2000 znašala minus 525 delavcev (v letu 1981 je znašala okoli minus 1100). Predpostavljena stopnja rasti zaposlovanja okoli 2% pomeni približno 1770 novih delovnih mest.

Enakega pomena kot pospešeni razvoj gospodarstva in zagotavljanje pogojev za investiranje v nova delovna mesta je sistematičen razvoj kadrov:

- razvoj kadrov moramo usmerjati skladno z načrtovanjem razvoja gospodarstva in si prizadevati, da bo znanje v večji meri kot doslej pogojevalo rast družbenega proizvoda, delež visoko strokovnih kadrov pa približati slovenskemu poprečju. Zato bomo z ustrezno strukturo novih delovnih mest ter z zagotavljanjem materialnih možnosti zadržali v občini visokokvalificirane kadre;
- z načrtovanjem strukture kadrov moramo težiti k vzpostavljanju skladnosti med kadrovskimi potrebami in potenciali ter se na ta način približati polni, vendar produktivni zaposlenosti;
- dograditi moramo sistem dela, ki bo s svojim materialnim in moralnim nagrajevanjem oblikoval vrednostni sistem poklicev in sicer fleksibilnejši za deficitarna dela in naloge, za katere med mladimi iskalci zaposlitve ni interesa ter tako zmanjšati neskladje med poklicnimi odločitvami mladih in družbenimi potrebami;
- razvoj kadrov v OZD mora slediti oziroma prehitovati predvideni tehnološki razvoj, zato moramo organizacijsko in kadrovskega krepi vzgojnoizobraževalne organizacije, zagotavljati potrebne programske usmeritve in vsakemu delavcu nuditi možnosti za profesionalni razvoj.

3.2.2. Razvoj socialističnih samoupravnih odnosov

- uresničevali bomo načelo enakopravnosti ter izenačevali

možnosti razvoja delovnih ljudi predvsem na osnovi delovne vloge človeka z delitvijo po delu in rezultatih dela

- zagotavljali bomo odločilno vlogo delavcev v združenem delu o pogojih, sredstvih in rezultatih dela v celotni družbeni reprodukciji
- izboljšali bomo kvaliteto odločanja.

3.2.3.

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Razvitost družbenih dejavnosti se bo odražala v obsegu storitev, ki bo odvisen od potreb uporabnikov in materialnih zmognosti ter v kakovosti, ki bo odvisna od načina zadovoljevanja skupnih potreb prebivalstva.

Dosedanje potrebe po storitvah družbenih dejavnosti v občini Ribnica so bile odvisne od povečanih pridobljenih in uzakonjenih pravic uporabnikov. Tako smo v zadnjih 10 letih v objekte družbenih dejavnosti usmerili velik del družbene akumulacije iz občinskih, regijskih pa tudi republiških virov.

Ker se socialno-ekonomska struktura prebivalstva do leta 2000 ne bo bistveno menjala, ni pričakovati večjih premikov v strukturi nekaterih družbenih dejavnosti. Zato v naslednjih letih lahko realno pričakujemo relativno manjša vlaganja v nove objekte družbenega standarda, povečala pa se bodo sredstva za vzdrževanje teh objektov in vlaganja v opremo.

Ne glede na pričakovane manjše investicije bo potrebno v zaostrenih pogojih gospodarjenja prestrukturirati obseg, vrste in načine zadovoljevanja skupnih družbenih in osebnih potreb. Na sam razvoj družbenih dejavnosti bodo poleg samih materialnih možnosti v veliki meri vplivale tudi spremembe v tehnologiji, načinu izvajanja posameznih dejavnosti, kakor tudi večja ali manjša skrb za posamezno področje družbenega standarda.

Temeljne usmeritve dolgoročnega razvoja družbenih dejavnosti bodo:

1. v obdobju 1985 — 1990 bomo predvsem ohranili že doseženo raven razvitosti družbenih dejavnosti
2. optimalne rešitve gospodarnega izkoriščenja sredstev, opreme in drugih zmognljivosti, varčevanje z energijo (predvsem poiskati najcenejše načine ogrevanja) kakor tudi z materiali, boljša organizacija skupnih in ostalih služb
3. hitrejši razvijanje tistih programov, ki povečujejo gospodarsko in duhovno moč družbe in raven socialne varnosti delovnih ljudi in občanov
4. nadaljnji razvoj odnosov v svobodni menjavi dela bo dopolnjen s povečanjem neposrednih odnosov med dejavnostmi in uporabniki
5. nosilci investicijskih sredstev bodo TOZD, v kateri delavci uporabljajo ta sredstva ali OZD v ustanavljanju
6. ker je v Analizi razvojnih možnosti SRS do leta 2000 ocenjeno, da bodo sredstva za družbene dejavnosti naraščale za okoli 4% letno, bo leta 2000 delež sredstev v družbenem proizvodu za družbene dejavnosti znašal 9,7% (leta 1981 10,2%), zato je pričakovati, da se bo del potreb v večji meri zadovoljeval na podlagi neposrednih odločitev in neposrednega financiranja uporabnikov.

3.2.3.1.

Vzgoja in varstvo predšolskih otrok

Upoštevali bomo dejstva, da je občina Ribnica po številu predšolskih otrok vključenih v VVO med zadnjimi v Sloveniji (republiško povprečje 43%, Ribnica 25% vključenih otrok) bomo v naslednjem dolgoročnem obdobju temu problemu posvetili posebno pozornost. Čeprav smo v preteklem srednjeročnem obdobju že zagotovili nove kapacitete v Ribnici in Sodražici, predvidevamo, da te kapacitete ne bodo zadoščale. Predvsem pereči problemi bodo v urbanem središču Ribnice, poleg tega pa bo potrebno zagotoviti kapacitete v KS Dolenja vas. Zaradi omejevanja investicij bo potrebno poiskati cenejše rešitve (adaptacije, stanovanjski bloki, delovne organizacije.) Še nadalje bo potrebno razvijati programe za tiste otroke nad tretjim letom, ki niso vključeni v VVO, da bodo tudi oni deležni raznih oblik vzgoje.

Razširjati bomo tudi program male šole v smeri izenačitve pogojev vseh otrok za vključitev v šolo. Za otroke do 2. leta naj bi ustanovili varstvene družine. Potrebno bo odpreti tudi razvojni oddelek za otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Za otroke iz družin, ki same s svojimi dohodki ne morejo zagotoviti socialne varnosti, bomo še naprej zagotavljali denarne pomoči v skladu s SaS o uveljavljanju socialnovarstvenih pomoči.

3.2.3.2.

Osnovno šolstvo

Pouk v občini Ribnica se odvija v 7 šolah, od teh so 4 centralne in 3 podružnične šole. Osnovna šola Jože Petek Ribnica je šola s prilagojenim programom, vanjo je v 4 oddelkih trenutno vključenih 26 učencev.

Pri razvoju osnovnega šolstva v občini Ribnica bomo upoštevali naslednje usmeritve:

- osnovno šolstvo naj bo vsebinsko doživelo več sprememb, saj bomo koncept dela vsake šole približali značilnostim celodnevne organizacije pouka, vendar ne s podaljšanim časom bivanja v šoli, marveč z uvajanjem izobraževalnih, rekreativnih, fakultativnih in hobijevskih dejavnosti.
- Določena programska sprememba bo potrebna tudi v primeru spremembe vpisne starosti otrok, ker bo potrebno vnesti programske spremembe oziroma vključiti malo šolo v šolski sistem.
- V zadnjih razredih osnovne šole moramo pouk diferencirati glede na sposobnosti in nagnjenja učencev.
- Šolski okoliši ostanejo v glavnem nespremenjeni, še natančneje moramo opredeliti le okoliše Ribnica, Sušje, Sodražica.
- V naslednjem obdobju ne bomo vlagali v nove šolske prostore, marveč moramo z vso resnostjo investirati vzdrževanja šolskih zgradb, saj so dve ribniški in šola v Sodražici potrebne temeljitih vzdrževalnih del. Deloma nam bo to uspelo že v pričetku naslednjega srednjeročnega obdobja s sredstvi občinskega samopriskpeva.
- Šole moramo bolje opremiti z učnimi pripomočki, učili ter kabineti.
- Izboljšati moramo tudi izobrazbeno strukturo pedagoškega kadra, saj povprečno 10% pedagogov poučuje z neprimerno izobrazbo, to so v največji meri nadomeščanja za čas porodniških dopustov.

3.2.3.3.

Glasbeno izobraževanje

Glasbeno šolo Ribnica obiskuje 115 učencev. Neustrezni prostori in težave s kadri so osnovna omejitev razvoja glasbene dejavnosti v Ribnici, saj bi morali to dejavnost vpeljati tudi v Sodražico in v Loškem potoku.

3.2.3.4.

Kultura

V občini imamo primerno razvite kulturne dejavnosti zlasti na področju amaterske kulture. Glavni problem so večnamenski prostori za delovanje raznih kulturnih skupin.

Zaostreni pogoji gospodarjenja v naslednjih letih ne bodo omogočali povečanja prostorskih zmogljivosti, zato bo potrebno obstoječe objekte renovirati in jih usposobiti za razne dejavnosti.

Pridobiti bomo morali več mentorjev za posamezna področja, da bomo lahko še popestrili kulturno amatersko dejavnost.

Varstvu naravne in kulturne dediščine moramo zagotoviti večjo družbeno skrb in jo vključiti tudi v turistično dejavnost.

3.2.3.5.

Telesna kultura in rekreacija

Na tem področju imamo znatne telesnokulturne zmogljivosti, zato moramo v naslednjem obdobju skrbeti predvsem za vzdrževanje vseh objektov ter skrbeti, da se bodo racionalno uporabljali.

Organizacijo telesnokulturne dejavnosti moramo uskladiti med organizacijami združenega dela, šolami in krajevnimi skupnostmi, kar zahteva usklajeno načrtovanje aktivnosti, izrabe objektov, kadrov in sredstev. Kadrovska strukturo moramo

izboljšati z večjim številom strokovnih kadrov, ki bi se morali povezovati z načrtnjšo organizacijo prostovoljne dejavnosti, kjer naj bi za strokovno vodstvo skrbeli predvsem usposobljeni amaterski delavci.

Od tekmovalnih športov bomo razvijali le tiste, ki imajo že tradicijo.

3.2.3.6.

Zdravstveno varstvo

Zdravstvene ustanove v občini Ribnica pokrivajo potrebe prebivalstva po osnovnem zdravstvenem varstvu in nekaterih specialističnih storitvah.

Zlasti z izgradnjo novega zdravstvenega doma v Ribnici smo povišali nivo zdravstvenega varstva. Za zdravstvo namenimo v občini več kot polovico sredstev namenjenih za vse družbene dejavnosti v občini.

Pri razvoju zdravstvene dejavnosti bo tudi v prihodnjem obdobju imela prednost osnovna zdravstvena dejavnost, ki bo prevzela nekatera opravila bolnišnične in specialistične dejavnosti do optimalnega razmerja vseh teh dejavnosti. S preventivno dejavnostjo in krepitevijo zdravljenja in nege bolnikov na domu bomo postopoma zmanjševali obseg bolnišničnega zdravljenja.

Sedanja prostorska razmestitev zdravstvenih organizacij ustrezno planiranemu razvoju v občini. Nova vlaganja bodo potrebna predvsem za obnovo in posodobitev medicinske opreme.

V samih finančnih programih moramo natančneje opredeliti medsebojno solidarnost na regijski in republiški ravni ter bolj tekoče in natančneje spremljati stroške bolnišničnega zdravljenja.

3.2.3.7.

Socialno skrbstvo

Izhajajoč iz sedanjega socialnega stanja prebivalstva in upoštevajoč naraščanje potrebe po socialnovarstvenih storitvah bo potrebno v dolgoročnem obdobju posebno skrb posvetiti naslednjim nalogam:

- krepitev preventivnih oblik dela
- organiziranju socialnih služb, ustanoviti CSD in pritegniti strokovnjakov v delo socialne službe
- razvijanju prostovoljnih oblik dela, pritegnitvi humanitarnih organizacij, KS in občanov
- zagotavljanju zdravstvenega varstva ostarelim občanom, razvijanju nege na domu,
- vključitvi vseh otrok in mladostnikov motenih v telesnem in duševnem razvoju organizacije za usposabljanje
- zagotavljanju materialnih pomoči občanom, ki si z lastnimi sredstvi ne morejo zagotoviti socialne varnosti,
- drugim oblikam socialnoskrbstenih storitev in pomoči (preprečevanje alkoholizma, svetovanje ob razvezah, postopne pomoči, usklajevanje rejnin, urejanje skrbništva).

3.2.3.8.

Raziskovalna dejavnost

Organizacija združenega dela se morajo usposobiti za organizirano koriščenje znanstvenih dosežkov ter vzpodbujati znanstvena raziskovanja za svoje potrebe in hitrejše uvajanje inovacij v proizvodnjo.

Občinski raziskovalni skupnosti moramo v bodoče nameniti več sredstev, da bo lahko s sofinanciranjem najaktualnejših raziskovalnih nalog vzpodbujala raziskovalno delo, predvsem pa raziskave s področja prednostnih dejavnosti: vodopreskrba, varčevanje z energijo, ogrevanje, nadomeščanje uvoženih reproductivnih materialov z domačimi itd.. Posebno pozornost moramo nameniti tudi mladim raziskovalcem v vseh osnovnih šolah.

RESOLUCIJO

o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Ribnica v letu 1985

I. KLJUČNI CILJI DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA OBČINE RIBNICA V LETU 1985

V letu 1985 se zaključuje petletno plansko obdobje, v katerem smo si zadali ambiciozne cilje kontinuirane gospodarske rasti na podlagi kvalitetnih premikov v načinu gospodarjenja. Analize izvajanja družbenega plana in tekoča gospodarska gibanja so pokazala, da smo v nekaterih pomembnih ekonomskih kategorijah bistveno odstopili od planskih usmeritev.

Te tendence, ki so bile zlasti močne v prvih letih planskega obdobja 1981—1985, so se odražale predvsem v znižanju stopnje rasti proizvodnje ob visoki rasti stroškov in inflaciji nasploh ter ob povečanju zunanje-trgovinskega in plačilnega primanjkljaja. Vsi ti pojavi so med seboj povezani in soodvisni in logično izhajajo iz porušenega sorazmerja med proizvodnjo in potrošnjo v reprodukcijskem ciklusu nacionalnega gospodarstva.

Ponovna afirmacija družbeno ekonomske zakonitosti v gospodarstvu je zato nujno zahtevala načrtne, dolgoročne in vsestranske aktivnosti za vzpostavitev stabilnih odnosov med posameznimi fazami reprodukcijskega procesa v družbi kakor tudi konkretnih odnosov med posameznimi subjekti v tem procesu.

Te aktivnosti so sistematično zajete in prikazane v naši stabilizacijskih programih, ki smo jih na vseh nivojih sprejemali v letih 1983 in 1984. Torej pomeni predloženi osnutek resolucije konkretizacijo globalnih usmeritev družbenega plana v letu 1985, pa tudi konkretizacijo dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v letu 1985, saj bomo edino z doslednim uresničevanjem stabilizacijskih programov v praksi odpravljali vzroke negativnih gospodarskih gibanj iz preteklih obdobj ter ustvarjali pogoje za nadaljnjo krepitev ekonomskega in družbenega položaja delavcev.

Zavedamo se, da negativna družbeno ekonomska gibanja v jugoslovanskem gospodarstvu niso obšla gospodarskega in družbenega življenja v naši občini, saj smo integralni del tega gospodarstva. Čeprav so trendi rasti dohodka, akumulacije, izvoza in zunanjetrgovinskih presežkov naših gospodarskih organizacij nad republiškimi in zveznimi povprečji, smo vendar ugotavljali vrsto slabosti in odmikov od sprejetih usmeritev družbenega plana in vsakoletni resoluciji o ekonomski politiki.

Te slabosti so zlasti naslednje:

- najpomembnejše gibalno rasti dohodka je bila v vsem planskem obdobju pa tudi v letu 1984 inflacija in ekstenzivna rast gospodarstva s povečanjem števila zaposlenih, manj pa kvalitetni premiki v načinu gospodarjenja (čeprav so tudi ti premiki bili);
- v zasebnem sektorju — torej v kmetijstvu in drobnem gospodarstvu planirano povečanje proizvodnje in prodaje oziroma odkupa ni bilo doseženo;
- povečevale so se socialne razlike, ki ne izhajajo iz dela in nadaljevalo padanje realnega standarda zlasti tistim občanom, ki jim je dohodek iz delovnega razmerja edini vir preživetja — torej najbolj produktivnemu delu prebivalstva.

Zaradi tega so ključni cilji družbenega in gospodarskega razvoja naše občine v letu 1985 predvsem naslednji:

- obdržati visoko stopnjo rasti fizičnega obsega industrijske proizvodnje in povečati njeno kvaliteto; v kmetijstvu in drobnem gospodarstvu pa bomo s povečano proizvodnjo prekinili stagnacijo oziroma zaostajanje za razvojem drugih panog;
- obdržati sedanji trend rasti izvoza ob povečanju deleža izvoza

na konvertibilno področje in deleža proizvodov višje obdelave;

- aktivirati in optimalno izkoristiti v letu 1984 začete investicije v delovnih organizacijah RIKO, INLES in ITPP, ki ustvarjajo nove možnosti za večjo proizvodnjo, pospešeno uvajanje sodobne tehnologije v proizvodnji, boljšo organizacijo dela in racionalnejšo porabo energije in surovin;
- krepi akumulativno sposobnost gospodarstva, izboljševati strukturo sredstev z večanjem lastnih in trajnih virov; s tem v zvezi moramo prilagajevati vse oblike porabe razpoložljivega dohodka;
- poslovna politika gospodarskih organizacij bo usmerjena predvsem na racionalnejše izkoriščanje surovin in energije, zmanjševanje neproduktivnega zaposlovanja in odpravljanje slabosti v sistemu delitve dohodka, kar bo vse predstavljalo naš prispevek v splošni aktivnosti za zmanjševanje inflacije;
- krepi poslovno sodelovanje in dohodkovno povezovanje med posameznimi subjekti v reprodukcijski verigi ne glede na republiške in občinske meje;
- ohraniti sedanjo stopnjo rasti zaposlovanja v gospodarstvu s poudarkom na produktivnem zaposlovanju, v neposredni proizvodnji pa tudi v razvojnih in drugih strokovnih službah;
- ustaviti padanje življenjske ravni delavcev v gospodarstvu in družbenih službah;
- priprava in sprejem realnih srednjeročnih in dolgoročnih planov na nivoju občine, krajevnih skupnosti, delovnih organizacij in interesnih skupnosti;
- ohranjanje in razvijanje sanoupravnih odnosov in delegatskega sistema kot osnove za razreševanje vseh nasprotij v družbi.

II. MOŽNOSTI IN CILJI MATERIALNEGA RAZVOJA V LETU 1985

Visok nivo fizičnega obsega industrijske proizvodnje v drugi polovici 1984. leta in nove proizvodne kapacitete v delovnih organizacijah RIKO, INLES, ITPP, EUROTRANS, ki jih bomo aktivirali že v prvi polovici leta 1985, zagotavljajo, da bo možno v občini Ribnica ne le doseči, ampak tudi preseči povprečno rast proizvodnje v SRS, ki je z osnutkom republiške resolucije opredeljena z indeksom 3,5% in povečanje ekonomičnosti proizvodnje z indeksom 1,5%. Ocenjujemo, da bo v naši občini dosežena rast fizičnega obsega industrijske proizvodnje za 4,5% in ekonomičnosti za 2%, kar bo omogočilo realizacijo tudi drugih temeljnih ciljev ekonomske politike v letu 1985 in sicer:

- povečanje števila zaposlenih v industriji za 4%,
- stabilizacijo realnega standarda delavcev v gospodarstvu in družbenih službah na sedanjem nivoju,
- ohranitev relativno visoke stopnje akumulacije iz leta 1984, ki znatno presega republiško povprečje akumulativnosti.

Čeprav je evidentna večletna tendenca zaostajanja rasti zasebnega sektorja — torej kmetijstva in obrti za rastjo gospodarstva družbenega sektorja, zlasti industrije, ocenjujemo, da tudi v letu 1985 ni realno pričakovati večjih premikov glede rasti proizvodnje in ustvarjenega družbenega proizvoda v kmetijstvu in obrti tako, da bo rast družbenega produkta v teh dejavnostih izpod predvidene rasti v republiki in bo znašala 2%.

Kljub skromni rasti družbenega proizvoda v kmetijstvu in obrti pa bo spričo visokega deleža industrije v strukturi ustvarjenega družbenega produkta naše občine — družbeni produkt občine v globalu presegal stopnjo rasti družbenega produkta v republiki in bo znašal 4%.

Povečanje fizičnega obsega proizvodnje in družbenega proizvoda bo možno le ob istovrstnem povečanju izvoza za 15%, pri

čemer naj bi izvoz na konvertibilno področje porasel za 20%. Ob tako oblikovani izvozni politiki in ob enakih pogojih participacije izvoznikov na ustvarjenih devizah bo za potrebe našega gospodarstva razpoložljivih okoli 4,5 milijona dolarjev, s čimer bi bile pokrite potrebe po uvozu repromateriala in rezervnih delov za potrebe združevanja deviz z domačimi dobavitelji, mogoče pa bi bilo pridobiti sredstva tudi za uvoz potrebne opreme.

V letu 1985 ne bomo imeli večjih investicijskih vlaganj v industrijske in druge proizvodne objekte, pač pa predvsem v modernizacijo in dopolnitev proizvodne opreme.

Prav tako ne predvidevamo investicijskih vlaganj v izgradnjo objektov družbenega standarda in stanovanj v družbeni lastnini, s čimer bomo dosledno izvajali politiko, ki je načrtovana že v stabilizacijskih programih in daje prioriteto vzdrževanju in obnovi obstoječih objektov.

Zaostajanje skupne in splošne ter osebne porabe za rastjo dohodka se bo v letu 1985 zmanjšalo in bo nominalno znašalo 10%. V okviru tega globala bo treba posvetiti največ pozornosti izobraževanju in življenjskemu standardu ljudi.

III. URESNIČEVANJE DRUŽBENEGA PLANA TER DOLGOROČNEGA PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE V LETU 1985

1. PROIZVODNJA

Industrija

Industrija bo tudi v letu 1985 glavni nosilec gospodarske rasti in zaposlovanja. Pri tem bo INLES dosegal večji nivo proizvodnje in družbenega proizvoda predvsem z boljšo organizacijo dela, boljšim izkoriščanjem surovin, z boljšo oskrbo z lesom, kar bo možno dosegati predvsem z uspešnim uveljavljanjem konceptov integralne obdelave in predelave lesa, večjo tehnološko disciplino, boljšim izkoriščanjem suvorin in odpadnih surovin ter boljšim poslovnim povezovanjem v okviru ribniško-kočevskega bazena.

V kovinski industriji povečujemo gospodarsko rast tudi s povečanjem proizvodnih kapacitet in števila zaposlenih, pri čemer pa bo poleg temeljnih organizacij RIKA izkazoval večjo ekspanzijo tudi ITTP.

V drugi polovici leta 1985 bo prišlo do povečanja proizvodnih kapacitet in števila zaposlenih v Pletenini Sodražica. Koncem leta 1985 bo zaključil investicijske programe tudi Sukno TOZD Jurjevica, vendar bodo učinki novih proizvodnih kapacitet v celoti vidni šele v letu 1986.

V letu 1985 bodo **industrijske** organizacije usmerjale večja sredstva v razvoj lastnih raziskovalnih in razvojnih služb kakor tudi za koriščenje uslug strokovnih in znanstvenih organizacij izven občine — vse to v cilju osvajanja novih proizvodnih programov z višjo tehnologijo. Drugo področje raziskav in poslovnih povezav pa se bo nanašalo na iskanje novih cenejših domačih surovin in repromaterialov. Za doseg teh ciljev in nalog pa moramo predvsem ustrezno koncipirati kadrovske politike.

Pri razvoju raziskovalnih, razvojnih služb bo potreben skupen nastop naših delovnih organizacij.

Kmetijstvo

Na področju kmetijstva v letu 1984 nismo v celoti dosegli plan-
skih ciljev glede rasti proizvodnje in odkupa, čeprav je bilo povečanje kmetijske proizvodnje relativno skromno planirano (3%). Trenutni nerešeni problemi v živinoreji, ki jih karakterizira predvsem neskladje cen, tudi za leto 1985 ne dajejo dobrih objektivnih možnosti za **ambicioznejše** programe rasti živinorejske proizvodnje, ki predstavlja sicer naše glavne tržne viške. Ker pa ugotavljamo, da se je stalež živine vendar ohranil, **v teku pa so** investicije v nove hlevske kapacitete, ki bodo aktivirane v letu 1985, ocenjujemo, da bo ob možnih stimulacijskih ukrepih v okviru naših skladov možno povečati proizvodnjo za 2% tako, da bomo imeli sledeče tržne viške: 3.980.000 litrov mleka, 310 ton mesa mladih pitanih govedi, 70 ton mesa klavnih govedi, 30 ton konj, 190 kom. plemenske živine in 240 telet. Ocenjujemo, da se bo stalež krav povečal za 70 glav. Ob osnovni usmeritvi našega kmetijstva v povečano proizvodnjo mesa in mleka bomo povečevali površine krmnih rastlin in površine posejane s koruso, pri intenzivnejšem pridelovanju krme na travnikih in pašnikih bodo skrbeli za pravočasno gnojenje in spravilo.

S ciljem, da bi čimbolj ohranili hribovske pašnike pred-za-raščanjem in da bi čimbolj izkoristili travnate površine, bomo nadaljevali z urejanjem skupinskih pašnikov. V letu 1985 bomo imeli tako v intenzivnem pridelovanju krme na 2800 ha travnikov in pašnikov.

Ohranjali in krepili bomo vse sedanje uveljavljene oblike pomoči in stimulacije večje tržne kmetijske proizvodnje, ki zahteva večjo intenzivnost. Nosilci teh nalog bodo tudi nadalje Kmetijska zadruga Ribnica s svojo pospeševalno službo in Sklad za intervencije v kmetijstvu.

Sklad za intervencije v kmetijstvu bo s svojo aktivnostjo krepil materialno osnovo kmetijstva s tem, da bo zagotavljal sredstva predvsem za:

- povečanje živinorejske proizvodnje na domači krmni osnovi,
- zagotavljanje pogojev za družbeno organizirano poljedelsko proizvodnjo,
- vzpodbujanje kmetijske proizvodnje v hribovitih območjih,
- izboljšanje agrotehničnih ukrepov, ki bodo omogočili večje hektarske donose (uvajanje proizvodnega kolobarja, izbira semena, uporaba gnojil in zaščitnih sredstev),
- sofinanciranje kmetijske pospeševalne službe.

Osnovni viri sredstev za nadaljnji razvoj kmetijstva v letu 1985 se ne spreminjajo, tako da se združujejo še naprej po samoupravnem sporazumu za pospeševanje kmetijstva in prispevek iz osebnih dohodkov delavcev.

Obrt

V letu 1985 bomo z ukrepi ekonomske, zlasti pa dopolnjene davčne politike podpirali razvoj drobnega gospodarstva zlasti tako, da se bo pospešil prenos proizvodnje, ki je značilna za drobno gospodarstvo na obstoječe in nove obrate v naši občini. Ta usmeritev zahteva tesnejše povezovanje proizvodnih organizacij združenega dela z zasebnimi obrtniki.

Osnovo za davke iz dohodka bomo zmanjševali za znesek vlaganj v obrtno dejavnost, če bodo ta vlaganja pogoj za večjo proizvodnjo in zaposlitev nove delovne sile. V letu 1985 prenašamo nekatere nerealizirane naloge iz leta 1984, predvsem možnost pridobivanja novih lokalov oz. obratovalnic v okviru programa revitalizacije centra Ribnice in pridobitev stavbnih zemljišč za obrtne delavnice v okviru prostorskih planov občine in sicer tako, da bo organiziranje obratovalnice možno v povezavi s stanovanjsko hišo ali v samostojnem objektu. Za nadaljnji razvoj obrti je izrednega pomena tudi druga nerealizirana naloga, ki jo prenašamo v leto 1985 to je, prilagajevanje programa usmerjenega izobraževanja po posameznih področjih zahtevam drobnega gospodarstva.

Trgovina

Ekonomske položaj trgovskih organizacij v naši občini se vse bolj slabša, kar je značilno sicer za vso trgovino na drobno, vendar so problemi, ki se direktno kažejo, predvsem v nizkih poslovnih rezultatih trgovskih organizacij, posredno pa tudi v slabši preskrbljenosti s potrošnim blagom, v naši občini še izrazitejši.

Razlogi za tako situacijo so naslednji:

- pomanjkanje obratnih sredstev in visoke obresti za kratkoročne kredite, ki so logična posledica tega,
- administrativno določene marže,
- neenakopraven položaj trgovskih organizacij na drobno z dobavitelji trgovskega blaga,
- upadanje povpraševanja in zmanjšanje fizičnega obsega prodaje zaradi zniževanja realnega standarda ljudi,
- kadrovske in organizacijske slabosti.

Sedanje visoke obrestne stopnje, nominalna rast vrednosti zaloga zaradi višjih cen, ki zahteva dodatne kratkoročne vire (kredite) in podrejen položaj proti poslovnim partnerjem, opozarjajo na nevarnost nadaljnega slabšanja situacije v trgovskih organizacijah, s tem pa tudi preskrbi prebivalstva. Zaradi tega so potrebni ukrepi za izboljšanje položaja. S tem v zvezi podpiramo usmeritve republiške resolucije, da bodo proizvodne in trgovske organizacije v obstoječih in novih reprodukcijskih povezavah na podlagi skupnih programov prednostno razvijale in krepile trgovino na drobno.

V letu 1985 pa bo poleg tega potrebno izvesti tudi določene organizacijske spremembe v trgovski mreži naše občine za večjo specializacijo in koncentracijo trgovine v cilju hitrejšega in boljše obračanja zaloga ter boljše preskrbljenosti prebivalstva. Za

dosego tega cilja je potrebno najtesnejše sodelovanje obeh nosilcev preskrbe: KZ Ribnica in Mercator TOZD Jelka Ribnica.

2. EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

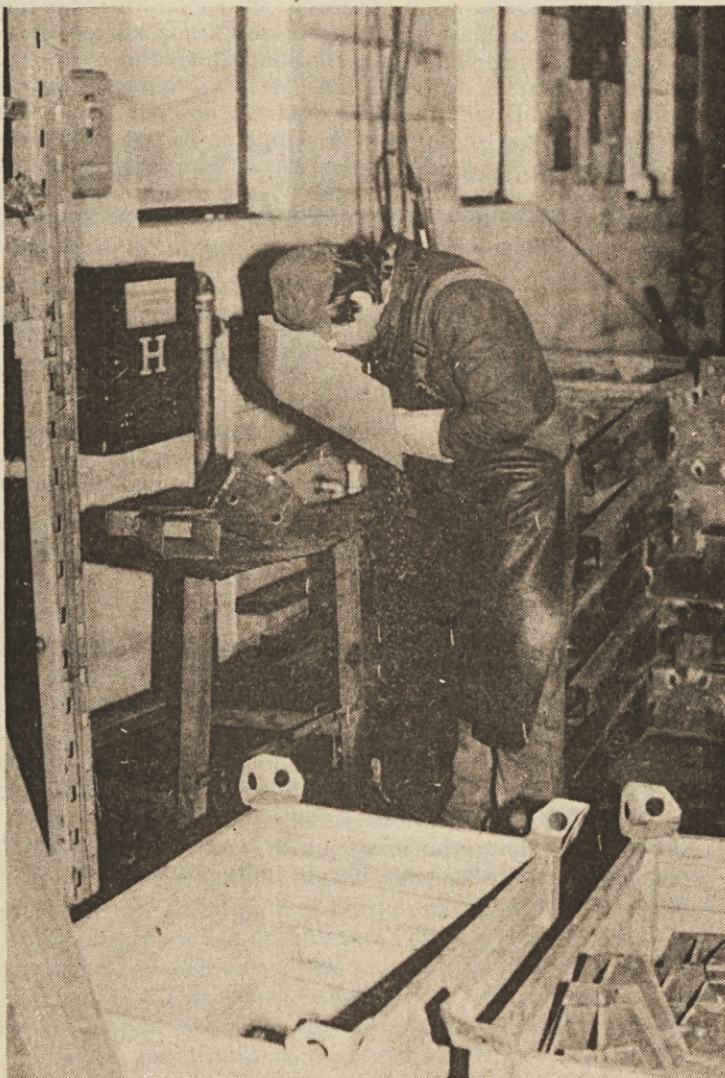
Visoke pozitivne razlike med vrednostjo uvoza in izvoza delovnih organizacij so ena od osnovnih značilnosti gospodarstva naše občine. Kljub temu bomo v letu 1985 nadaljevali z vsemi aktivnostmi za povečanje izvoza.

S 15% povečanjem vrednosti izvoza (od tega 20% na konvertibilno tržišče in 13% na klirinško) bomo povečani družbeni proizvod plasirali predvsem na zunanjem trgu. V letu 1985 se bodo v izvoz vključevale vse gospodarske temeljne organizacije in delovne organizacije: INLES, RIKO, Eurotrans, KZ Ribnica, ITPP, Donit TOZD Sodražica, Sukno TOZD Jurjevica. Ocenjujemo, da bo tudi v letu 1985 največ deviznega priliva na konvertibilnem trgu dosegel Eurotrans, nujno pa je, da v tem letu znatno poveča izvoz na konvertibilno področje in s tem okrepi svojo prisotnost na zapadnem tržišču in v državah v razvoju tudi RIKO, ki po predvidevanjih v letu 1984 ne bo dosegel predvidenih rezultatov.

Pri izvajanju izvozne politike bodo naše delovne organizacije zasledovale vse tiste cilje, ki so vsebovani v naših stabilizacijskih programih, ki pa so ekonomsko nujni in logični:

- prizadevali si bomo za izvoz čimvišje obdelanih proizvodov, zaradi česar tudi med izvozniki ne omenjamo temeljnih organizacij gozdarstva,
- v izvozu moramo dosegati take izvozne cene, da bo izvoz dohodkovno zanimiv oz. dosegati take proizvodne stroške, ki jih bo izvozno usmerjena proizvodnja lahko prenesla.

Ocenjujemo, da bo tako povečan obseg konvertibilnega izvoza ob 46% udeležbi izvoznika na ustvarjenih deviznih pravicah omogočal našim delovnim organizacijam, da bodo za svoje potrebe ustvarili preko 4 milijone dolarjev deviznih sredstev, kar bi zadoščalo za pokrivanje potreb uvoza repromateriala in rezervnih delov pa tudi za uvoz opreme.

3. STANOVANJSKO KOMUNALNO GOSPODARSTVO

Na področju stanovanjsko komunalnega in cestnega gospodarstva v letu 1985 ne bomo izvajali večjih investicijskih projektov — novogradenj. V skladu z opredelitvami programa dolgoročne stabilizacije gospodarstva v naši občini bomo v okviru komunalne in stanovanjske samoupravnice interesne skupnosti izvedli prestrukturiranje sredstev s ciljem, da se okrepijo viri sredstev za vzdrževanje in obnovo obstoječih objektov oziroma instalacij in zmanjšajo viri sredstev za razširjeno reprodukcijo oziroma novogradnjo. V letu 1985 bo zgrajen in vseljen 25-stanovanjski stolpič v Ribnici, za katerega so bila sredstva v celoti zagotovljena v letu 1984. V letu 1985 ne bomo začeli nobene investicije v blokovni — družbeni gradnji. Namenska sredstva za družbeno stanovanjsko gradnjo bomo usmerjali v obnovo stanovanj in drugih objektov, predvsem zaradi boljše toplotne izolacije, zamenjave inštalacij, itd.

Ugotavljamo, da so se pretežni del gospodarstva in praktično vsi lastniki individualnih stanovanjskih hiš že skoraj v celoti preorientirali na uporabo trdih goriv, na uporabo tekočih goriv so ostala v pretežni meri vezana le vsa stanovanja v družbeni in blokovni gradnji (okoli 500 stanovanj) in nekateri objekti družbenega standarda. Zaradi tega ima projekt toplifikacije Ribnice, ki ga bomo začeli izvajati v letu 1985, pomembno mesto. Projekt predvideva priključitev vseh uporabnikov toplotne energije v Ribnici na centralno toplarno na trda goriva.

V letu 1985 bo izdelana študija in naročeni projekti za lokacijo nove toplarne na trda goriva, ki bo po svojih kapacitetah zadoščala za sedanje in bodoče potrebe industrije, stanovanjskih objektov in objektov družbenega standarda v Ribnici. Vzporedno s to nalogo bomo proučili možnost za priključitev stanovanjskih objektov v soseski Trg Veljka Vlahoviča na sedanjostoplnarno delovne organizacije INLES, ki bo sestavni del bodočega sistema toplifikacije Ribnice in sicer že pred začetkom ogrevalne sezone 1985/1986.

Na področju komunalnega opremljanja zemljišč bomo v letu 1985 na zazidalnem območju Mlaka pripravili za odkup 10 parcel; urejati in oddajati pa bomo pričeli tudi gradbene parcele v območju zazidalnega načrta Lepovče — prva faza.

Naložbe v modernizacijo cest se bodo v letu 1985 v primerjavi s predhodnimi obdobji močno zmanjšale. Nadaljevali bomo z rekonstrukcijo lokalnih cest v KS Slemen in Velike Poljane. V mestnem naselju Ribnica pa bomo zaključili rekonstrukcijo Partizanske ceste in Šolske ulice ter industrijskih cest. Pospešeno bomo nadaljevali z obnovo vodovodnih napeljav kot prioritete naloge na področju komunalnega gospodarstva. Zaključili bomo rekonstrukcijo vodovodnih napeljav za oskrbo Prijateljevega trga, obnovili bomo vodovod in zamenjali neuporabne cevi na relaciji Nemška vas—Ribnica—Otavice. Začeli bomo tudi z izgradnjo vodovoda Dane.

V letu 1985 bomo tudi dokončno uredili kanalizacijo za stanovanjsko sosesko Prijatelj trg in jo priključili na obstoječo čistilno napravo.

Obnovo vodovoda in ureditev kanalizacije za Šeškovo in Kolodvorsko ulico bomo odložili za 1986. leto.

4. PROBLEMATIKA ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA IN SOCIALNE VARNOSTI

Resolucijska opredelitev, da bo število zaposlenih v gospodarstvu porastlo za 4% oziroma za 120 novih delovnih mest in da se bo bistveno zmanjšalo zaostajanje rasti osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu in družbenih službah ob 4,5% povečanju realnega družbenega proizvoda, zagotavlja večjo stabilnost življenjskega standarda zaposlenih.

Pričakovana nadaljnja rast inflacije pa bo vendar nekaterim kategorijam prebivalstva nadalje zniževala življenjski standard in ogrožala življenjski minimum, zaradi česar se bomo zavzemali za dosledno izvajanje programa usklajevanja pokojnin med letom z rastjo osebnih dohodkov zaposlenih. Povečevali bomo sredstva za priznavanje vseh uveljavljenih oblik socialnih pomoči socialno ogroženemu prebivalstvu, vendar pa bomo zaostriili načelo selektivnosti pri odločanju o socialno-varnostnih pomočeh. Posebno pozornost bomo posvečali socialni varnosti mladih družin. Ugotavljamo, da je stanovanjski problem delavcev z naj-

nižjimi dohodki in mladih družin v naši občini relativno dobro rešen, pač pa se vse bolj pogosto pojavljajo problemi vzdrževanja relativno visokega stanovanjskega standarda (centralna kurjava, itd.). Zaradi tega bomo pri dodeljevanju stanovanj morali upoštevati tudi plačilne možnosti koristnika stanovanja.

Kljub ugotovljeni potrebi po zagotavljanju višjih sredstev za socialne pomoči, bomo še nadalje razvijali sistem nagrajevanja po delu in se zavzemali za nagrajevanje po rezultatih dela. Bolje kakor do sedaj bomo vrednotili ustvarjalno delo, inovatorstvo in izumiteljstvo, saj je rast življenjskega standarda ljudi odvisna samo od boljših rezultatov dela. Pristajanje na uravnalovko je zaviralen moment v razvoju družbeno ekonomskih odnosov in zato nesprejemljivo kljub socialni ogroženosti posameznih kategorij prebivalstva.

IV. POLITIKA IN AKTIVNOSTI V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Politiko razporejanja sredstev za skupno porabo bomo uravnavali v skladu z družbenimi dogovori, ki bodo sprejeti na republiški in zvezni ravni, vsekakor pa tako, da v letu 1985 bistveno zmanjšamo zaostajanje rasti sredstev za družbene dejavnosti za rastjo ustvarjenega dohodka, kar pomeni, da bomo ob programirani 4% rasti družbenega proizvoda ohranili realno porabo sredstev za financiranje družbenih dejavnosti na letošnjem nivoju.

Programov interesnih skupnosti družbenih dejavnosti ne bomo širili. Z začetno usmeritvijo bomo predvsem normalizirali delo in izboljšali materialni položaj izvajalcev, t.j. delavcev v družbenih dejavnostih. S tem bomo zaustavili večletno zaostajanje rasti osebnih dohodkov zaposlenih v negospodarstvu za rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu naše občine.

V okviru globalno določenih sredstev za skupno porabo bomo razporejali sredstva za posamezne dejavnosti tako, da bomo dosegli usklajen razvoj zdravstva, izobraževanja, otroškega varstva, socialnega skrbstva, telesne kulture in kulture.

Tudi v letu 1985 ne bomo zapostavili nobenega od naštetih področij družbenega življenja. Sredstva za posamezne dejavnosti sicer ne bodo rasla linearno, ampak diferencirano glede na specifičnosti posameznih programov. Ob taki opredelitvi prioritete bomo dali večji poudarek osnovnemu šolstvu, socialnemu skrbstvu pa tudi otroškemu varstvu.

V osnovnem šolstvu bosta prednostni nalogi uvajanje novega programa življenja in dela ter uresničevanje zagotovljenega programa osnovnih šol. V letu 1985 ne bomo odpirali novih oddelkov podaljšanega bivanja in celodnevni šol. Da bi dosegli željeno usklajevanje osebnih dohodkov zaposlenih v šolstvu z ustreznimi profili kadrov v gospodarstvu bodo osnovne šole in občinska izobraževalna skupnost morale poduzeti konkretnije in odločnejše ukrepe za popolnejšo izkoriščenost delovnega časa prosvetnih delavcev za izvajanje osnovnega programa in optimalno organiziranost šolske mreže.

Občinska zdravstvena skupnost in zdravstvene organizacije bodo zagotavljale vsem porabnikom zdravstvenega varstva nivo zdravstvene varnosti, ki je bila dosežena že v letu 1984. V zdravstvenem domu Ribnica ne bomo povečevali števila zaposlenih, čeprav se bo morala osnovna zdravstvena dejavnost nadalje krepiti, da bo še uspešneje prevzemala nadzor nad zdravstvenim stanjem prebivalstva, širila preventivno dejavnost ter zdravljenje in nego bolnikov na domu.

Skupnost otroškega varstva bo v letu 1985 povečala obseg varstva in vzgoje predšolskih otrok z otvoritvijo novih oddelkov otroškega varstva v Sodražici. To dejstvo in pa nevarnost, da bo aktiviranje novega vrtca v Sodražici znatno povečalo stroške dnevnega varstva otrok, bo verjetno zahtevalo povečanje prispevne stopenje.

V letu 1985 se bo moral ustaviti večletni trend zmanjševanja števila upravičencev do denarne pomoči otrokom, ob tem pa bomo nadaljevali s procesom preoblikovanja denarnih pomoči otrokom v funkcionalne oblike pomoči.

Evidentno znižanje življenjskega standarda v letu 1984 in oče, da se bo življenjski standard posameznim kategorijam prebivalstva kljub vsem ukrepom zniževal tudi v letu 1985, zahteva, da socialnemu skrbstvu damo pomembnejše mesto v okviru skupne porabe tudi tako, da bomo povečali sredstva samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva. Ohranili bomo vse sedanje oblike socialne pomoči, zagotoviti pa bomo morali tudi dovolj velika sredstva za redno revalorizacijo skladno z določili samoupravnega sporazuma o uveljavljanju socialno varstvenih pomoči.

V. NALOGE IN USMERITVE NA PODROČJU SPLOŠNE PORABE

Sredstva za splošno porabo na ravni republike in občin se bodo v letu 1985 oblikovala na podlagi tistih virov sredstev iz davčnih stopenj kakor v letu 1984. Izredno veliko zaostajanje proračunskih sredstev za rastjo stroškov in stopnjo inflacije v zadnjih letih je povzročilo, da nekatere občine spričo omejitev, ki izhajajo iz družbenega dogovora o splošni porabi in zveznega zakona ne morejo več zagotavljati z zakonom določenih funkcij. Zaradi tega se bomo zavzemali za poglobljeno proučitev dohodkov in izdatkov vseh občinskih proračunov in diferencirano rast dovoljene porabe proračunskih sredstev v letu 1985 tako, da bodo posamezne družbeno politične skupnosti v enakopravnejšem položaju glede realizacije z ustavo določenih nalog.

S tako opredeljenim konceptom financiranja splošne porabe na nivoju občin bomo ustvarili pogoje za uspešnejše izpolnjevanje prioriteten nalog upravnih in izvršnih organov, pripravo planskih dokumentov in financiranje urbanizma, geodezije, raznih izvedbenih aktov prostorskega dela družbenega plana, itd..

VI. LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

V skladu s srednjeročnim planom bomo v letu 1985 nadaljevali proces krepitve splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite s poudarkom na povečanju aktivnosti družbene samozaščite na obrambnih in še posebej mobilizacijskih ter varnostnih načrtih. Pomembna naloga na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite v letu 1985 bo uveljavljanje zasnov narodne zaščite. Dopolnili bomo organizacijo civilne zaščite na občinskem nivoju in po naseljih. Istočasno pa bomo skrbeli za poplavljanje manjkajoče opreme in izvajali programe izobraževanja. Zavzemali se bomo za odpravljanje slabosti na področju kadrovanja mladine v vojaške šole in visokošolski študij obramboslovja, ki se kažejo v sedanjem nezadovoljivem odzivu.

VII. OSTALI DOKUMENTI ZA REALIZACIJO RESOLUCIJE O POLITIKI DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA

Naloge in ukrepe na posameznih področjih družbenega in gospodarskega razvoja občine bomo lahko izpolnili, v kolikor bodo resolucijske opredelitve konkretizirane in dopolnjene v naslednjih dokumentih:

1. Proizvodni, izvozni, investicijski in finančni plani organizacij družbenega dela
2. Finančni načrti in delovni programi samoupravnih interesnih skupnosti za leto 1985
3. Izhodišča za uresničevanje družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1985
4. Izhodišča za oblikovanje dogovora o izvajanju politike splošne porabe na ravni občin
5. Dogovor o usklajevanju davčne politike občin v SR Sloveniji
6. Odlok o davkih in prispevkih občanov v letu 1985
7. Odlok o proračunu občine Ribnica

Vsi nosilci planiranja so zato dolžni usmeritve, ki izhajajo iz te resolucije, dosledno upoštevati pri pripravi navedenih dokumentov.

Ogrevanje stanovanj

Za ogrevanje stanovanj in družbenih objektov imamo v Ribnici med trgom Veljka Vlahoviča in zdravstvenim domom osem manjših ali večjih kotlovnice za kurjenje z lahkim kurilnim oljem in skupno instalirano zmogljivostjo cca 11 MW.

Za pridobivanje toplotne energije, potrebne za DO Riko in INLES, pa ima INLES kotlarno na lesne odpadke oziroma mazut skupne zmogljivosti 15 MW (7,5 MW — lesni odpadki, 7,5 MW mazut).

Vse navedene kotlovnice so bile zgrajene oziroma rekonstruirane v letih 1975 — 1980, to je v času, ko energetske krize še ni bilo. Kurilne naprave za kurjenje s tekočimi gorivi so bistveno enostavnejše in cenejše od kurilnih naprav na trda goriva. Cenejše je tudi obratovanje teh naprav, ker delujejo avtomatsko in ne zahtevajo stalnega nadzora za razliko od naprav na trdna goriva, ki zahtevajo stalen nadzor.

Za varčno ogrevanje stanovanj in družbenih objektov v Ribnici, ki se oskrbujejo s tekočimi gorivi, je potrebno letno cca 1000 ton kurilnega olja. Za DO INLES in RIKO bi bilo potrebno cca 1400 ton mazuta, če bi z mazutom pridobivali vso potrebno toplotno energijo. Pri sedanjem obratovanju je poraba mazuta le 15% navedene količine, ostalo energijo pa pokrivajo lesni odpadki.

Če bi 1000 ton kurilnega olja nadomestili s trdnimi gorivi, bi potrebovali cca 9000 m³ (12.000 pm) kvalitetnih suhih drv ali pa cca 4.000 ton rjavega premoga srednje kurilne vrednosti. Pri kurjenju premoga bi se pojavile velike količine pepela, 600 do 700 ton in večje količine škodljivih snovi v dimnih plinih.

Navedeni podatki kažejo, da je preureditev obstoječih kotlovnice iz tekočih na trdna goriva v samem nase-

lju Ribnice težko izvedljiva. Pojavile bi se težave zaradi pomanjkanja skladiščnih prostorov za gorivo, premajhni objekti sedanjih kotlovnice, potrebne so druge naprave za čiščenje dimnih plinov.

Perspektiva je samo izgradnja sistema daljinskega ogrevanja, na katerega bi se lahko priključila večina potrošnikov toplotne energije. Gradnja takšnega sistema bi potekala etapno. Najprej bi bilo potrebno zgraditi vročevodno cevovodno omrežje med

naseljem Trga Veljka Vlahoviča in Zdravstvenim domom ter začasno priključiti le tega na kotlovnico INLES. Pogoji za povezavo vročevoda na kotlovnico INLES bi bila izgradnja druge faze kotlovnice, to je vgradnja kotla na lesne odpadke ali trdna goriva, zmogljivosti 7,5 MW.

Pred nadaljnjim širjenjem vročevodnega omrežja in priključevanjem novih objektov bo potrebno zgraditi novo kotlovnico zmogljivosti 15 do 20 MW. Kotlovnic — toplarna — naj bi

bila prilagojena predvsem za kurjenje premogom in drvni. V slučaju, da bi v bližini potekal plinovod, bi bil alternativni vir lahko tudi plin. Primerna lokacija toplarne bi bila med Rikom in pobočjem Male gore. Toplarna naj bi delovala v povezavi s kotlovnico INLESA.

Po izgradnji celotnega toplovodnega sistema vključno z novo kotlovnico ni pričakovati bistvenega znižanja stroškov ogrevanja, pač pa bi bilo ogrevanje zanesljivejše, saj ne bi bilo odvisni od uvoženega energetskega vira, to je lahkega kurilnega olja.

Samoupravna interesna skupnost za energetiko Ribnica

V Riku TOZD Loški potok so skonstruirali stiskalnico za žaganje (briketirko). Odpadno žaganje stisne v lične brikete, ki so odlično kurivo. V TOZD Inles v Loškem potoku imajo eno teh stiskalnic, v Riku v Loškem potoku pa te brikete s pridom uporabljajo (poleg drv) za ogrevanje. Drugega kuriva ne rabijo. Ta izdelek je nedvomno perspektiven.

Vzdrževanje stanovanj

Stanarine kot poglavitni vir sredstev za vzdrževanje in obnavljanje stanovanjskega sklada že leta zaostajajo oziroma ne dosega svoje realne vrednosti. Poleg nekaterih brez dvoma manj pomembnih razlogov je ta najpomembnejši za slabo vzdrževanje, velikokrat tudi propadanje družbenih stanovanj.

V občini Ribnica imamo cca 500 družbenih stanovanj, od katerih je samo cca 100 starejših od 20 let. Po tem podatku bi lahko sklepali, da imamo sorazmerno nov stanovanjski fond, ki ne zahteva prevelikih vzdrževalnih del, predvsem ne na področju investicijskega vzdrževanja.

V letu 1984 bo v Samoupravni stanovanjski skupnosti zbranih 7.873.000 din stanarin. Od tega zneska predstavlja cca 50% amortizacija, cca 36% pa se porabi za investicijsko in tekoče vzdrževanje. Znesek je brez dvoma premajhen, zato se predvideva, da bi se v bodoče namenilo vzdrževanju tudi del sredstev, ki jih sedaj namenjamo novogradnji. Z ozirom na sorazmerno zadovoljivo raven števila stanovanj v občini in dejstvo, da stanovanjskega primanjkljaja praktično nimamo, taka preusmeritev ne bo problematična.

Dosedanji razpoložljivi viri sredstev za vzdrževanje družbenih stanovanj so zadoščali komaj za najnujnejša vzdrževalna dela, predvsem na strehah in fasadah starejših objektov. S tem smo predvsem preprečevali propadanje teh stavb ter zagotavljali njihovo funkcionalno uporabnost. Poleg tega so se združevale in obnavljale investicije v stavbah. Ta popravila so izredno zahtevna in draga, saj so urne postavke delavcev na teh delih za 100% večje od normalnih. Ravno ta popravila pa so največkrat posledica neodgovornega odnosa stanovalcev do družbene lastnine. V ka-

nalih so velikokrat odpadki, ki sodijo v kontejner, nikakor pa ne v kanalizacijo.

Omenili smo, da je naš stanovanjski sklad sorazmerno nov. To pa ne pomeni, da na njem ni potrebnih večjih vzdrževalnih del. Največ stanovanj smo gradili v času, ko je bila energija zelo poceni, zato so v vseh nekoliko starejših stavbah izolacije izredno slabe ali jih sploh ni. Prav tako ne odgovarjajo današnjim zahtevam predvsem pa današnji ceni energije vgrajeni elementi stavbnega pohištva. Ravno tovrstnemu vzdrževanju bo potrebno v bodoče nameniti največ pozornosti in predvsem denarja.

Poseben problem pri vzdrževanju stanovanj predstavlja sam izvajalec. Gradbene organizacije v občini nimamo, zato smo pogodbeno vezani z organizacijo iz Kočevja. Do sedaj je ta dela opravljala Komunala Kočevje, v letošnjem letu pa je dela prevzel Zidar Kočevje. Poleg visokih urnih postavk izvajalca dela podraža še izgubljeni čas ter prevozi delavcev do naših objektov.

Tudi na področju hišne samouprave se ne moremo preveč pohvaliti, razen določenih izjem. Predsedniki hišnih svetov v obeh naseljih so letos močno obremenjeni s problemom ogrevanja zaradi velikih podražitev kurilnega olja, tako da je skoraj vsa pozornost in delovanje usmerjeno na to področje.

Na območju občine Ribnica je ustanovljenih 33 hišnih svetov in dva sveta naselij, ki poslujejo na podlagi zakona oziroma statuta, ki ga ima vsaka skupnost stanovalcev ter poslovnika. Sama aktivnost v posameznem objektu je v veliki meri odvisna od aktivnosti predsednika hišnega sveta in njegovega načina pristopa do določenih primerov.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ribnica

Štipendije na »rešet« in kaj je na njem ostalo?

Politika štipendiranja je eden najpomembnejših členov načrtnega pridobivanja kadrov za potrebe združenega dela. Pri tem pa razlikujemo v glavnem dve vrsti štipendij in sicer: kadrovske štipendije in tako imenovane štipendije iz združenih sredstev ali kot jih pogosto imenujemo socialne štipendije. Za prve je značilno, da jih razpisuje združeno delo s svojimi pogoji, ki niso vezani na materialno stanje družine prejemnika štipendije. Za pridobitev štipendije iz združenih sredstev pa je materialno stanje družine prejemnika štipendije bistvenega pomena, saj se na osnovi tega ugotavlja upravičenost štipendije in njena višina.

Upravičenost ali neupravičenost, večja ali manjša štipendija pri posameznikih je bila velikokrat tema razgovorov in hude krvi tako dijakov kot tudi njihovih staršev in okolja. Vse te pripombe in negotovanja so v zadnjih letih vzpodbudile k razmišljanju tudi nekatere politične forume, o teh problemih je bilo večkrat slišati tudi na zasedanjih zborov skupščine predvsem s strani delegatov ZSMS. Vse to je vzpodbudilo občinski odbor za podeljevanje štipendij iz združenih sredstev, da objavi celoten spisek prejemnikov štipendij iz združenih sredstev v eni izmed letošnjih števil glasila »Rešeto«. Odmev na objavo je bil po pričakovanju velik, saj se o tem razpravljalo na različnih za to primerenih in neprimerenih mestih. V vseh krajevnih skupnostih pa so bile formirane tudi ustrezne komisije, sestavljene iz predstavnikov vaških odborov, krajevne samouprave ter predstavnikov DPO z namenom objektivno oceniti, kdo jo je upravičen in kdo ne, komu jo povečati in komu zmanjšati, pri kateremu proslu je potrebno dodatno preveriti podatke o materialnem stanju v družini. Pripomb s strani komisij po KS ni manjkalo, čeprav vse komisije svojega dela niso dosledno in kvalitetno opravile.

Že je kazalo, da bo pred odborom za štipendiranje samo še lažje delo, saj bi bilo moč na osnovi vmesnih pripomb dokaj objektivno razdeliti in določiti višino štipendij proslcem in neupravičene zahtevke celo zavrniti. Izkazalo se je, da je zaradi besedne formulacije v predpisu, ki to ureja, odbor zaenkrat brez moči, saj predpis ne določa, da bi se mnenje komisije KS moralo uporabiti kot eden izmed kriterijev za podelitev, pač pa določa le, da se lahko, kar v vsakem sodnem sporu pomeni izgubo tožbe za skupnost, ki razpolaga s sredstvi za podeljevanje štipendij iz združenih sredstev. Takih primerov pa v naši širši skupnosti ni malo. Občutek namreč je med člani odbora zastavljal vprašanje smiselnosti obstoja občinskega odbora za podeljevanje štipendij iz združenih sredstev.

Vendarle pa vsa tako široko zastavljena akcija ni splavala po vodi, saj so kakršne koli spremembe težko izvedljive samo pri starih štipendistih, ki so štipendijske pogodbe podpisali za

celotno obdobje šolanja v preteklih letih, medtem ko se bodo za vse nove štipendiste lahko upoštevale vse pripombe in se v vseh spornih primerih pogodb do nadaljnjega ne bo sklepalo oziroma pogodbe se bodo sklenile šele, ko bo neizpodbitno dokazana njihova upravičenost. Vzporedno ob tem je nujno na ustrezne republiške organe posredovati zahtevo, da se sproži postopek za spremembo predpisa tako, da za »oviralni lahko« nadomesti z »zavezujočim mora«, ki bo mnenja ustreznih komisij pri krajevnih skupnostih uvrstil med enakovredne kriterije za podeljevanje štipendij.

Štipendije iz sklada združenih sredstev so namenjene tistim, ki si niso mogli zagotoviti ustrezne kadrovske štipendije in ki jim zaslužek staršev ne omogoča enakopravnih možnosti šolanja, torej imajo izrazito socialni značaj, nikakor pa ne morejo in ne smejo postati vir neupravičenega dohodka, ki pogosto roma na hranilne knjižice za nakup avtomobila ali »bale« ali pa omogoča vzgojno neprimerno lagodno življenje posameznikom. Po naših grobih ocenah glede na zbrane pripombe bi z uspostavitvijo »štipendijskega reda« prihranili tudi precej sredstev, ki bi jih v današnjih stabilizacijskih časih marsikje lahko koristno porabili, zato smatramo, da začeta akcija še zdaleč ni za ključna.

V delu posameznih komisij po KS pa se je pokazala tudi izredna kritičnost, odkritost in pripravljenost ljudi, da se spoprimejo z vsemi nepravilnostmi, ki nas obkrožajo. Pripombe so pokazale tudi na nekatere posameznike, ki so očitno skregani z vsakršno moralno, saj so od skupnosti pripravljeni izvleči vse, vanjo pa so pripravljeni vložiti bore malo ali ničesar. Pri tem ne izbirajo poti.

Naše rešeto bi zato moralo še naprej rešetati, da bo na njem ostalo samo to, kar zasluži, vse ostalo pa bi moralo pasti skozenj.

JANEZ MIHELIC

Inles Ribnica RAZPIS dodatnih štipendij

Smer Naziv poklica	zahtevna stopnja strokovne izobr.						
	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
LESNA							
— lesar			5				
— lesar širokega profila			10				
— lesarski tehnik				15			
— inženir lesarstva							
(tehnična predizobrazba)					1		
— diplomirani ing. lesarstva						2	
KOVINARSKA							
— STROJNA							
— preoblikovalec in spajalec kovin			4				
— strojni tehnik				2			
— monter in upravljalec energetskih naprav			2				
— vzdrževalec vozil in strojev			2				
— dipl. ing. strojništva						5	
ELEKTROTEHNIŠKA in RAČUNALNIŠTVO							
— elektrifikar-energetik			1				
— elektrotehnik-energetik				1			
— elektrifikar-elektronik				1			
— elektrifikar-elektronik			2				
— elektrotehnik-elektronik				2			
— računalniški tehnik				1			
— dipl. ing. elektro						5	
KEMIJA							
— kemijski tehnik				4			
— dipl. ing. kemije						1	
GRADBENIŠTVO							
— gradbeni tehnik				1			
— dipl. ing. gradbeništva						1	
FIZIKA							
— tehnična						1	
VŠOD							
— proizvodna (tehnična predizobrazba)				3	4		
— računalniška						1	
— kadrovsko-izobraževalna						2	
PROMET IN ZVEZE							
— voznik		3					
EKONOMSKA							
— ekonomski tehnik				2			
— dipl. ekonomist						7	
DRUŽBOSLOVNA							
— upravni tehnik				2			
PRAVNA							
— gospodarsko-pravni						1	
— zunanja trgovina						1	
VIŠJA UPRAVNA							
— odd. za statistiko in avtomatsko obdelavo podatkov					1		
— splošni oddelek					2		
VIŠJA ŠOLA ZA SOCIALNE DELAVCE							
— kadrovsko socialno delo					1		
VIŠJA TEHN.							
VARNOSTNA ŠOLA GOSTINSTVO					2		
			1				

Kandidati, ki jim je eden od omenjenih poklicev cilj in delo v izbranem poklicu veselje, lahko oddajo vloge do 31. 1. 1985 na naslov INLES — industrija stavbnega pohištva Ribnica — organizacijsko splošni službi. Kandidati morajo prijaviti oz. vloge (obr. DZS 8,40 — vloga za uveljavljanje socialno varstvenih pravic) priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo,
- overjen prepis oz. fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo višješolske ali visokošolske OZD o opravljenih izpitih.

INLES RIBNICA
Organizacijsko splošna služba

Za dovolj kvalitetne vode

O vprašanjih in problemih vodopreskrbe v naših krajih pogosto razpravljamo in marsikje so razprave o tem burne in težke. Spomnimo se lanskih celoletnih razprav o pitni vodi na območju Dolenjih Lazov, Brež, Jurjevice, še kakšno leto nazaj na območju Dolenje vasi itd. Voda je pač tista dobrina, brez katere ni mogoče živeti in zagotoviti si jo moramo prej kot kaj drugega. Zgodovina naših petih občinskih in cele vrste lokalnih samopriskupkov dovolj potrjuje to, saj smo prav na tak način reševali ali vsaj pomagali reševati v marsikaterem kraju problem preskrbe z vodo. Vemo tudi to, da smo pri preskrbi z vodo pogosto bolj pripravljeni sodelovati in ne le zgolj zahtevati rešitev od nekoga, ki mu pravimo »družba«.

Večji del ribniško kočevskega območja ima glede preskrbe z vodo na »vesti« delovna organizacija Hydrovod Kočevje kot izvajalec, po svojem interesu pa združujemo svoje uporabniške želje, načrte in možnosti v medobčinski interesni skupnosti za vodopreskrbo. Hydrovod gospodari z regionalnim vodovodom in vrsto manjših lokalnih vodovodnih sistemov na območju obeh občin, nekateri lokalni vodovodni sistemi pa so še vedno v upravljanju krajevnih skupnosti, vaških oz. režijskih odborov, odvisno od tega, na kakšen način in kdaj je bil sistem za vodopreskrbo grajen.

Spomnimo se, da so se zametki našega regionalnega vodovoda pričeli snovati pred dobrimi petindvajsetimi leti kot posledica spoznavanja, da so v tistem trenutku bili že izčrpani vsi dotlej uporabljeni vodni viri. Svoje je zahteval tudi razvijajoči standard, ki ga ni bilo več mogoče napajati iz obstoječih hišnih vodnjakov. Urejeno je bilo zajetje v Obrhu, iz katerega so dobili vodo območje Dolenje vasi in Ribnice, zgrajen je bil cevovod do Kočevja (gradila ga je lokalna mladinska delovna brigada).

Večji del vodnih virov za napajanje regionalnega vodovoda je ob vznožju Velike gore v ribniški občini (razen manjših izvirov na kočevski strani Ja-

snice), to so Obrh, Izver in Podstene. V zadnjem desetletju je bilo na razširitev regionalnega vodovoda veliko storjenega, urejeni sta bili zajetji Izver in Podstene, zgrajen cevovod do Ribnice, opravljene so tudi prve natančnejše raziskave perspektivnih vodnih virov. Povedati pa je tudi treba, da se je tudi izredno povečala poraba vode — živahna stanovanjska gradnja, razvoj industrije, kmetijstva ipd.

Raziskave vode so tudi pokazale, da so naši vodni viri pretežno oporečni, to pa pomeni, da samo s kloriranjem kvalitete vode ni mogoče izboljšati. Nujne bi bile čistilne naprave, kar pa je izredno draga zadeva.

Interesna skupnost za vodopreskrbo in DO Hydrovod sta že pred časom naročila posebno študijo o razvojnih možnostih vodopreskrbe tja do leta 2020, ki je med drugim pokazala, da imamo v bistvu dovolj vode, le izkoriščanje in predvsem oplenitvenje (prečiščevanje) je izredno drago. Seveda pa načrtovanje bodočega razvoja vodopreskrbe na našem območju brez vsklajenega načrtovanja z vsemi ostalimi dejavniki ni možno oziroma smiselno. Urbanisti npr. brez težav načrtujejo tak ali drugačen tempo stanovanjske gradnje, ki brez zagotovljene preskrbe z vodo ne bo uresničljiv. V SIS za vodopreskrbo pa je tudi že prevladalo spoznanje, da sama skupnost s svojimi denarnimi viri niti približno ne bo kos zahtevanim nalogam. Nujno bo torej v prihodnje celotno komunalno načrtovanje ne le vsklajevati, pač pa verjetno tudi ustrezno združevati denar. Po štirih letih starih predračunih za razvoj vodopreskrbe do leta 2020 bi namreč morali v našem območju odšteti kar 40 milijard dinarjev, koliko to velja po današnjih cenah in koliko bo to čez deset ali dvajset let, lahko samo ugibamo.

V interesni skupnosti za vodopreskrbo (samoupravne sporazume o ustanovitvi skupnosti na osnovi nove zakonodaje smo v našem uporabniških sredinah nedavno obravnavali in sprejemali) se zavedajo pomembnosti in odgovornosti pri načrtovanju pri-

hodnjega razvoja te dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Delo pri pripravi dokumentov bo potekalo usklajeno in povezano z obema samoupravnima skupnostima za cestno in komunalno dejavnost v občinah.

V tem obdobju bo vsa pozornost namenjena izključno iskanju takih vodnih virov, ki naj bi v prihodnje zagotovili črpanje in distribucijo kvalitetne vode. Tako bo raziskava vodnih virov, ki bo zaključena v letu 1987, dokončno pokazala, s kakšno vodo in v kakšnih količinah bi v prihodnje lahko razpolagali.

V tem obdobju bo potrebno zagotoviti pospešeno rekonstruiranje tistih odcepih vodovodov, ki so dotrajani in katerih propustnost je glede na urbanizacijo premajhna. Predvsem sta tu pomembni obe občinski središči Kočevje in Ribnica. Zadovoljivo pa bo potrebno rešiti tudi območje KS Loški potok in KS Draga.

Sistem oskrbovanja mesta Kočevje in obrobni vasi naj bi temeljil na obeh vodnih virih. Dosedanjemu sistemu preskrbovanja iz Blat se naj bi pridružil sistem oskrbe iz Slovenske vasi, kjer bi, če bo kvaliteta vode boljša, postopoma povečali črpanje vode na blizu 50 l/s in s tem vključili v to preskrbo KS Stara cerkev, severozahodni del Kočevja in del KS Šalka vas.

Rekonstrukcijo cevovodov je potrebno izvesti tudi v sami Ribnici in s tem zagotoviti dovolj kvalitetne vode iz zgornjega področja potoka Bistrica v KS Sodražica. To področje, ki je bogato z vodo, bo tudi v prihodnje ostalo oskrbovalno območje za občino Ribnica. Z izvirtnimi, ki jih bi opravili na podlagi raziskav vodnih virov, bi po predvidevanjih Geološkega zavoda lahko načrpali blizu 170 l/s vode. Te količine bi zadostovale za potrebe prebivalstva občine Ribnica za daljše obdobje.

Plan vodopreskrbe do leta 2000 in 2020 predvideva postopno rešitev preskrbe z vodo. Ta plan je bil sprejet v obeh občinskih skupščinah. Finančni del ni bil zagotovljen. Za izvrševanje nalog na področju vodopreskrbe bo potrebno v tem obdobju zagotoviti sredstva. Količina vode, ki se trenutno črpa, zadovoljuje potrošnjo. Kvaliteta vode pa je ob deževju slaba in je za pitje neprimerna. Zato bo prvenstvena

naloga zagotoviti na podlagi raziskav kvalitetno vodo v zadostnih količinah za obe občini.

Posebno skrb bo potrebno nameniti trajni zaščiti zbirnih območij podtalnice in samim vodnim virom. Tako bo potrebno za vse lokalne vodovode zaščititi območje izvirov in poskrbeti za učinkovitejši nadzor nad onesnaževanjem ožjega območja izvira. Če bo analiza kvalitete vode iz vrtnice v Slovenski vasi dobra, bi podobno vrtno izdelali tudi v Blatah in v Livoldu. Blate naj bi tudi v prihodnje ostalo glavno črpalnišče za področje Kočevja in Ribnice.

Za učinkovitejšo vodopreskrbo bo potrebno v prihodnje reorganizirati samo organizacijo v smislu vodopreskrbe, hkrati pa zagotoviti tudi ekipo za izvajanje investicijskih del in rekonstrukcij na vodovodu.

Z uvedbo UKW postaje v glavnem črpalnišču bi popolnoma avtomatizirali črpanje vode. Preko zapisa na trak bi imeli celoten vpogled v delovanje črpalnišča. Z usposobitvijo črpalnišča v Slovenski vasi bi izpopolnili in avtomatizirali črpanje vode tudi v tem črpalnišču.

Registrirane vodne vire, ki so z vidika preskrbe zanimivi, bi zaščitili in pripravili na potrebno črpanje v prihodnosti brez kakšnih večjih vlaganj v raziskave same kvalitete vode. Potrebna bodo sredstva za izpeljavo tega načrta, ki pa jih delovna organizacija Hydrovod nima.

Oskrbeti vsa naselja v obeh občinah s pitno vodo iz vodovodov, ki bo tudi stalno kontrolirana, pa tudi v obdobju do leta 2000 ne bo možno. Gradnja vodovodov se hitro draži in vlagati sredstva v vodovode, ki nimajo perspektive z vidika večje oskrbe, je neekonomično in drago. Potrebno pa bo zavarovati vodne vire in jih zaščititi za potrebe SLO.

Načrtovano je tudi črpanje kvalitetne pitne vode iz podtalnih virov. Posamezna sondiranja so pokazala, da je globoko pod površjem dovolj zdrave vode in v Hydrovodu prav zdaj načrtujejo vsaj eno ali dve vrtni na območju Sodražice in Loškega potoka. Le zbrati je treba dobrih sedem milijonov dinarjev, kasneje bo zadeva, ki je nujna že zdaj, bistveno dražja in še težje izvedljiva.

F. G.

Vodovod Jurjevica

Sredi julija letos so se Dolenji Lazi dokončno priključili na regionalni vodovod Kočevje—Ribnica. Pričakovati je bilo, da bosta odslej vasi Jurjevica in Breže imeli dovolj vode, vendar se to ni zgodilo. Tretjina porabnikov teh dveh vasi še vedno trpi pomanjkanje, ali občasno pomanjkanje vode, zlasti v sušnih dneh. Zato se vrstijo intervencije posameznikov na KS Ribnica, naj kaj stori, da bodo vsi krajani imeli vodo.

Idejni projekt, ki ga je izdelal Hydroinženiring, predvideva celotno rekonstrukcijo vodovodne napeljave, ki je ponekod stara tudi 80 let, in zgraditev dodatnega rezervoarja v Kotu. Po tem načrtu bi vsi porabniki omenjenih vasi imeli dovolj vode. Zato je KS avgusta letos sklicala najprej sestanek s krajani Jurjevica in Brež, ki je bil številčno dobro obiskan. Krajani so bili seznanjeni, kakšne obveznosti jih čakajo: lastniki priključkov so dolžni plačati individualne priključke z vsem potrebnim materialom in vodomero, cena takega priključka z nekaj metri cevi znaša v oktobru 84 okrog 17.000,00 din. Prav tako so lastniki dolžni opraviti izkop za lastni priključek ter izkop glavnega voda, kjer stroji ne morejo blizu. Ob glasovanju za rekonstrukcijo je prišlo do nekaterih incidentov, zato sestanek ni bil uspešen. Prav tako zaradi nesklepčnosti nista bili uspešni dvakrat sklicani skupščini KS v oktobru, ko naj bi sprejeli sklep o razpisu referendumu za rekonstrukcijo vodovoda, in sicer za vasi Jurjevica, Kot, Breže, Male Vinice in Ravni dol, kajti Hydrovod ne more prevzeti tega vodovoda v upravljanje, če ne bo rekonstrukcija opravljena v vseh omenjenih vaseh. Rekonstrukcija od zajetja pa do Brež bi KS stala približno 1,5 stare milijarde.

KS sama ne more nositi bremena organizacije in izvedbe vodne preskrbe za vse kraje, če ji ne bo pomagala širša družbena skupnost in predvsem krajani sami. Laično reševanje problema, ki poteka že nekaj let, ni obrodilo sadov, zato KS vidi edino rešitev v tem, da celotno rekonstrukcijo in odgovornost za zadostno količino vode vsem krajanom prevzame strokovna organizacija Hydrovod Kočevje—Ribnica.

D. Polovič

Fotografija sicer nima direktne zveze z vodopreskrbo, vključuje pa se v drugo veliko akcijo na našem območju, urejanje vodotokov zaradi preprečevanja tradicionalnih poplav v Ribniški dolini. Na sliki je potok Ribnica v Prigorici, kadar je v strugi nekaj več vode. Še malo več pa pomeni poplavo in velike škode na zgradbah in na poljih. Načrtovana izgradnja akumulacijskega jezera nad Prigorico naj bi osušila vedno bolj zamočvirjena polja, na katerih bi lahko pridobivali bistveno več hrane kot sedaj.

OKROGLA MIZA O KULTURI

Kako do kvalitetnih premikov

Če hočemo na kratko, poročevalsko zajeti vse, kar smo govorili in doživljali v dveh debelih urah tistega petkovega večera 26. oktobra, potem moramo posneti mleku smetano, kakor se temu reče.

Približno 25 ljudi, med njimi skoraj nikogar, kises kulturo ne bi na kakršenkoli način ukvarjal, se je udeležilo razgovora na temo Kultura v ribniški občini. Začetne formalnosti je opravil ribniški kulturni animator Stane Kljun, ki je, sicer popolnoma neobvezno, naštel nekaj aktualnih vprašanj, na katera bi lahko ob tej priložnosti odgovorili ali vsaj poskušali odgovoriti.

Diskusijo smo pričeli z enim od najbolj kvalitetnih kulturnih dogodkov v ribniški dolini, likovno kolonijo, z vprašanjem, ali je ta ribniškemu človeku sploh potrebna, kaj in če sploh kaj bi se moralo tu spremeniti in kako jo

tisti, katerim je pravzaprav namenjena, sprejemajo. Likovna kolonija je bila rdeča nit skozi ves večer, saj so se govorci vseskozi vračali k njej in izhajali iz nje. Med nami sta bila tudi dva likovna ustvarjalca, stara znanca likovne kolonije, Stane Jarm in Jože Centa, ki sta ta kulturni dogodek ovrednotila iz svojega ustvarjalčevega stališča. O približevanju likovne kolonije in vsega, kar v njenem okviru nastane, ljudem, se je razvilo dvojje gledišče:

na eni strani tradicija ribniške doline in ribniškega človeka, na drugi pa približati se ribniškemu človeku (ali kateremukoli) takšnemu, kakršen je danes. Razpravljali smo tudi o tem, ali je sedanjí razstaveni prostor — Petkova galerija v ribniškem gradu, primeren, ali pa bi morali poiskati prostor, ki bi bil bližje središču Ribnice, da bi si tako lahko ogledovali razstave tudi ljudje, ki so samo priložnostni obiskovalci Ribnice.

Glede na ugotovitev, da so v Ribnici vse kvalitetne kulturne prireditve zelo slabo obiskane in da je težko dobiti ljudi, ki bi se želeli ukvarjati z amatersko kulturno dejavnostjo, smo si zastavili vprašanje, kaj naš človek pravzaprav potrebuje, želi, pričakuje na tem področju. Ugotovljenih je bilo nekaj pomembnih gibal, ki bi to stanje lahko spremenili: vzgajati mladega človeka že od otroštva naprej, da bo znal kulturne dobrine sprejemati in jih vrednotiti; osredotočiti kulturna dogajanja na določena obdobja v letu, ko ima delovni človek čas za ogled kulturne ponudbe; spet organizirati festival različnih kulturnih prireditev v poletnem času, kakršnega smo pred dvajsetimi leti že imeli in je pomenil za Ribnico veliko kulturno doživetje;

razen likovne kolonije bi lahko imeli v Ribnici še literarno in glasbeno kolonijo; posvetiti večjo skrb proslavam in izbiri filmov kot najpogostejši kulturni ponudbi. Kadrov, ki naj bi vodili v Ribnici amatersko dejavnost, je zelo malo ali pa jih skoraj ni. Tudi to je odraz stanja kulturne dejavnosti v občini.

Naštetega je veliko, še več pa je ostalo nedorečenega. Na nekatera vprašanja smo odgovorili, drugod pa še tipamo v temi. Podoba kulturnega stanja v občini sestavljamo po koščkih in upamo, da jo bomo znali tudi videti takšno, kakršna je, in jo spremeniti tako, da bo živela z nami in mi z njo.

Vesna Postrak

Za razvoj amaterske kulture

Delavska univerza na novi poti

Stanja, v katerem je Delavska univerza Ribnica že nekaj let in vzrokov za to v tem prispevku ne bi ponavljali. Menimo namreč, da so več ali manj znani. Torej želimo le prikazati glavne aktivnosti, ki smo jih že podvzeli ali so v teku.

1. Glede na pomanjkjivo samoupravno ureditev smo pristopili k pripravi in postopnem sprejemanju potrebnih samoupravnih aktov in zagotovitvi samoupravne funkcije.

2. Ker ni bilo konkretno zahtane programske usmeritve in ne znanih konkretnih potreb po vrsti izobraževanja, smo navezali stike z vsemi koristniki, da bi te potrebe skupno opredelili in tako začrtali programske in delovne cilje Delavske univerze za prihodnje leto.

3. Zaradi neugodne materialne in finančne situacije Delavske univerze smo skupaj z odgovornimi dejavniki v občini (DPS, DPO in ZD) pristopili k razreševanju tega problema. Le-ta je namreč v tem času ključnega pomena, da se ustvarijo pogoji za pričetek izvedbe osnovne funkcije t. j. izobraževanje!

4. Ob razreševanju te problematike pa smo sočasno pristopili k programiranju in izvedbi neposredne izobraževalne skupnosti. Tako smo že pričeli z usposabljanjem na obrambno zaščitnem področju (civilna zaščita), zadovoljevanju osebnih potreb občanov (šivanje in krojenje). Z združenim delom (RIKO) smo v dogovoru za izvedbo funkcionalnega usposabljanja in usposabljanja za delo ipd.

V sodelovanju z DPO in Klubom samoupravljalcev pripravljamo programske zasnove družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja za samoupravno udejstvovanje za leto 1985.

Za zaključek lahko zapišemo (kot je že uvodoma poudarjeno), čeravno smo navedli samo najosnovnejše aktivnosti, pa vendar menimo, da so te porok za doseg konsolidacije Delavske univerze Ribnica. Pri tem moramo vedeti, da njih realizacija ni odvisna samo od Delavske univerze (zlasti v tem trenutku), temveč tudi od drugih dejavnikov v občini.

Peter Zorko

Zadnje mesece se je v Ribnici zvrstila vrsta zanimivih kulturnih prireditev. Res je večino le-teh zasenčila tradicionalna likovna kolonija, ki pa je samo v jesenskem času omogočila tri kvalitetne likovne razstave: slikarski del likovnega srečanja septembra, kiparski del v oktobru in prenovljeni Petkovi galeriji in koncu novembra razstava del kiparja Petra Černeta, udeleženca lanske kolonije.

Živahno pa je bilo tudi na drugih področjih, tako pri gostovanjih kot pri domači amaterski kulturni ustvarjalnosti. Domačemu kulturnemu

utripu je dal svojski pečat jubilejni (10-letnica) koncert noneta Vitre, kistamu kot gosta pomagala praznovati Tržaški oktet in oktet Donit.

V organizaciji zveze kulturnih organizacij pa sta bila zadnje čase kot nadaljevanje okrogle mize o kulturi še dva regionalna posveta. Najprej so se zbrali kulturni delavci iz občin Ribnica, Kočevje in Grosuplje k razgovoru o vprašanjih in nadaljnjem razvoju amaterske gledališke in lutkarske dejavnosti v naših krajih, nekaj kasneje, konec novembra, pa še kulturniki iz vseh občin na temo glasbenega poustvarjanja. Pri obeh razgovorih, v katerih so sodelovali tudi predstavniki zveze kulturnih organizacij Slovenije, je bilo ugotovljeno dejansko stanje na področju gledališke, lutkovne in glasbene dejavnosti pri nas. Če odmislimo nenehno tarnanje kulturnikov nad premajnimi denarji so osnovni problemi povsod ali prostor ali mentorji ali sodobnejši pristopi ali vse to in še kaj drugega. Ugotovljena pa je bila, to je treba povedati, dovolj visoka pripravljenost dokajšnjega števila ljudi, predvsem mladih, za sodelovanje v kakršnikoli obliki kulturnega poustvarjanja. Le pravilno je treba stvari organizirati, zgrabiti na pravem koncu, premakniti voz z mesta, potem nekako gre. Za to pa so potrebni usposobljeni, predvsem pa z entuziazmom prepojeni in za kulturno delo zagreti mentorji.

Na osnovi dosedanjih razgovorov bodo poskušali za vse tri občine za omenjena kulturna področja osnovati posebne odbore, pripraviti delovne programe in na prihodnjih srečanjih izmenjati izkušnje.

F. G.

Za nadaljnji razvoj kulturnega delovanja na podeželju malo spodbudna slika. Kulturni dom v Zapotoku, na ozemlju KUD dr. Ivan Prijatelj, gostuje v zadruženem domu, v katerem je še trgovina in stanovanje. Pred leti (dolgo je že tega) je bila kulturna dejavnost v tem koncu ribniške občine hudo razgibana — pevsko, dramska dejavnost in še kaj. Ljudje so radi prihajali skupaj, pripravili prireditve, bili zadovoljni. Sedaj je od vsega bore malo. Tudi tisto, kar je bil nekoč kulturni dom, trenutno ne zasluži tega imena. Zadnja leta sicer poskušajo mladi iz kulturnega društva in ob več kot skromni pomoči kulturne skupnosti urediti prostor vsaj za silo, pa ne gre. Bodo prihodnja leta v skrbi za investicijske dinarje v kulturi kaj manj sušna? Kdo ve! Toda večina kulturnih domov v občini je potrebna temeljitih posegov, sama Ribnica ga pa niti nima.

Inles v izvozu: naskok na 4,6 milijona dolarjev

Doslej smo v občini že večkrat razpravljali o nadaljnjem konceptu lokalnih sredstev obveščanja, našega občinskega glasila Rešeto in tovarniških časopisov. Tiskani glasili z občasnimi izhajanjem imata le Inles in Riko, Donit, gozdarstvo, BPT, Saturnus, Evrotrans pa uporabljajo glasila svojih matičnih organizacij s sedežem izven naše občine.

Eden od dogovorov podrobneje opredeljuje tudi sodelovanje uredništva treh občinskih glasil. Rešeta, Naše vezi in Našega obveščevalca. V prejšnji številki Rešeta smo povzeli več novic in fotografij iz Rikovega časopisa, tokrat povzemamo za širši krog bralcev zanimivejše stvari iz Inlesove Naše vezi,* ki bo izšla pred koncem leta. Pa tudi sicer smo precej prostora današnjega Rešeta namenili prav lesni industriji v zvezi s preskrbo z osnovno surovino — hlodovino. Ne nazadnje — tudi naslovnik te številke je sposojena iz fotomateriala Naše vezi.

V uvodnem članku noveletne Naše vezi predsednik kolektivnega poslovnega organa (KPO) Inles Mirko Anzeljc razmišlja o iztekajočem letu, katerega ocenjuje kot enega najuspešnejših v zadnjih treh letih. Sodi, da je Inles kljub dokaj zapletenim ekonomskim razmeram v državi trdnin dobro stoječa delovna organizacija. Doseđani podatki kažejo, da bo letos v delovni organizaciji dosežena in presežena planirana proizvodnja. Vsi tozdi bodo izpolnili proizvodne načrte razen Javora, ki pa je bil precejšen del leta v rekonstrukciji. Izpolnjuje se tudi načrt prodaje, saj (citiramo) »dohodek se ustvari šele tedaj, ko izdelek prodamo končnemu kupcu in dobimo od njega tudi plačilo.« Seveda pa bo kupec blago kupil in plačal, če bo zadovoljen s kvaliteto in s ceno, da o roku dobave niti ne govorimo.

Inles se vedno bolj uveljavlja tudi v izvozu, pri čemer še posebej velja poudarjati pomen kvalitete, rokov dobave in seveda cene. Kot največji uspeh v tem letu pa tov. Anzeljc ocenjuje podatek, da so letos uspeli v primerjavi z lanskim letom povečati obseg proizvodnje po količini kar za 18 odstotkov, za 12 odst. pa je povečana delovna storilnost.

Kljub vsemu pa po učinkovitosti še vedno zaostajajo za razvitimi lesnimi tovarnami v svetu (pa ne samo v Inlesu!). Preračunano je letos vsak Inlesov delavec izdelal približno 500 oken Inovak; kolikšne so v naši storilnosti še rezerve, pove podatek, da v podobni ameriški tovarni delavec naredi letno 1000 finaliziranih oken!

Povečanje proizvodnje in povečanje delovne storilnosti v tem letu sta dva osnovna razloga, ki sta vplivala, da se je povečal tudi dohodek za več kot 70 odst., akumulacija pa za več kot 350 odst. v primerjavi s prvimi devetimi meseci lani.

Tudi prihodnji razvoj naj bi temeljil predvsem na lastnih prizadevanjih, delu, povečevanju storilnosti, večjem izvozu, domiselno opredeljenem proizvodnem programu in seveda na vzdrževanju primerne nivoja kvalitete.

V Inlesu so že odpravili miselnost, da se da izvažati le žagan les, se pravi

polproizvode oziroma surovino. Osnovno izhodišče jim je, čim več domače surovine — lesa predelati v končne izdelke in jih skupaj z vloženim delom in znanjem prodati, vedno več v konvertibilno tujino. Izvoz postaja za Inles življenjska nuja in eno najpomembnejših področij poslovanja. Še pred nekaj leti je največji del izvoza tvoril žagan les, danes je stvar drugačna. V izvoznem programu ima Inles naslednje izdelke: žagan les, lamelirani okenski profili, lamelirane bukove plošče, lamelirane plošče jelke — smreke, stavbno pohištvo in ostalo. V letu 1981 je bilo celotnega izvoza 1.263.000 dolarjev, od tega je bilo 66 odstotkov žaganega lesa. V letu 1982 je delež izvoza žaganega lesa padel na 51 odst., vrednost izvoza pa se je dvignila na 2.210.000 dolarjev. Lani je Inles izvozil za 2.947.000 dolarjev, v tem pa je žagan les predstavljal le še 32 odst., za letos pa ocenjujejo, da bo ob izvozu za 3,7 milijona dolarjev le še 25 odstotkov žaganega lesa, močno pa narašča količina in vrednost ostalih končnih izdelkov.

V leto 1985 stopa Inles še s pogumnejšimi izvoznimi načrti; naskočiti hočejo 4,6 milijona dolarjev vreden izvoz, pri čemer bi bilo le še za 12 odst. vrednosti žaganega lesa, lamelirani okenski profili pa naj bi predstavljali že 1.988.000 dolarjev ali 43 odst. celotnega izvoza. Prihodnje leto naj bi se izvoz v primerjavi z letom 1981 povečal za 263 odstotkov, najbolj pa prav izvoz finalnih izdelkov — lameliranih okenskih profilov, za 7.646

odstotkov! Izvoz izdelkov stavbnega pohištva — okna, vrata — je zadnja leta padal, prihodnje leto pa naj bi se spet močno povečal in sicer na 20 odst. celotnega izvoza.

Zanimiva je tudi regionalna usmerjenost Inlesovega izvoza. Gre predvsem za bližnje dežele Evrope, kar je realno zaradi prevoznih stroškov in lažje obdelave. Trenutno Inles izvažata ali bo v prihodnjem letu v naslednje dežele:

ZR Nemčija — stavbno pohištvo, lamelirane jelove plošče in lam. okenski profili;

Italija — stavbno pohištvo, lamelirane plošče in profile;

Švedska — lamelirane bukove plošče;

Madžarska — Avstrija — stavbno pohištvo;

Francija — bukove plošče; države v razvoju — žagan les.

Med Inlesovimi tozdi je po vrednosti izvoza na enega zaposlenega delavca daleč najučinkovitejši Loški potok s 6.533 dolarji, tozđ Dolenja vas bo izvozil na enega zaposlenega za 4.941 dolarjev, tozđ Ribnica za 3.402 dolarja, Sodražica za 2.425 dolarjev in Jurič za 1.690 dolarjev.

Zanimiv je tudi prispevek o bolniškem staležu v delovni organizaciji. Po podatkih republiškega odbora delavcev gozdarstva in lesarstva je bil Inles v lanskem letu po bolniških izostankih v slovenski lesni industriji na neslavnem prvem mestu, takoj za njim pa vrhniški Liko. Tudi v prvih letošnjih osmih mesecih se »zdravje« Inlesovih delavcev ni bistveno popravilo. Občutnejše znižanje bolniškega staleža je opazno šele od septembra dalje, ko so v delovni organizaciji začeli

veljati nekateri »ukrepi«, npr. kontrola bolniškega staleža. Februarja letos je bilo dnevno odsotnih z dela zaradi bolniške v delovni organizaciji 162,9 delavca, julija 145,3, septembra 147,2 in oktobra 139,9. Največji padec od septembra dalje je opazen v TOZD Ribnica, vendar je bil bolniški stalež prav v tem tozdu prej mnogo previsok. Bolniški stalež je porasel v tozdu Javor, verjetno zato, ker tu niso sprejeli nikakršnih ukrepov za spremembo stanja. Rahlo povišanje je opazno tudi v Dolenji vasi, medtem ko je bil bolniški stalež v tozdi Sodražica in Loški potok že prej zelo nizek.

Vprašanje odsotnosti zaradi bolniške je za mnoge delovne organizacije v našem okolju poseben problem. Bolniške in »bolniške« močno bremenijo ne le organiziranje proizvodnje, pač pa tudi sklade delovnih organizacij, saj večina bolniške odsotnosti zdaj bremeni delovno organizacijo. Mnogi delavci izkoriščajo možnost bolniške odsotnosti zaradi najrazličnejših drugih opravil in celo preganjanja mačka, tako da je včasih poštenemu delavcu, ko je res bolan, kar nerodno ostati doma zaradi bolezni.

V nekaterih delovnih sredinah v občini so napovedali »bolniški« oster boj. Že uvedena kontrola bolniške (v Inlesu z lastnim delavcem, v Riku v sodelovanju z Varnostjo) je takoj splošna dala dobre rezultate, čeprav o celovitih ocenah težko govorimo. Vendar se je predvsem število »bolnikov« že zmanjšalo. Tudi v drugih delovnih organizacijah in tozdi v občini so doslej pozdravili uvedbo kontrole bolniškega staleža (ITPP, Sukno, Donit) in se bodo vključili v organizirano kontrolo, verjetno preko Varnosti.

In naše zdravje se bo prav gotovo hitro močno popravilo.

F. G.

Posnetek z ribniškega tozda Inlesa — del skladišča žaganega lesa, pripravljenega za nadaljnjo predelavo v izdelke stavbnega pohištva.

Govorimo in pišemo o stabilizaciji, zaklinjamo se na samoupravno sprejete ukrepe in poti, po katerih naj bi prišli iz nemajhnih zagat na ekonomskem in tudi drugih področjih. Spoznali smo že, da tako kot doslej ne more iti več, da je treba korenito spremeniti naše ravnanje, obnašanje, mišljenje, odnos do dela. Več reda in več discipline, več odgovornosti, več zavzetega dela. Izkoristiti vsak trenutek za ustvarjalno delo in ne zgolj videti in zahtevati svojih pravic, pač pa poznati in tudi izvajati svoje obveznosti, dolžnosti, odgovornosti...

Pred nekaj leti je po Ribnici završalo... »Na Riku so jih nekaj odpustili, zaradi nediscipline...« Z začudenjem, kot da kaj takega ni mogoče. Bilo je.

Nered, nedisciplina, slab odnos do dela, iskanje najkrajših poti do čim večjega zaslužka, vse to se je razpaslo čez vsako razumno mejo. Legalno in nelegalno izhajanje med delom iz delovnih organizacij, pohajanje po mestu, popivanje po bifejih in gostilnah, nakupovanja med delom, množica »modrih halj« po Ribnici. Žal tudi množica ljudi brez modrih halj, videvali pa smo le modre halje. Poznamo to.

Poseben problem so tudi bolniški izostanki. Mnogi izkoriščajo možnost boleznine namesto dopusta, za domača opravila, »fuš« posle ali celo zgolj za preganjanje »mačka«...

med delom, alkoholizma, z uvedbo kontrole poskušajo zmanjšati obseg (predvsem neupravičenih) bolniških izostankov...

Že s sprejetjem sklepa o uvedbi kontrole bolniške se je le-ta menda zmanjšala. V Merkatorju in drugih pivskih točkah po Ribnici se pritožujejo nad občutno znižanim prometom. Se pravi, da, če hočemo, lahko tudi na teh področjih dosegamo dobre uspehe. Velika večina delavcev je tak pristop pozdravila.

Tudi v Inlesu so na samoupravnih organih sprejeli vrsto ukrepov za izboljšanje poslovanja, reda, delovne discipline,

delavca. Ob 90 delavcih v tozdu se efektivni čas dnevno poveča za 45 ur, to pa je 5,6 delavca. Dnevna planirana proizvodnja v tozdu Inles Sodražica, izražena v reprezentančnih enotah (RE) je 240 RE na dan, na delavca je to 2,6 RE. Na dan bi se torej proizvodnja povečala za 14,56 RE oz. za 6%, na mesec za 334,8 RE, na leto za 3.698,2 RE (254 delovnih dni na leto!), kar predstavlja 73% planirane mesečne proizvodnje.

Izraženo v komadih vrat VE — 2 pomeni to 1233 vrat (ob upoštevanju izdelavnega časa za ena vrata 3 ure). Celotni prihodek bi se tako povečal za 22.576.230 din, kar je 5,3% planiranega celotnega prihod-

ka tozda. In če bi se proizvodnja na mesec povečala (to pa bi se teoretično lahko glede na pridobljeni čas iz dveh »čikpavz« na delavca v enem dnevu) za 334 RE, bi se osebni dohodki mesečno povečali za 10 odst.

S konkretnim ukrepom bi lahko prispevali k dejanskemu uresničevanju gospodarske stabilizacije mnogo več kot z ne vem koliko sestanki in dolgovezni dogovori o stabilizaciji. Izvajanje ukrepa, sprejete ga na samoupravnih organih, nikakor ne more biti direktorjeva samovolja, kot bi radi prikazali nekateri strastni kadilci oz. pristaši nesamoupravno uveljavljenih pavz. In taka prizadevanja, ki hočejo v konkretnih razmerah konkrtno prispevati k učinkovitosti stabilizacijskih prizadevanj, ne morejo biti v nasprotju z našo samoupravno prakso. Gre končno za več dela, večjo storilnost, s tem večji zaslužek, dobrobit vsakega posameznika in družbe kot celote.

F. G.

● ODGOVOR NA DELEGATSKO VPRAŠANJE

Rekonstrukcija Partizanske ceste

Na zadnji seji družbenopolitičnega zbora dne 1. 10. 1984 je bilo postavljeno delegatsko vprašanje glede investicije Partizanske ceste.

Samoupravna interesna skupnost za ceste občine Ribnica je na vprašanje podala dne 17. 10. 1984 naslednji pismeni odgovor:

Večja vzdrževalna dela na Partizanski cesti v Ribnici se izvajajo na podlagi sprejete ga plana SIS za ceste občine Ribnica za leto 1984 in Samoupravnega sporazuma o medsebojnih obveznostih pri realizaciji plana SIS, sklenjenega med SIS za ceste Ribnica in Cestnim podjetjem Novo mesto. Investitor in izvajalec je torej isti, to je Cestno podjetje Novo mesto, ki na svojem osnovnem sredstvu opravlja večja vzdrževalna dela. SIS za ceste ima v letu 1984 zagotovljenih 16.000.000,00 din, katera bodo nakazana izvajalcu do konca leta. Okvirna vrednost del, ki naj bi bila opravljena letos pa znaša cca 25.000.000,00 din. Dogovorjeno je, da se letos opravijo večja vzdrževalna dela na odseku od Gasilskega doma do Trubarjeve ulice v takem obsegu, da bo še pred zimo položen grobi asfalt. Dela dejansko napredujejo počasi. Nekaj po krivdi izvajalca, največ pa zaradi zahtevnega dela, saj je potrebno obnavljati in predstavljati različne komunalne vode, ki so v zemlji in nad zemljo (ptt, elektro, vodovod, itd.).

Vodja strokovne službe
Jože Mihelič

PRAZNOVANJE NA TRAVNI GORI — Dne 13. oktobra je bila v neposredni bližini doma na Travnici gori prisrčna slovesnost ob odkritju spominskega obeležja Antonu Juriševiču, prvemu padlemu borcu 1. ribniške čete konec oktobra 1941. leta. Proslave se je kljub slabemu vremenu udeležilo lepo število občanov, predvsem borcev, mladine, teritorialcev, ki so prav tedaj imeli tam vajo. Prisrčen kulturni program so pripravili osnovnošolci iz Sodražice, oktet Donit in tamburaši iz Sodražice. O dogodkih v jeseni 1941. leta, o 1. ribniški četi in smrti prvega njenega partizana je spregovoril prvoborec Stane Nosan iz Ribnice.

Koliko več bi lahko naredili, ustvarili, tudi zaslužili z drugačnim odnosom do dela in delovne organizacije. Jasno tak naš odnos tudi ni in ne more biti v korist kvalitati opravljenega dela in narejenih izdelkov, s katerimi poskušamo v tujini zaslužiti čim več deviz.

V Riku so s sprejetjem vrste ukrepov poskušali uvesti v delovno organizacijo več reda. Lotili so se vprašanj izhodov

dvig storilnosti. Završalo pa je ob zadnjem ukrepu, ki pravi, da se ukinejo pavze (»čikpavze«) ob 8., 12., 16. in 20. uri (in še kakšna je verjetno vmes!). V tozdu Sodražica so napravili natančen izračun, kaj bi za toz d pomenila ukinitvev teh z nobenim samoupravnih aktom opredeljenih pavz. Ukinitvev teh že uveljavljenih pavz pomeni povečanje efektivnega časa dnevno 30 minut na

Doslej opravljena dela na Partizanski cesti (na sliki) kažejo, da cesta letos ne bo gotova in da gre pri zadevi za res temeljitejši poseg.

Za pozabljive Ribničane

Ne bomo ponavljali že dolgo znanih zgodb o pozabljenih profesorjih, niti ne bom povedal tiste resnične o pomembnem možu iz bližnje okolice, ki je nekoč pripeljal ženo v Ribnico, čez nekaj ur pa se je vrnil domov dobrih 20 kilometrov daleč in šele tu videl, da je ženo pozabil v Ribnici. »Pa se mi je ves čas zdelo, da mi nekaj manjka,« se je kasneje pridušal. Ne, ne bomo govorili o tovrstnih pozabljenih, ampak o nas samih, ki tako radi zgublamo, pozabljamo ali dopuščamo, da nam ukradejo (pardon, nezakonito prisvoje) bolj ali manj dragocene stvari. In če gre za kolo ali celo kolo z motorjem, že ni tako nepomembna stvar!

Da, za kolesa gre. Ob današnjih cenah goriva in cenah avtomobilov postaja kolo kot prevozno sredstvo spet bolj cenjeno in iskano. Nepojmljivo je, kako nam uspe pozabiti, zgubiti ali pustiti ukrasti toliko koles. No, podatki kažejo, da je to čisto mogoče.

S postaje milice v Ribnici so nas prosili, naj (brezplačno) objavimo seznam v lanskem in tem letu v njihovem okolišu najdenih koles. Zaradi urejenih dobrososedskih odnosov so nas prosili, naj objavimo tudi sezname koles, najdenih na območju PM Kočevje. Kočevski seznam je krajši, s tem pa nočemo trditi ali namigovati, da tam ljudje manj pozabljajo ali miličniki manj najdejo in v Ribnici več pozabljamo oziroma miličniki več najdejo. Preberite sezname, morda boste že iz seznama spoznali svoje izgubljeno, pozabljeno ali ukradeno kolo. Če iz seznama tega ne morete ugotoviti in če veste, da doma kolesa nimate, morali pa bi ga imeti, stopite na skupščino občine, oddelek za notranje zadeve in pomagali vam bodo, če je vaše kolo med najdenimi. Če ga ni, počakajte na drugo priložnost, saj, kot je pred leti nekoč dejal, dokler je ukradeno kolo v Jugoslaviji, je še vedno naše. V tujino ga menda ni ni nihče odpeljal.

Še to: med najdenimi predmeti so tokrat le kolesa. Zatrtili so nam, da zgubljenih dobrih imen in lastnosti ter nedolžnosti niso našli.

NAJDENA KOLESNA NA OBMOČJU PM RIBNICA ZA LETO 1983 DO 21. 11. 1984

1. Kolo — pony, znamke Rog, bele barve, št. 966608,
 2. kolo pony, znamke Rog, srebrne barve, št. 180865
 3. moško kolo, znamke Rog, modre barve, precej staro, št. 745690,
 4. moško kolo, znamke Senior — elite, športno, dirkalno, svetlo zelene barve, št. 184768
 5. moško kolo, znamke Rog šport, svetlo zelene barve, št. 317439
 6. kolo, znamke Rog touring, svetlo modre barve, št. 724577
 7. žensko kolo, znamke Rog šport, zelene barve, št. 231570
 8. moško kolo, znamke Rog amater, športno, dirkalno, vinsko rdeče barve, št. 542448,
 9. žensko kolo, znamke Rog, temno zelene barve, št. 828886, prvotna barva na kolesu je rdeča, manjkajo zavore ter streha nad gonilno verigo,
 10. moško kolo, znamke Rog šport, modre barve, št. 031996,
 11. Rog pony maxi, svetlo zelen: barve, št. 230488 (ali zadnja 3) ima rdeče nalepke od tovarne Rog, varjeno na spoju kjer je tudi prebarvano s kovinskim sivim minijem, leva prva zavora je strgana,
 12. moško kolo, znamke Rog šport, rdeče barve, št. 398793,
 13. moško kolo, znamke Rog šport, rdeče barve, št. 232997 nalepka po strehi kolesa in sicer z junaki iz Walt Disneyevih risank, ima zeleno ključavnico pod sedežem, pomožni držalci za noge,
 14. žensko kolo, neznane znamke, svetlo modre barve, št. uničena, je močno poškodovano,
 15. žensko kolo, znamke Rog šport deluxe, rdeče barve, št. 235849,
 16. kolo Rog pony maxi, svetlo modre barve — kovinsko, št. 240771
- Omenjena kolesa so bila najdena v letu 1983 in oddana na SO Ribnica.

1984

1. žensko kolo, znamke Rog, zelene barve, št. 231570, strehe so bele barve,
2. otroško kolo, znamke Rog, modre barve, št. 01079, je močno odrgnjeno in staro,
3. moško kolo, znamke Rog — senior, svetlo zelene barve, št. 724686, krmilo je povito z izolirnim trakom, je brez luči,
4. kolo Rog pony, kovinsko srebrne barve, št. 78795, je popolnoma novo,
5. žensko kolo, Rog šport, zelene barve, št. ni ugotovljena, so aluminijasti blatniki,
6. žensko kolo, črne barve, znamke Rog, št. 737216, kolo je v zelo slabem stanju,
7. moško kolo, znamke Rog, črne barve zelo rjavčasto, nevidnih števk, kolo je starejše izdelave,
8. kolo pony, znamke Rog, rdeče barve, št. 371992,
9. moško kolo, znamke Rog senior, kovinsko modre barve, št. 988176, krmilo je oblepljeno s črnim samolepilnim trakom,
10. žensko kolo, nima vidne znamke, svetlo modre barve, št. 4152218, strehi kolesa sta obledelo rdeče barve, ogrodje nekoliko odrgnjeno oz. rjavčasto.

NAJDENA KOLESNA NA OBMOČJU PM KOČEVJE ZA LETO 1984

- kolo maxi pony, bele barve, športno, ročno pleskano, št. 47729, z rdečo ključavnico na številke,

- kolo z motorjem Rog, pony expres, št. 02407, št. mot. 9994797, rjave barve,
- kolo Rog pony, temno modre barve, ena pogonska stopalka je bela, druga črne barve, št. 72785/3/2
- kolo Rog Elite, dirkalno, modre barve, št. 192195, krmilo oblepljeno s črnim selotejpom
- kolo Rog pony, oranžne barve, zlomljen prtljažnik, št. 557535
- kolo z motorjem, pony expres, rjavo bele barve, št. ogrodja 167227 in 8232484, ogledalo na levi strani krmila, rezervoar bele barve, ima torbico za orodje s ključem na svečke, blatnik bele barve,
- moško kolo Rog šport, črne barve, tov. pleskano, št. 265450,
- kolo Rog pony, rjave barve, št. 499870, tov. pleskano, na ogrodju ima nalepko bele barve,
- kolo z motorjem pony expres, rdeče bele barve, št. šasijske U 51831, ima sedež za dve osebi, na prtljažniku je dodan sedež iz črnega usnja, pod njim pa je veriga s ključavnico, strgana zavora, razbita luč,
- kolo Rog pony, modre barve, št. 022705, kolo ima prtljažnik, ki je varjen.

Dimnikarska služba

S 1. januarjem 1984 je začel opravljati dimnikarske storitve, med katere spada pregledovanje in čiščenje kurilnih naprav, dimnih vodov in prezračevalnih naprav v vseh objektih, dimnikar Boris Perš iz Ribnice, Kolodvorska 9, za območje krajevnih skupnosti Dolenja vas ter naselja: Bukovica, Dane, Goriča vas, Hrovača, Nemška vas, Otavice, Ribnica, Zadolje, Dolenji Lazi in Zapuže, v ostalih naseljih v naši občini opravlja dimnikarske storitve Mustafa Čurič iz Sodražice. Ker prihaja pri opravljanju dimnikarskih storitev pri občanah do negodovanja in nerazumevanja, moramo občane opozoriti na nekaj določb, verjetno že pozabljenega Odloka občine Ribnica o rokih in načinu čiščenja kurilnih naprav, dimnikov in prezračevalnih naprav ter o meritvah dimne ali druge energije kurišč (Skupščinski Dolenjski list št. 19/76).

1. člen omenjenega odloka govori o tem, da se čistijo kurilne naprave na trda goriva, dimovodi in dimniki v zasebnih gospodinjstvih najmanj vsaka dva meseca v kurilni sezoni, medtem ko se čistijo v gostinskih obratih, obratih družbene prehrane, pekarnah in v podobnih obratih najmanj vsaki 14 dni. Za kurilno sezono se šteje čas od 1. 10. do 30. 5. Dimnikar pa je dolžan od 1. 6. do 30. 9., to je v nekurilni sezoni opraviti strokovni pregled kurilnih naprav, dimovodov, dimnikov in prezračevalnih naprav v objektih. Kurilne naprave na tekoča goriva, dimovodi in dimniki pa se v zasebnih gospodinjstvih čistijo najmanj enkrat na leto, medtem ko se čistijo v obratih družbene prehrane, gostinskih obratih, pekarnah in v podobnih obratih najmanj vsaki 14 dni.

Pri opravljanju svojega dela ima dimnikar pravico vstopa v vse prostore, kjer je kurilna naprava, dimni vodi oz. prezračevalna naprava, uporabniki teh naprav pa morajo dimnikarju omogočiti prosto pot do njih. V kolikor občani ne omogočijo prostega dostopa do kurilne naprave, dimnega voda ali prezračevalne naprave, ki jih je dimnikar dolžan pregledati ali čistiti, ali mu onemogočijo pregled in čiščenje teh naprav in ali mu ne dajo na vpogled načrta zgradbe, določa zakon o dimnikarski službi (Ur. l. SRS št. 16/74) tudi sankcijo. Za ta prekršek je namreč predpisana denarna kazen do 5.000,00 din.

Dimnikar pa je dolžan voditi razvid kurilnih naprav, dimovodov in prezračevalnih naprav ter kontrolno knjigo pregledovanja in čiščenja teh naprav. Cene storitev samostojnega dimnikarskega obrtnika se določijo na način, kot je to predpisano za cene storitev OZD, ki opravljajo komunalne dejavnosti posebnega družbenega pomena oz. kot to določa samoupravni sporazum pomena oz. kot to določa samoupravni sporazum o cenah dimnikarskih storitev na območju Slovenije. Nadzorstvo nad opravljanjem dimnikarske službe izvršuje občinska požarna inšpekcija, v kolikor gre za vprašanje požarne varnosti in občinska sanitarna inšpekcija, v kolikor gre za vprašanje kontrole dimne ali ostale emisije kurilnih naprav.

N. O.

ULICE V DOLENJI VASI

Menda že veste, da so v Sodražici poimenovali ulice, o čemer je jeseni razpravljala že občinska skupščina. Zadnje mesece o poimenovanju ulic razmišljajo tudi v Dolenji vasi, ki ima že preko 200 hiš, naselje pa se še širi.

Svet krajevnih skupnosti je imenoval posebno komisijo za predlaganje imen ulic, katerih bi bilo 12 in sicer: glavna ulica skozi vas naj bi bila Lončarska ulica, od glavne ceste proti Rakitnici Za Humcem, novo naselje bi bilo Humec, mimo šole Šolska ulica ali Golnik, preko hriba bo Hrib, od Spodlipovih proti Hribu Strma pot, cesta proti Lipovcu Ulica Petra Kozine, naselje ob glavni cesti Za vodo, cesta do Šobarjevih na Hribu Ob gredah, potem Kostevc (staro ime), mimo avtomehanika Henigmmana Obrtniška ulica in Mali Humec (bodoče predvideno naselje). V glavnem je komisija predlagala že uveljavljena domača imena, kar je potrdil tudi svet. Seveda pa je o imenih potrebna še podrobnejša razprava.

Delavci postaje milice Ribnica želijo vsem občanom občine Ribnice v letu 1985 kar največ zdravja in osebnega zadovoljstva ter take življenjske in delovne pogoje, ki jim bodo omogočali normalno delo in ustvarjanje. Prav tako naj bo v naslednjem letu čim manj kršitev javnega reda in miru, prekrškov, delovnih in drugih nesreč, naj bodo ceste in domovi varni. Sodelovanje občanov z organi varnosti doslej je bilo vedno uspešno, v prihodnjem letu pa bi morali doseči še višjo stopnjo sodelovanja pri kreipitvi koncepta družbene samozaščite.

*Delavci Postaje milice
Ribnica*

Za Rešeto piše Urban

ŠE MI B' RADI IGRE

Že kar an cajt najš m' n'č nepisou ze Rešjatu, pa ne, k' njab' tu pisat, ampak Rešjata naj blu. So rjakl', de so težave z dnarjam, kar rad verjamem, saj ih imam tud' jest.

Saj sploh ne vajm, če b' še kdaj kaj pametn'ga predlagou, ku pa najma nobed'n potlaj tist'ga hmjerk', kar predlagam. Zadn'č s'm, saj se spum'nte, predlagou novo rib'nško himno, pa naj do zdaj ž' pan še n'č ukrjanu, usaj kul'k'r jest vajm.-Pa njab' blu slabu.

Zdaj imam spjet an predlog, ze katjer'gavajm, de spjet n'č ne buo, panaj toku švoh. Žje cajtlu lajtu namreč bjarem u cajt'ngah o olimpijs'k'h igrah, kej so ble, kej buodo in kej b' jih radi imajl'. U Sarajev' vajmo, de so fajm ratala pa še vjal'k dobič'k so majnde nerjedl'. Pa je Bosna nerazvita republika. Zdej čjo še vječe, lajtnje igre u Beograd', prestoln'm majst'. Saj kašnu glaunu majstu pa naj buo tu, če še an' h olimpijs'k'h ig' r najma. Pa s'm tud' slišou, de če b' t' zdaj tud' cajtla Srbija nerazvita. No, pol buo šlu tu dvuje kar lepu skupaj, naj kaj! Pa še ne Jese-nicah čjo im't olimpijske igre, usaj an kuos ig'r, pa sploh najso nerazvit', samu gospodarstvu ima zgubo. Pa ne verjamem, de buo kaj. Saj ne rjačem, zgube buomo žje skupaj pokril', zigram' pa ne buo n'č.

Jest pa predlagam, če buo tud' ž' pan ze tu, da tud' Rib'nca kandidjera ze olimpijske igre, use anu, kašne, pozm'

Glasilo socialistične zveze delovnega ljudstva Ribnica. Izhaja enkrat mesečno oziroma desetkrat letno v nakladi 3.500 izvodov. Ureja uredniški odbor v sestavi: France Grivec, odgovorni urednik, Stane Kromar, glavni urednik, Karel Oražem, Viktor Pogorelec, Ivan Petrič, Alojzija Zakrajšek, Janez Mihelič, France Lapajne, Stanko Rus, Janez Bambič; tehnični urednik: Uroš Bregar. — Uredništvo: OK SZDL Ribnica, 61310 Ribnica, Šeškova 14, telefon 861-274 ali 861-067. — Priprava za tisk: Dnevnik — IBM. Tisk: tiskarna Ljudske pravice Ljubljana

al' polajt', nas tu n'č ne muot', ku lohku nerdimo anu al pa drugu al pa kar obu je, saj znamo, skušne imamo in objektu kar precaj.

Ne tu s'm pomislu, ku s'm septembra gljedou, k' so ble u Rib'nc' športne igre kovinarju. Toki lepu je blu vse organizjeranu, plehmuska, folklor, otroc' so recitjerl'. zestave so ble, športniku je bla pouna Rib'nca. So rjakl', de je use strašnu fajm organizjerou tiste France z Rikota, k' je biu ankrat žjed'n, pa b' prou lohku biu še ze olimpijske igre predsednik komiteta. Ze polajt' imamo skoraj use žje fertik: dva štadiona (samu travo je trajba pokos't al pa popast), športno dvorano, bazen (vodo je še trajba netoč't, pozim' b' pa zmrl' na, b' se padrsal'), kegljane b' blu u Rib'nc' in u P'rgoric', balinal' naj' pa u Kočjeu', de b' še oni imajl' najkaj od iger, saj Ribn'čanje najsmo-tak', de im njab' tud' malu t'ga p'rvoščil'. Tud' pozim' b' ble lohku igre, ze hokej in drsajne u bazen, samu kru't njab smalj (saj tud' najmamo s čjem), smučišča so u vsak' vas', u Rakit'nc', u Danah, u Izver', u Lošk'm potuok', kjer imajo tud' skakaln'co, k' b' bla ze naše skakauce glih taprava, pa še teptaln' stroj so samu Rikot' nerjedl'. Tisti bob, ku praujo de je strašnu draga rajč, b' lohku vozil' pa kar po cajt' od Loušk'ga potuokado Suodrašce, k'd'r je dost' snega.

Malu b' blu neruodnu ze prespat, saj je u naš'm hotel' ze use rajb'l'švoh placa, pa b' se žje koku znajdel'. Neusezadne s'm slišou je tud' u nov'h blok'h še najkaj stanovanj prazn'h, ku naj prosilcu, pa b' se jih najkaj tam stislu, pa ne Traun'gor', p'r Kaprol' in še kej, najkaj b' pa nouga zgradl'.

Verjamite m', de b' stak' migram tud' pr nas nerjedl' dobič'k. Vaj'ste kulku tolarju b' tu blu in kaj use b' z njim' lohku nerjedl'! Ku u Sarajev'. Samu naš ž' pan je zdej ne potjez', če se buo upou sprož't postop'k nepraj!

Urban

OBVESTILO KRAJANOM DOLENJE VASI

Vse krajane krajevne skupnosti Dolenja vas obveščamo, da prijave za nove telefonske priključke sprejema pošta v Dolenji vasi.

Pošta posluje v novih prostorih pošte in trgovine pri osnovni šoli v Dolenji vasi.

Krajevna skupnost Dolenja vas

V Sodražici gredo h koncu glavna dela pri gradnji novega otroškega vrtca, ki stoji tik ob osnovni šoli. Poleg oddelkov za otroško varstvo bo v objektu kuhinja tudi za potrebe sodraške šole. Vrtec gradijo iz sredstev sedanjega samoprispevka, dograjen pa bo na pomlad prihodnje leto.

ZASTAVE

Jugoslovani radi praznujemo, pogosto in čim dalj. Če se le da, svoje delovne obveznosti radi organiziramo tako, da dodamo prazničnim dnem še kak »ulovljiv« delovni dan.

Kadar praznujemo, je seveda treba to, poleg nedela, tudi na zunaj obelježiti. Izobesimo zastave, če gre za državni ali republiški praznik, zborovanje ali proslavo. Ni treba posebej govoriti o pomenu državnih insignij, simbolov, o zastavi, grbu in himni. Točno je določeno, kako in kje se uporablja grb, kdaj se poje ali igra himna, kdaj in kako in koliko časa morajo biti izobešene zastave in kaj s tem hočemo poudariti. Kaznovanje je predvideno za lastnika stavbe, če ne

izobesi zastave, kadar bi jo moral, kaznivo je tudi izobešanje strganih, spranih oz. uničenih zastav.

Reči je treba, da večinoma nismo hudo navdušeni pristaši izobešanja zastav. Še več težav pa imamo pri snemanju zastav. Če že zastavo izobesimo, je treba vedeti, da lahko visi samo toliko časa, kolikor traja praznik oziroma svečanost, zaradi katere smo jo izobesili. Nihče menda ne pozabi, da je ob prazniku dela prost, torej tudi ne bi smel pozabiti izobesiti zastave. Prav tako pa je nedopustno pozabiti zastavo sneti po koncu praznovanja.

In vendar. Zadnje praznovanje je bilo 29. in 30. novembra, dan republike. Na vseh javnih in tudi zasebnih stavbah bi morali izobesiti zastave v znak spoštovanja najvišjega državnega praznika. Zaradi njega smo si večinoma celo organizirali štiri dela proste dni. Danes, ko to pišem, je 5. december, skoro teden dni po praznovanju, in še vedno veselo plapola kar precej zastav, tudi na javnih zgradbah po Ribnici in okolici.

Hudo bo, če bomo to poimenovali samo malomarnost, pa res je to.

F. G.

ZAHVALA

Dne 23. junija letos nas je doletela velika nesreča. Pogorel nam je senik s 30 tonami sena. Zahvaljujoč požrtvovalni akciji gasilcev nam je ostala tretjina senika, kmetijski stroji in orodje. Kmetijska zadruga Ribnica je organizirala solidarnostno akcijo, da so ljudje prispevali in zbirali seno. To nam je v veliko pomoč. Po šestih tednih je bil senik obnovljen. Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli pomagali moji družini ob nesreči, bodisi pri reševanju ob požaru, pri nadomestilu pogorelega sena ali obnovi senika.

Franc Jaklič
Sajevec

ČISTO IN ZELENO OKOLJE — Krajan iz Ribnice nam je poslal tole fotografijo, ki lepo ilustrira naša prizadevanja za čisto in zeleno okolje. Tako akcijo smo imeli aprila letos, postala naj bi tradicionalna, sicer pa poseben izraz naše celoletne skrbi za res čisto okolje. Fotografija je bila posneta na Trgu Veljka Vlahovića v Ribnici, v pripisu pa njen avtor pravi, da stanovalcem največjega naselja v mestu Ribnica celo leto ni uspelo pokositi okoli blokov tudi do meter visoke trave, plevla in ščavja. Zlobno lahko pripomnimo, da trava niti popašena ni, ko v naselju stanujoči Rom nima več konja.